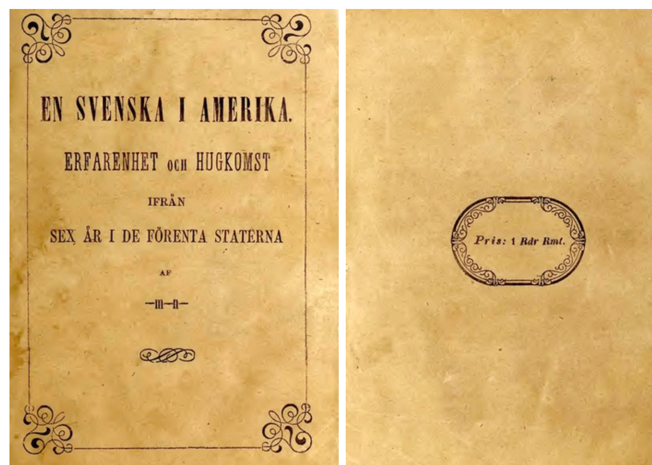

EN SVENSKA I AMERIKA.

ERFARENHET OCH HUGKOMST

IFRÅN

SEX ÅR I DE FÖRENTA STATERNA

AF

-m-n-

--------- STOCKHOLM. **F. L. BLOMQVIST.** 1860

Förord till den elektroniska utgåvan

Boken, som tillhör The University Library at the University of North Carolina at Chapel Hill, har hämtats från Internet Archive. Den anpassades för Projekt Runeberg i juni 2013 av Bert H.

År 1850 lemnade jag Sverige för att i sälskap med några af mig aktade och älskade personer gå till Nord-Amerikas södra Förenta Stater. Ännu i sista stunden sade en af de många vänner, som följde mig till det amerikanska fartyget: "men hvad skall du då i Amerika att göra!" Sjelf hade jag gjort mig samma fråga, utan att kunna besvara den mera inför mig sjelf än inför min vän. Jag kände dock, att jag var på rätta vägar stadd, ty själ och sinne jublade nästan på förhand vid aningen om ett friare och rikare fält för sin utveckling. Som dessa blad ingalunda äro ämnade till en fullständig resejournal, utan endast som utkast öfver de 6 år jag tillbringade i Förenta Staterna, vill jag ej månad för månad följa tilldragelserna, utan *fritt* berätta händelserna, såsom de framkomma för mitt minne.

Skeppet gick med jemn fart, endast ett dygn uppehöllos vi i Köpenhamn, hvilken tid naturligtvis tillbringades med att se stadens konstverk eller märkvärdigheter; i sanning stora och beundransvärda! men som de äro af så mången skicklig penna beskrifna och af så många af mina landsmän sjelfva beskådade, vill jag ej uppehålla mig

vid dem, endast nämna, att näst en hänförande och skön natur har intet på mig gjort det intryck, som åsynen afWår-Fru-kyrkan. Huru gripes man ej vid inträdet i den af helig vördnad för *konsten* och konstens konung Thorvaldsen! Man känner skaparens storhet djupast vid tanken på allt det snille och den förmåga Han nedlaggt i en sådan menniskosjäl. — Nicanders så skönt besjungna Kyrkogård, ”Hvilken paradisisk stad af grifter” &c. fick jag dock ej se — tiden var för kort. Efter vår korta utflygt återvände vi ej till fartyget utan en viss vämjelse och fruktan. Tiden på land hade varit oss så behaglig. God vind blåste dock andra morgonen och vi framdansade 6 mil i timman; snart kommo dock flera veckor af obehag, sjösjuka natt och dag, vämjelse och leda vid mat och dock hungriga och längtande efter hvad man ej kunde få! Af ingen sjuka försvinner dock minnet så fort, som efter sjösjuka.

Den sednare månaden på hafvet försonade oss helt och hållet med det; nästan hela färden öfver Atlanten, var för oss som en ständig fest; friska och förhoppningsfulla helsade vi åter lifvet! Ständigt sittande på däck, sydde vi t. o. m. de finaste broderier, ehuru vi stundom voro ”fastsurrade” för att ej ramla emot hvarandra eller sönderslitas. En veritabel stormdag öfverträffade dock allt annat i hemsk skönhet. Skeppet gjorde ej hvad man kallar *hafveri*, ehuru en liten bit af stormasten gick af. De fradgande vågorna gingo så höga; ett förfärligt, rätt söderländskt regn och en åska, otänkbar i Norden, fullbordade det hela. Jag stod i kajutsdörren betagen, häpen, men fullkomligt orädd. Det ligger under stormen något i sjelfva luften, som stämmer sinnet så friskt och modigt; sjömännen få då nytt lif; då känna de sig först i sitt rätta element och sjunga sina gladaste visor.

Sång, musik och uppfriskande hafsbad saknade vi ej heller. Det stora och fängslande af en sommar-sjöresa öfver vida främmande haf kan ej med pennan återgifvas och likväl — hvilken längtan efter resans *mål*, efter *land!* Aldrig glömmer jag den första underrättelsen derom och med hvilken känsla jag åter satte foten på jorden! Så voro vi då verkeligen i Amerika, efter en resa af 2 månader och 4 dagar. Tiden hade flygit fram. Vi landade den 20 December i Savannah. (Georgia.) En utmärkt hygglig amerikanare, som i Sverige hade gjort bekantskap med mitt ressälskap, hemtade oss genast i en vacker vagn för att låta oss få en flygtig öfversigt af staden och flygtig var den i sanning, ty jag minnes ej mera, än att gatorna voro som våra sämsta landsvägar och att de läckraste frukter öfver allt frestade våra blickar. Nectarn i Vallhalla kunde ej smaka gudarna bättre än de drufvor och äpplen med hvilka vår artige amerikanare undfägnade oss.

Hvad som dock mera än någonting annat fäste våra förvånade blickar, var den mängd af skrattande, välklädda slafvar af båda könen, som öfverallt mötte oss och tycktes finna vårt språk och vår klädsel förunderlig och narraktig. Jag som alla andra svenskar hade föreställt mig dem **högst olyckliga**; men med glad öfverraskning *hörde* jag dessa friska skrattsalfvor och såg dessa af glädje strålande anleten, som till yttermera visso af sin yra fröjd visade tvenne rader af hvita bländande tänder.

Vi lemnade Savannah samma dag på qvällen och gingo med en elegant ångbåt till Charleston (södra Carolina), der vi väntades och emottogos af älskliga landsmän, hr Hjalm. H. och hans fru, född H—g. De timmar vi tillbragte tillsammans i derastäcka, gästvänliga hem, stå oförgätliga för mitt minne. Med smak och hjertats fina aningsförmåga till uppfyllandet af våra outtalade önskningar hade de anordnat allt till vår fägnad och välbefinnande. Endast den som, såsom vi, hade i mer än tvenne månader lefvat emellan himmelen och vattnet kan fatta hvad den första måltiden på fast jord ibland goda vänner skulle smaka — att få färsk mat, friskt vatten, saftiga frukter och få inandas lefvande blomsters vällukter! Jag måste tillstå, att vi voro nästan glupska. Skämtet, skrattet och den glada rent svenska yran blandade jag med *tåren* (Gud allena vet från hvilken källa, men — jag hoppas det var från tacksamhetens); rörda och lyckliga kände vi oss alla!

Både Savannah och Charleston voro stora, ganska vackra städer, lifliga och välförsedda med allt. Savannah allena sades mig lär haft lika stor sjöfart som hela Sverige och egde ångfartyg, som kunde rymma 1,500 personer. Allt, såväl lyxartiklar, som nyttiga saker funnos i stor rikedom.

Amerikanarn är känd, att ej vilja visa förundran öfver något, men — de kunde dock ej emotstå att visa sin nyfikenhet vid åsynen af oss alla svenskar. Isynnerhet då vi sittande på däck arbetade på våra ovanligt fina och

vackra *virkningar*. Hvarhelst, vi foro fram, var det lika! Vi uppehöllo oss denna gång helt kort i Charleston, ty redan efter tvenne dagar foro vi på jernvägen till Columbia (södra Carolinas hufvudstad). Det var genom sin nyhet för oss ett stort nöje. Jag satt beqvämt, omgifven af lika intresserade personer; samt icke allenast mitt knä fullt med de utsöktaste frukter, helt och hållet nya för mina ögon och smakorganer, utan äfvenmidt i December, besinna det, händerna fulla med törnrosor af sällspord skönhet, vexta på kalljord! Hvad kunde man önska mera? Vi voro i den vagnen der vi alla suto omkring 50 personer, utan att den ena på minsta vis generade den andra. De amerikanska jernvägarna skilja sig från våra svenska derigenom, att de äro större och ej öppna på sidorna utan på ena ändan; derigenom behöfver man ej vara instängd och ej heller någon fara underkastad i anseende till passagerarnes oförsigtighet. Fördelen af dessa större vagnar visa sig äfven deruti, att för alla de resande fruntimren kunde ett toilette-rum med dess alla beqvämligheter vara tillräckligt, då deremot i andra länder (som jag hört) der jernvagnarna äro indelta i klasser, finnes inga dylika beqvämligheter, utan der en qvinna, i händelse af sjukdom, eller dylikt, känner sig på det högsta *olycklig* i följd af denna brist. Visserligen invändes att sällskapet på det viset blifver mycket blandadt, men, det är ej så alldeles händelsen; för det första finnes det i Amerika alltid ett tillfälle för den mindre bemedlade, att gå med de jernvagnar, som föra packgods och hvilka äfven hafva flera säten för passagerare; för det andra har man tillfälle att bland alla dessa 32 sammetsklädda soffor välja hvarhelst man behagar sitt tillhåll. Skulle man vara missbelåten med sin granne, så kan man byta om så ofta man behagar, hvilket går ganska lätt emedan det är soffa vid soffa på ömse sidor. Dessutom veta vi nog alla, att det minsann ej alltid är det *bästa* sälskap eller det hederligaste hjerta i den person, som har den fullaste plånboken och som placerar sig i den första klassens vagnar. Under den heta tiden finnes alltid i de Förenta Staternas jernvagnar *isvatten* ochglace att tillgå; det första gratis, det andra för endast 5 cent. Vid hvarje soffa finnes ett fönster, som går an att öppna eller tillsluta, med sina gröna spjel-jalusier. Det hela är utsökt elegant.

Efter en dags vistelse i Columbia fortsatte vi vår resa till Winnsboro hvarest min värderika landsmanninna och behagliga res-sälskap sammanträffade med sin man, som redan ett år förut lemnade Sverige. De ädla och goda makarnas möte var skönt att åse! Jag *kände med* dem, och det blef i följd deraf äfven för mig en högtidsdag! Om denne man, ryttm. H., skulle jag kunna skrifva hela blad. Hans öden, hans olyckor, oaktadt hans godhet, gripa mig djupt in i själen. Jag känner ganska väl hans fel och förbrytelse, men jag tvekar dock ej att säga, att han *förtjenade* en god och ädel maka, (hvilket han äfven hade) som lindrade hans smärta, nedkallade frid i hans själ och skingrade hvarje dystert moln på hans panna. Jag skulle velat att hvarje belackare af ryttm. H., som trott honom följa en länge beräknad plan och att han i ”Amerika njöt af sin på andras bekostnad medhafda egendom” skulle kunnat sett honom i sitt familjelif och den möda han redan på första året hade att förvärfva så mycket penningar, som var behöfligt för de sinas underhåll och husliga utgifter. Att höra beskrifningen på hans själs lidande under det första året isynnerhet, var gripande! I hvarje ord uttalade sig en oändelig *hemlängtan* och missbelåtenhet med Amerika, som nästan gränsade till en fix idé.

Som jernvagnen den tiden ej sträckte sig längre än till Winnsboro hade vi att färdas i vanliga vagnar de hundra milen, som återstodo till vårt blifvande *hem*. Men, min Gud! hvilka vägar! i ordetsfullaste betydelse halsbrytande. Södra Carolinen har ej begrepp om något sådant, som vägars *vidmakthållande*. Om ett träd blåser ned tvärt öfver vägen (hvilket mycket ofta händer) så tages en half mils omkrets i skogen heldre, än att de närboende ikläda sig skyldigheten att underhålla vägen.

Okunniga, som vi alla voro, om det så plötsligt omvexlande klimatet i Amerika, hade vi, dömande efter väderleken då vi lemnade Charleston, klädt oss såsom om sommaren i Sverige, ehuru det var i Januari. Tunna skor och strumpor — inga kappor etc., allt dylikt, ansedt såsom öfverflödigt för ett sådant ”gudaklimat,” hade lemnats qvar i de långsamt framskridande packvagnarna. Stela af köld måste vi emellanåt gå ut och värma oss vid de i skogen uppgjorda stockeldarna. Då middagssolen upptinade våra stela och förfrusna lemmar, funno vi det *hela* fullkomligt romantiskt och ombytet af det lif vi fordom fört så bjert att vi stundom skrattade ända till dårskap! Vi tillbringade nära 4 dygn på denna väg och väl behöfdes våra friska glada lynnen, och våra genom hafsbad stärkta kroppar, för att utan knot utstå alla större och mindre obehagligheter. Jag vill öfverhoppa de

tvenne första dagsresorna och stanna (med en något vidlöftigare beskrifning vid sjelfva *julaftonen*). I en ny vacker vagn med präktiga hästar, sutto vi fyra fruntimmer. (Ryttm. H. och hans son på kuskbocken). Efter kommo en hel rad med sämre vagnar med två och tre par mulåsnor, som drogo det svenska folket och deras saker. (Alla mulåsnorna på Amerikas landtmannavis med bjellror och granna fladdrande lappar öfver allt på seldonen). Sålunda utrustade, kommo vi mot middagstiden fram till en liten koja, belägen midt iskogen;, derutanför gjordes efter landets sed en stockeld vid hvilken man bakade maisbröd, bräckte fläsk, stekte kastanier och kokade kaffe åt hela sällskapet; det var i sanning pitoreskt med sin omgifning af svarta springande negerbarn, påfoglar, kalkoner, getter, perlhöns, bulldogs (en sorts hundar) samt amerikanska män, qvinnor och barn, alla af nyfikenhet samlade omkring oss och lyssnade till vårt ”obegripliga” språk. Det hade i sanning varit en tafla att måla af, att se oss midt i December, sittande på bara marken med friska, på kall jord plockade gröna qvistar i händerna, bland denna samling stod den svenska *dalkarlen* i skinnpels och spelade på sin fiol. En af mina landsmaninnor gjorde, hvart vi kommo, rigtigt uppseende genom sitt intagande utseende och jag får lof att berätta något rätt lustigt om mig sjelf: jag hade till skyddande af min vackra, fina hatt, påtagit en hvit spetsvoile, ej anande, att det i amerikanarnas ögon stämplade mig som en ”brud,” emedan i deras land, endast fruntimmer, som nyss blifvit gifta, bruka denna blygsamma betäckning för ansigtet. Öfver allt der jag framfor hörde jag de då för mig obegripliga orden ”look at the bride, look at the bride” (se bruden, se bruden), mer än en gång har jag sedan fått mig ett godt skratt deråt.

Vi hade ej länge varit framkomna till vår bestämmelseort (ett vackert jernbruk) förr än det från Sverge medförda arbetsfolket började (såväl män som qvinnor) göra oss mycken förtret och bekymmer: Förgäfves var deras herres goda lämpor; förgäfves nyttan af våra gemensamma andaktsstunder. Förgäfves hans frus och allas våra vänliga bemötanden. Förgäfves varningar, förmaningar och hotelser. Mer än sorgligt var att se huru de hastade till sitt förderf; dryckenskapoch slagsmål på männernas sida, olydnad och lättja på qvinnornas, hörde till ordningen för dagen. Alla trodde sig vara i ett land der friheten är obegränsad och ”tjenaren lika god, som sin herre”.

Jag råder i följd af ofvanstående hvar och en som emigrerar, att aldrig taga med sig *tjenande* landsmän. Det är ett stort, ehuru lätt begripligt misstag. Hvilken europé har ej afsky för att hafva slafvar till sina tjenare? Dock med hvilka olika ögon betraktar man ej *detta* sedan man blifvit införlifvad med amerikanarnas seder och bruk och fått några år inandas deras hemluft! Mer än en gång önskade jag under min sexåriga vistelse i Förenta Staterna att sådan sannt christlig anda af förtroende och beskydd skulle i Sverige råda emellan husbonde och tjenare, som här, emellan den förstnämnde och slafven. Och *så* skulle helt visst *hvar* och *en* hafva tänkt, som ej lik somliga män eller qvinnor rest ifrån stat till stat, utan att gifva mer än en flygtig blick åt sjelfva folket; utan såsom vi lefvat och om jag så får säga, lidit med familjerna.

Frukter af alla möjliga slag funnos i ”hemmet!” En ymnighet af vilda äpplen, större och bättre än jag någonsin i Sverige hade ätit dem, till smaken liknande de franska renetterna. Ännu suto persicor på träden, som ej blifvit skördade i anseende till dess ymnighet förliden höst; med kastanier och saftiga frukter af många slag gödde man ”fyrfotorna.”

En rätt af grofmalen mais var bland de inhemska rätterna vår favoritföda. Allt skulle hafva varit till vår fullkomliga belåtenhet om vi ej frusit så förfärligt, isynnerhet om nätterna. Dygnet om var det eld i spisarna, det förslog dock ej, ty deilla byggda ”*sommarhusen*” med stora jättespisar utan spjäll kunde ej bibehålla någon värme. Redan en dagsresa från Charleston började den milda luften öfvergifva oss och sedan blef det allt kallare och kallare. Aldrig under 20 graders köld i Sverige hade vi frusit så mycket förut och dock var det efter vår svenska termometer endast en grad, eller stundom ingen grad kallt. Kan någon fatta, att ehuru vi lågo med fyra dubbla filtar voro vi dock på morgonen stela af köld. Jag lemnar nu detta och skyndar till hvad bättre är.

Den första sommaren.

Ack! om jag nu till en början kunde beskrifva den amerikanska våren, som började redan i Februari, med sina skogar af blommande fina persicoträd, som i sina ljusröda drägter liknade unga femton års tärnor; med sina kransar slingrande af tusende olika klängvexter; sin klara himmel, sin rena luft, sin leende ännu ej brännande sol och sina ljufva vällukter! Den var så helt och hållet ny för oss, så tjusande, så gudaskön, att den nästan berusade våra sinnen! Ingen tanke, som liknade sig till *hemlängtan*, inga *minnen* af sorger lemnade på andra sidan Atlantik, ingen oro för framtiden och intet moln skymde lifvets klarhet, ty allt var concentrerat i ett lycksaligt *nu*! Så plötsligt, så oförmodat kom denna vår med sina *tusende* balsamiska dofter, sina varma, smekande vindar öfver oss; hänförelsen träffade oss alla såsom med ett enda elektriskt slag. Hyn ljusnade, ögonen vidgades och uttrycket af den renaste gudsdyrkan målade sig på allas anleten. illa byggda "*sommarhusen*" med stora jättespisar utan spjäll kunde ej bibehålla någon värme. Redan en dagsresa från Charleston började den milda luften öfvergifva oss och sedan blef det allt kallare och kallare. Aldrig under 20 graders köld i Sverige hade vi frusit så mycket förut och dock var det efter vår svenska termometer endast en grad, eller stundom ingen grad kallt. Kan någon fatta, att ehuru vi lågo med fyra dubbla filtar voro vi dock på morgonen stela af köld. Jag lemnar nu detta och skyndar till hvad bättre är.

Den första sommaren.

Ack! om jag nu till en början kunde beskrifva den amerikanska våren, som började redan i Februari, med sina skogar af blommande fina persicoträd, som i sina ljusröda drägter liknade unga femton års tärnor; med sina kransar slingrande af tusende olika klängvexter; sin klara himmel, sin rena luft, sin leende ännu ej brännande sol och sina ljufva vällukter! Den var så helt och hållet ny för oss, så tjusande, så gudaskön, att den nästan berusade våra sinnen! Ingen tanke, som liknade sig till *hemlängtan*, inga *minnen* af sorger lemnade på andra sidan Atlantik, ingen oro för framtiden och intet moln skymde lifvets klarhet, ty allt var concentrerat i ett lycksaligt *nu*! Så plötsligt, så oförmodat kom denna vår med sina *tusende* balsamiska dofter, sina varma, smekande vindar öfver oss; hänförelsen träffade oss alla såsom med ett enda elektriskt slag. Hyn ljusnade, ögonen vidgades och uttrycket af den renaste gudsdyrkan målade sig på allas anleten.Vi kände mer än någonsin, att vi voro *barn* af en himmelsk Fader, stor i *Nåd!*

Många af våra skönaste orangeri-vexter vexte i skogarna vilda med den största bördighet; träd vid träd stodo i den rikaste blomning af otaliga sorter; ranka vid ranka ogenomträngligt, djupt, dystert hopvexta till vilda bersåer. Otaliga sorter accasia — till vext, blommor och lukt hänförande sköna. De flesta slutade sina blad och somnade vid minsta beröring; ja, somliga så *sensitiva* att de falla ihop om man hårdt trampar på marken! Dessutom en rikedom af frukt-exemplar (af mig förr aldrig sedda) som i stora träd med de rikaste, grannaste blomster vexa i vild oordning; *alla* med den ljufvaste lukt! Der voro ej *törnrosbuskar*, — der voro *träd*, som med sina *stora fulla* blommor nästan nedtyngde de fina grenarna.

Glömmande all fara af ormar och andra skadedjur, men i stället ihågkommande ordspråket, att: "lyckan står den djerfvom bi" ströfvade vi omkring, längst flodens kanter, för att ofta ända till solens nedgång hemföra bördor af nya blomster, täflande med hvarandra att hafva förvärfvat de flesta olika slag. Herligast af allt var dock den gula *jasmin*-rankan med sin ljufva för sinnet smekande lukt. Den tycktes dessutom egna sin *förkärlek* åt förfallna gärdesgårdar och uttorkade träd, hvilka den beklädde med sina så tjusande blomster!

Dock påminner jag mig, att midt under denna hänförelse, saknade jag mer än en gång vår svenska *gröna* mark på en gång så tjusande och så välgörande för ögat; samt vår så intagande fågelsång. Der flögo visserligen i otalig mängd de grannaste, ja skönaste foglar, men så stumma, så enfaldiga, sådumma! Den enda fogel, som lät höra sig (och detta ej förr än efter solnedgången) var en ensam sångare, som har ett högst entonigt och melankoliskt läte, kallad efter de ljud han framqvittrar: weep poor — welle" (gråt stackars Ville); gräset åter var strippigt och långt, gick genast till mognad. Aldrig såg jag en rätt inbjudande gräsmatta eller någon fläck på marken som

kunde jemnföras med våra svenska ängars mångskiftande prakt, ty allt spirade upp till *träd* och *buskar*.

Sjelfva sommaren var mindre behaglig. Den första sommaren isynnerhet, emedan vi då ej hade tillgång till dagliga bad. Då hettan slutligen steg till 38 à 40 grader i skuggan uthärdade vi ej längre utan badade någon gång i en liten bäck med det klaraste vatten (med tak och väggar af naturen sjelf danade af mullbärsträd och vinrankor), ehuru ryktet försäkrade, att der funnos ormar af farlig beskaffenhet.

I Norra Carolina brukades att bota ormbett med "brandy" eller bränvin. Den ormstungna drack deraf tills han fann sig rusig, då giftet ansågs vara urståndsatt att skada.

Sommarnätterna voro långt ifrån angenäma, allt hvad ormar, grodor och insekter heta, liksom vaknade upp och gaf tillkänna sin tillvaro med mer eller mindre obehagliga läten. Grodorna isynnerhet uppfylde luften med sitt qväkande.

En promenad sedan det blifvit mörkt var rätt obehaglig, men företogs äfven endast i högsta nödfall, emedan luften nattetid ansågs skadlig, isynnerhet omkring floderna och andra vattendrag.

Timmarna näst före och efter solens nedgång voro deremot mycket uppfriskande och sköna!Merändels såg man då endast den stjernklara himmelen och de tusende sinom tusende *eldflugor*, som med sina små phosphoristiska eldkulor lyste och försvunno än ned i gräset, än högst i skyn, lik de grannaste stjernskott! De voro små harmlösa kräk, som ej gåfvo det minsta ljud ifrån sig, utan liksom *goda* andar följde vandraren under nattens mörker.

På Cuba lära de mindre bemedlade fruntimmerna fästa dem i sitt mörka hår (insydda i svart tyll) då de besöka concerterna etc. De påstås då skina som juveler. Ofta fångade vi dem i en tunn näsduk, som derigenom blef så upplyst, att den kunde tjena till lykta för att vägleda oss. Ej förr än kl. 6 blef det mörkt om vintereftermiddagarna och ej sednare än till kl. 8 var det dager om sommaraftnarna. Detta ljusets och mörkrets jemnare inledning kände man sig mycket snart belåten med. Redan i början af Maj fanns det smultron i ymnighet och inhemska frukter af mångahanda slag funnos i *hemmet* redan tidigt på sommaren, såsom äpplen, persikor, fikon, plommon, körsbär, drufvor, meloner samt björnbär till största rikedom.

Dessutom köpte man för några cent ananas, bananas, apelsiner och granat-äpplen. Sednare på sommaren kommo en mängd af vilda nötter och dito saftiga skogsfrukter.

Bäst af allt smakade dock under den heta tiden *vattenmelonen;* intet kan jemnföras med dess läskande och svalkande saft, då man får af den rätta sorten. Den var stor, som de största svenska pumpor, med högrödt kött, hundradetals svarta kärnor och med den ymnigaste söta och friska saft. I Afrikas öknar brukar den resande föra dem med sig påmulåsnans rygg, såsom ett oumbärligt ämne till svalka åt sig sjelf och sin åsna. Kastanier funnos äfven vilda till ymnighet och ehuru smärre än dem man här *köper*, voro de dock sötare och bättre till smaken.

Redan midsommartiden åto vi hvetebröd, bakadt af årets skörd. Maisen var dock något sednare, men hvilket behagligt och godt födoämnet var det ej, och hvilken sällsynt praktvext! Af endast ett korn kunde man få 5 à 6 ax och hvarje ax innehöll ända till 400 korn; den vexte till 6 à 7 alnars höjd med breda tjocka plymaktiga blad och högst upp en blomklase, fin, hängande och rik, såsom en tofs gula silkessniljer. Axen bildade sig ej på samma ställe som blomman, utan här och hvar emellan bladen.

Nedanför boningshuset flöt en täck flod, på ömse sidor omgifven af den mest vexlande natur, af höjder och sköna dalar. På somliga ställen der floden vidgade sig i mångdubbel måtto, var det vid stränderna träd, som *böjda* öfver vattenbrynet voro bevexta med så mångdubbla och ogenomträngliga slingervexter, att de genom sin gigantiska massa qväfde sjelfva trädets vext, men kunde icke destomindre godt gifva skugga och gömställe åt våra smärre ångfartyg.

Naturen sjelf tycktes *så* på tusende ställen bildat (både till lands och vatten) tillhåll för menniskan att erhålla svalka och trefnad under de *brännheta* sommardagarna — men ack! Menniskan i sin svaghet och sin jemna *fruktan* för *ondt* vågade sig ej dit, utan såg i inbillningen "giftiga ormar och vämjeliga djur."

Nära vårt *hem* låg ”Linestone spring” en uppfostringsanstalt för omkring 200 unga fruntimmer. Vi besökte den ofta, emedan vi der hade en landsman, som var engagerad såsom lärare i musik och språk. De flesta af de unga damerna tycktes mig vara vackra med rena profiler och sköna, djupt känsliga ögon.

Sedan den egentliga sommaren hade slutat, kommo ett par oändligt uppfriskande och högst behagliga veckor, kallade: ”the indian summer.” Luften var då så ren och klar, att hela ens varelse kände sig i ett obeskrifligt välbefinnande! Allt var då inbergadt, endast *vilda* vinrankor slingrade sig ifrån träd till träd och erbjödo sina läskande frukter. Skogarnas gröna blad hade då förvandlat sig till de grannaste chateringar i purpur och gult. Roligt var att se huru landtmannen bar sig åt för att få mjölk af de kor, som gingo i de vilda skogarna. Kalfvarna behöllos vid lif och togos i förvar i en mindre hage; när nu aftonen kom gingo korna till sina kalfvar och blefvo äfven insläppta (en i sender) i hagen, och under det kalfven diade på ena sidan mjölkades kon på den andra. Lustigt var att åskåda huru hvarje kalf kände igen sin mor, vore det än ibland 40 sådana. Derefter släpptes kalfvarna ut på qvällen och åter in, om morgonen, då korna släpptes ut.

Äfven vid jernbruket voro alla de svarta slafvarna lyckliga och glada. Om Lördagsaftnarna var det ibland Negerdanser och de voro i sanning ej tråkiga att påse. De flesta ”Negresserna” voro rigtiga coquetter, uppstoppade och klädda i de bjertaste färger, men med fullkomligt skickliga fasoneroch med ett sätt att uttrycka sig, så städadt, att vår arbetande svenska klass skulle betydligt vinna på att deri likna dem.

Winnsboro.

Redan andra hösten December 1851 hade ryttmästar H. lemnat det ofvan beskrifna jernbruket i följd af elakhet och intriger ifrån skottska bolagets sida och några svenskars låga afundsjuka. Mer än hälften af den stora lön, som var honom lofvad, afdrogs för hvad det svenska, då förrymda folket hade kostat etc. Lyckligtvis erbjöd sig genast en annan förmånlig plats af samma beskaffenhet, ehuru med ännu mera *arbete*, *försakelse* och *möda*.

Med ny ifver började han dock, ingen uppoffring var honom för stor, ehuru han till en början fick lefva skiljd från maka, barn och vänner, ty intet passande boningshus fanns der.

Jag reste då till en liten stad, som hette Winnsboro och inackorderade mig i ett af dess bättre hotel för att lära mig fullkomligt tala och förstå det engelska språket, hvilket aldrig kunnat ske om jag dagligen haft tillgång på svenska vänners conversation. Innan jag fortskrider i mina berättelser vill jag beskrifva de amerikanska hotelen, hvilka mig veterligt hafva ingen motsvarighet i Sverige. De voro stora välbyggda hus, som dock ej voro indelta i så kallade våningar utan i långa koridorer, på ömse sidor innehållande *ett* och *ett* rum; somliga hoteler hade ända till 100 à 120 luftiga, beqväma och utsökt möblerade rum; dessutom en mycket stor matsal, ett dito förmak gemensamt för alla hotelets herrar.

och med ett sätt att uttrycka sig, så städadt, att vår arbetande svenska klass skulle betydligt vinna på att deri likna dem.

Winnsboro.

Redan andra hösten December 1851 hade ryttmästar H. lemnat det ofvan beskrifna jernbruket i följd af elakhet och intriger ifrån skottska bolagets sida och några svenskars låga afundsjuka. Mer än hälften af den stora lön, som var honom lofvad, afdrogs för hvad det svenska, då förrymda folket hade kostat etc. Lyckligtvis erbjöd sig genast en annan förmånlig plats af samma beskaffenhet, ehuru med ännu mera *arbete*, *försakelse* och *möda*.

Med ny ifver började han dock, ingen uppoffring var honom för stor, ehuru han till en början fick lefva skiljd från maka, barn och vänner, ty intet passande boningshus fanns der.

Jag reste då till en liten stad, som hette Winnsboro och inackorderade mig i ett af dess bättre hotel för att lära mig fullkomligt tala och förstå det engelska språket, hvilket aldrig kunnat ske om jag dagligen haft tillgång på svenska vänners conversation. Innan jag fortskrider i mina berättelser vill jag beskrifva de amerikanska hotelen, hvilka mig veterligt hafva ingen motsvarighet i Sverige. De voro stora välbyggda hus, som dock ej voro indelta i så kallade våningar utan i långa koridorer, på ömse sidor innehållande *ett* och *ett* rum; somliga hoteler hade ända till 100 à 120 luftiga, beqväma och utsökt möblerade rum; dessutom en mycket stor matsal, ett dito förmak gemensamt för alla hotelets herrar.

Piazzor för den allmänna promenaden, så långa som huset och sträckande sig ända till öfversta våningen. Slutligen värdinnans mottagningsrum för damer och dito värdens för herrar.

Resande af mankönet stanna vid en portik vid den ena ändan af huset och då de ringde på en klocka visade sig en neger för att taga vara på hans hästar etc. Fruntimren eller familjerna stanna vid den andra portiken då allt tillgick på samma vis med undantag, att de då fördes till värdinnan i stället för till värden. Allt hvad en fremling behöfde fanns der att tillgå: enskilda eller allmänna mattider, tidningar, den bästa uppassning, hästar till spatserfärder, goda instrumenter, med ett ord, *allt* hvad man kunde önska sig. Alla dessa hoteler stodo i mycket godt anseende. Unga nyss gifta par af de bästa familjer bodde der de två, tre första åren af sitt äktenskap. Och ogifta fruntimmer af alla åldrar, som antingen saknade eller voro skiljda från sina föräldrar kunde bo der under bibehållande af fullkomligt anseende. Jag har t. o. m. sett rika arftagerskor, som rest in ifrån landet för att under vintermånaderna roa sig, bo i hotel. De emottogo då besökande och bjudningar från alla håll och förde ett ganska angenämt lif utan att de behöfde föras i släptåg af några våra såkallade ”förkläden” eller besvära några af sina vänner att bo hos! De kände sig oberoende och fria och derföre var också deras glädje frisk såsom landets luft, och deras blygsamhet utan förställning. Ibland de såkallade *Boarders* finner man ofta ett godt och mycket bildadt sällskap. Ingen mansperson kunde göra sitt besök på fruntimmerssidan utan att först anmälasig, eller hvad än bättre var, sända sitt kort för att höra om han blef emottagen eller ej. En amerikanare af anseende inträder aldrig inom ett fruntimmers enskilda rum, vore det ock hans systers! Fruntimren t. o. m. brukade sinsemellan knacka innan de inträdde till hvarandra. — Det låg en grannlagenhet i detta, som jag gerna skulle vilja införa i vårt land, äfven ibland medlemmar af en och samma familj.

Vid bordet såg man aldrig till något bränvin eller conjac och högst sällan någon sorts vin; på särskild begäran kunde det sistnämda fås, men aldrig det förstnämda. Winnsboro var en liten stad med omkring 5000 innevånare med ett hyggligt stadshus, egen bank, dito tidning, två jernvägar, tvenne hoteler, fyra större undervisningsanstalter och en mängd ganska vackra privata hus med sina omgifvande trädgårdar och skuggrika alléer, Ingen sjöflod eller å fanns dock i stadens granskap utan jemnt och nätt så mycket vatten, att man dermed kunde släcka sin törst. Staden skulle hafva synes rätt vacker med sina hvitmålade hus, sina med klängvexter beklädda piazzor, sina präktiga cedrar och väl anlagda blomsterparterrer, om ej en röd vidrig sand fyllt sjelfva gatorna och omgifvit staden med rigtiga vallar, hvilka hade genom regnet remnat itu till afgrunder och bildat hemska hålor eller grottor i förunderliga formationer. Det var en flod utan vatten, ty dessa djupa öppningar slingrade sig i hundrade bugter omkring hela staden och så lös var dess bredd att man vågade mycket om man gick den allt för nära.

Denna obehagliga röda jordmån, som jag på så många ställen möttes af, isynnerhet i södra ochnorra Carolina kunde jag aldrig vänja mig vid; det tycktes mig som jorden varit bemängd af de dödade indianernas *blod*, Cainsmärket!

Baler, soupéer och kaffebjudningar hördes i Winnsboro mycket sällan af; svenskarne kunde hafva lärt sig der att lefva lyckliga och nöjda i sina hem, utan att såsom ofta här är händelsen, lefva *öfver* sina tillgångar! I de privata husen brukades nästan aldrig någon annan mat än: biffstek, rostbiff, fläsk, kalkon, kyckling (unga höns) ”pies” varmt hvetebröd, köttsoppor, söt potatis (sweet potatoes) och mais.

De emottogo gerna besökande vänner och pratade då hela timmar gladt och skämtsamt, men ingen såkallad

traktering! deremot sände de gerna till sjuka, fremlingar och fattiga, både frukter, soppor och af deras delikata ”cakes.”

De unga qvinnorna voro fria och glada, kände intet tvång, ej en gång af snörlifvet, emedan sådant ej brukades i de Förenta Stater som jag besökte. Dock stötte det örat att höra det de redan vid 15 års ålder varit förlofvade som de sjelfva sade: ”för roskull”. De talade helt öppet om deras fordna ”flammor” såsom våra flickor tala om sina bortlagda dockor. I parentes fordrar dock rättvisan att nämna, det ej ett sådant ogrannlaga förhållande af kyssar och smek finnes ibland de förlofvade i Amerika som det gör här; det sentimentala är helt och hållet bannlyst.

Flickor i sin första ungdom tycktes mig vara mera säkra än som tillbörligt var! Ungdomen sade många gånger till mig: ”Om jag vet huru ni vill återvända till Sverige der det finnes en kung och en drottning? — Här äro vi ”drottningar sjelfva!”— Deremot såg jag sedan *qvinnan* utbildat sig många ljufva, modesta, till utseendet högst älskeliga, som med ett intagande *förstånd* tycktes fatta sin höga bestämmelse!

Sina utsöktaste toiletter gjorde de för kyrkorna, hvilka de äfven regelmessigt besökte två, ja ofta trenne gånger hvarje söndag.

Utmärktare predikanter (såsom talare) tror jag det skulle hafva varit svårt att finna. Orden i deras psalmer voro äfven mycket vackra och jag tyckte att engelskan var mycket ljuf i sång.

På hotelet serverades alltid till *frukosten*: the, rostade bröd, varma små hvetkakor, mais, biffstekar, bräckt fläsk med förlorade ägg samt varma vofflor.

Som slafvar icke får hållas till arbete längre än 12 timmar, frukosterade man alltid kl. 8, åt middag kl. 2 och soupérade kl. 7, hvilken sednare endast bestod af the, rostadt och varmt hvetebröd, smör, kall kyckling, mais eller ris samt varma vofflor.

Jag saknade allt bra mycket att ej hafva en egen kyrka att gå till, ty af alla de sekter, som funnos i den lilla staden fanns dock ej den *Lutherska*.

Aldrig hade jag såväl som då jag var i Winnsboro sett fördelen af att hafva *en enda* sammanhållande religionsbekännelse Då religionsfrihetens sant christliga idée illa uppfattas och ännu sämre tillämpas, då partistrider och ofördragsamhet uppenbara sig i en ej sällan ganska förfärande skepnad, så blir den tänkande åskådaren deraf tveksam, huruvida det icke vore bättre att denna *frihet* vore inkränkt och kringgärdad af lagar, hvilka möjligen kunde motarbeta detta onda. Man vill dömma trädet efter frukten, men besinnnar icke alltid, att just den frukt man åsett och hvars bitterhet man smakat är buren på ett helt annat träd än det man vill kringskära, att icke säga topphugga genom den s. k. ”sammanhållande religionsbekännelsen.” Det är icke *religionsfriheten* rätt fattad, som alstrar det öfverklagade onda, utan bristen på inre religiös kraft att sätta denna sanning i utöfning. Förf:s uttalade åsigt häröfver härleder sig äfven ifrån de företeelser af split och söndring, som mötte henne på denna ort. Att hon i det hela förstått att uppskatta religionsfrihetens välsignelser i Amerika synes af denna skrifts innehåll.
(Sättarens anmärkning)..

Visserligen bör den sanna christliga kärleken kunna bestå äfven den förutan, men hvem känner ej menniskonaturens svaghet? Jag såg der i *smått* huru religionshatet kunnat (såsom vi genom historien veta) utvidgat sig till en allt förtärande låga. Många goda, förträffliga menniskor funnos, men kom talet i fråga om deras grannes, vän eller syster, skiljda religions-åsigter, så blefvo ofta deras ord tveäggade svärd, som ej kunde annat än djupt såra.

Redan efter den första veckan jag bosatte mig i Winnsboro hade jag inbjudningar ifrån alla kyrkans prester, att blifva en medlem af deras kyrka och församling. En sade mig, att hans trosbekännelse var mer än alla andra lik min egen: en annan sände mig till present den psalmbok de brukade i hans kyrka. En tredje kom en måndag och tackade mig för att jag bevistat hans gudstjenst o. s. v. så mycket besvär för en enda fattig själ! Man kan af detta se huru stor vigt amerikanaren lägger vid sabbatens firande i *kyrkogång* och *bön*.

Amerikanaren säger ”att vi ej hafva *frihet* i vår religion, utan måste lyda öfverhetens bjudande formulär,” det är visserligen sannt till sin yttre form, men jag tror, att vi hafva mera och *inre*andelig frihet: ty endast vår egen drift

kallar oss att bevista gudstjensten och ej såsom der, fruktan för den allmänna opinionen, som strängt och uteslutande fördömer hvarje uraktlåtenhet deraf. Det värsta man kunde säga om en menniska var:

”He keep not the sunday” (han håller icke sabaten).

Dessutom bör detta ”*måste*” för oss vara af samma ljufva beskaffenhet, som då en mor säger till sitt barn, du *måste* alla dagar bedja till din Gud och tacka honom för allt godt.

Om de amerikanska beprisade “lyckliga äktenskapen” har jag den tanken, att de äro sällan efter våra begrepp rigtigt olyckliga, men ej heller rigtigt lyckliga. Mannen är med få undantag alltid uppmärksam, grannlaga och trogen mot sin hustru, men hon tager emot det som en ”gifven sak,” hvilket ej kunde vara annorlunda! gör sig intet besvär att underhålla hans kärlek: utan om hon vårdar hans hus och är honom ett behagligt och lärorikt sälskap, så behöfver hon ej befatta sig med qvinnans små coquetta konstgrepp om hon än blifver aldrig så gammal och ful! Att visa det man håller af sin man medelst kyssande och smek vore der högst opassande. Aldrig heller såg jag föräldrar och barn eller syskon smeka hvarandra och dock besynnerligt, älskade de att se vår svenska känslighet och kalla oss: ”det varmhjertade folket från det kalla landet.“

Deras fina uppmärksamhet mot fremlingen förefaller derföre så mycket mer förvånande! De nästan täflade om att visa mig större och mindre vänlighet; nästan dagligen friska förtjusande blomsterbuquetter; sändningar af deliciosa frukter; småinbjudningar att fara i vagn utom staden; offrerandet af ridhäst; eller korta besök för att se hur jag befann mig, gjorde mig snart så införlifvad med de i staden mest aktade familjer, att jag kände mig liksom *hemma*, ehuru jag var fullkomligt ensam i min religion, mitt språk och mina seder!

Mer än ett år vistades jag i Winnsboro, emedan jag var nog lycklig, att genom undervisningar i finare, der i staden ovanliga fruntimmers-arbeten kunna betäcka den dryga kostnad, som min vistelse på det bästa hotelet förorsakade. Värdinnan sjelf var en af de mest oegennyttiga qvinnor jag någonsin träffat! Hon gjorde allt för mitt nöje och min trefnad. Ofta om nätterna vaknade jag med sång och musik under mitt fönster! Detta var ej en hyllning åt personliga behag (ty sådana har aldrig funnits) utan ett vänligt offer för att visa den ensamma fremlingen, att mannen äfven ville bidraga till den qvinnas trefnad och glädje, som med förtroende hade (om jag så får säga) kastat sig in ibland den amerikanska befolkningen. Jag var då fullkomligt mägtig af språket och allt efter jag fattade den bildade konversationen omkring mig, ju friskare blef åter mitt lynne och ju förhoppningsfullare mitt mod. Jag ville se och känna amerikanarnas seder och bruk och beslöt derföre att resa till skiljda städer och stater. Rekommendationsbref fattades mig ej. Jag valde att börja med:

Yorkville.

1852.

Men först ville jag på några dagar helsa på i ”hemmet” hos mina svenska vänner! Åter var det vår, åter var naturen i sin högtidsskrud, men inbjudningar att fara i vagn utom staden; offrerandet af ridhäst; eller korta besök för att se hur jag befann mig, gjorde mig snart så införlifvad med de i staden mest aktade familjer, att jag kände mig liksom *hemma*, ehuru jag var fullkomligt ensam i min religion, mitt språk och mina seder!

Mer än ett år vistades jag i Winnsboro, emedan jag var nog lycklig, att genom undervisningar i finare, der i staden ovanliga fruntimmers-arbeten kunna betäcka den dryga kostnad, som min vistelse på det bästa hotelet förorsakade. Värdinnan sjelf var en af de mest oegennyttiga qvinnor jag någonsin träffat! Hon gjorde allt för mitt nöje och min trefnad. Ofta om nätterna vaknade jag med sång och musik under mitt fönster! Detta var ej en hyllning åt personliga behag (ty sådana har aldrig funnits) utan ett vänligt offer för att visa den ensamma fremlingen, att mannen äfven ville bidraga till den qvinnas trefnad och glädje, som med förtroende hade (om jag så får säga) kastat sig in ibland den amerikanska befolkningen. Jag var då fullkomligt mägtig af språket och allt efter jag fattade den bildade konversationen omkring mig, ju friskare blef åter mitt lynne och ju

förhoppningsfullare mitt mod. Jag ville se och känna amerikanarnas seder och bruk och beslöt derföre att resa till skiljda städer och stater. Rekommendationsbref fattades mig ej. Jag valde att börja med:

Yorkville.

1852.

Men först ville jag på några dagar helsa på i "hemmet" hos mina svenska vänner! Åter var det vår, åter var naturen i sin högtidsskrud, menden omfattades ej med samma jublande fröjd, sinnena voro nu mera allvarsamt stämda, ty hoppet hade sviket den af alla så högt älskade *husfadren*. Han hade svåra bekymmer och mycken otrefnad i följd af sin beroende ställning. Och han som hade lemnat Sverige (det af honom så saknade Sverige) endast i hoppet att derigenom kunna kraftigare bidraga till sina skulders afbetalande! Hvilken missräkning! —

Yorkville var en ganska vacker stad, som hastigt hade tillvext i följd af att jernvägen slutade der. (I Förenta Staterna anses det vara största fördelen för den plats der jernvägen slutar.) Omkring 10,000 innebyggare med fyra kyrkor af olika trosbekännelse: episcopal, prestbyterian, methodist och independent.

Fruntimren i Yorkville voro mycket vackra med friskare hy och lifligare utseende än jag såg dem annorstädes i Amerika. Deras toiletter voro högst eleganta för att ej säga, öfverdådigt fina. För att taga musiklektioner såg jag dem alltid gå i hög toilette. En af stadens skönheter brukade alltid t. ex. vara klädd i mörka brokad-sidenklädningar, fina spetsunderärmar och dito krage, guldklocka med kedja, en liten kort svart silkessammetskappa; hvit sidenhatt med plym, hvita handskar o. s. v. i olika smak för hvarje dag! der såg jag den förste kostymbal i Amerika; jag infann mig endast såsom åskådare och okostymerad. Der fanns ganska vackra, smakfulla t. o. m. dyrbara toiletter. Turkar och turkinnor, schweitziska bondflickor och gossar; sjömän och indianer, chineser och lappländare. Nattens drottning, morgonens stjerna ochandeliga — brudar etc. Det hela var brokigt och graciöst; dansen liflig och animerad, ehuru det föreföll bra stötande att se och höra en af de negrer, som spelade dansmusiken stå och som föreställde dansmästare: uppropa med dundrande stämma hvarje tur i dansen.

Soupén bestod endast af olika sorters tårtor, frukter, geléer, konfektyrer och glasser. — Endast *vatten* bjöds emellan danserna och ej ett tecken till *vin* eller spirituösa syntes till.

Jag var icke belåten på mitt hotel i Yorkville, utom det, att jag blef mycket sämre betjenad än i Winnsboro, kände jag en sorts fasa för min värdinna, hvilken hade något i sitt ansigte, som påminte om den tanke jag som barn hade gjort mig om en hexa. Med en stor svart peruk och ett par ögon, som skydde ljuset bar hon för jemnan i ena handen ett glas med snus och i den andra en liten borste, som hon allt emellanåt doppade i glaset och förde in i munnen. Jag fann detta naturligtvis så vedervärdigt att jag redan första dagen höll på att stöta mig ohjelpligt med henne, genom att öppet uttala min afsky för detta bruk, men snart glömde jag helt och hållet detta, emedan min själ upprördes på annat håll.

Jag väcktes neml. hvarje morgon af de förfärligaste skrik och fick snart visshet på min förmodan, att det var min värdinna, som hvarje morgon tog sig "motion" med att basa sin *svarta* qvinna. Jag fann det visserligen mindre passande för en fremling att blanda sig i husmodrens förhållande till sina tjenare, men efter några dagar fann jag mig uppmanad i mensklighetens namn att *tala* och jag gjorde det äfven så kraftigt, att tvenne dagarförflöt utan något uppträde af dylik beskaffenhet; men det började derefter med förnyad fart och värre eller sämre hustjenare har jag dock aldrig sett bland de svarta.

Jag yttrade åt de öfriga fruntimmerna i hotelet, huru upprörande det var för min känsla, att se menniskor så behandlade endast och allenast emedan de voro slafvar och ej hade *frihet* att lemna en sådan barbarisk matmoder.

De bedyrade mig "att Mrs H. var ett undantag från Förenta Staternas husmödrar" och försäkrade "att jag under

min vistelse der aldrig skulle få se *en enda* liknande henne.” De berättade mig äfven att hon var så illa beryktad för sin elakhet mot de svarta, att hon icke allenast stod i missaktning derför hos stadens öfriga innebyggare, utan att hennes egen man och slägt tog ifrån henne den ena ”negressen” efter den andra för att lindra dem på några *år* åtminstone, då de vexelvis utbyttes mot andra, som arbetade ute på plantagerna.«

Fyra veckor vistades jag uti detta hotel och ehuru många af stadens familjer försökte genom sin artighet, att på allt vis komma mig att känna tiden i deras stad behaglig, tackade jag dock Gud då jag lemnade bakom mig denna Mrs H. med sin svarta peruk, gröna ögon och *snusburk!*

Lencenton. (Norra Carolina.)

Juli 1852.

Dit hade jag rekommendations-bref genom en af mina svenska vänner. Lencenton var nu blifven en *liten* stad med endast omkring 2000 innevånare; ehuru den under unionens första dagar hade varit i ett blomstrande tillstånd. Att den gått ned i stället förflöt utan något uppträde af dylik beskaffenhet; men det började derefter med förnyad fart och värre eller sämre hustjenare har jag dock aldrig sett bland de svarta.

Jag yttrade åt de öfriga fruntimmerna i hotelet, huru upprörande det var för min känsla, att se menniskor så behandlade endast och allenast emedan de voro slafvar och ej hade *frihet* att lemna en sådan barbarisk matmoder.

De bedyrade mig ”att Mrs H. var ett undantag från Förenta Staternas husmödrar” och försäkrade ”att jag under min vistelse der aldrig skulle få se *en enda* liknande henne.” De berättade mig äfven att hon var så illa beryktad för sin elakhet mot de svarta, att hon icke allenast stod i missaktning derför hos stadens öfriga innebyggare, utan att hennes egen man och slägt tog ifrån henne den ena ”negressen” efter den andra för att lindra dem på några *år* åtminstone, då de vexelvis utbyttes mot andra, som arbetade ute på plantagerna.«

Fyra veckor vistades jag uti detta hotel och ehuru många af stadens familjer försökte genom sin artighet, att på allt vis komma mig att känna tiden i deras stad behaglig, tackade jag dock Gud då jag lemnade bakom mig denna Mrs H. med sin svarta peruk, gröna ögon och *snusburk!*

Lencenton. (Norra Carolina.)

Juli 1852.

Dit hade jag rekommendations-bref genom en af mina svenska vänner. Lencenton var nu blifven en *liten* stad med endast omkring 2000 innevånare; ehuru den under unionens första dagar hade varit i ett blomstrande tillstånd. Att den gått ned i ställetför uppåt vet jag ej orsaken till, om ej, att som den ligger mera för sig sjelf, så har den ingen jernväg och äfven föga kommunikation med den. Den var dock befolkad med qvarlefvorna af dess första *gamla* familjer och hade en rätt god sällskapskrets och ett sundt och friskt läge med det bästa dricksvatten man kan tänka sig. Gatorna, beskuggade af åldriga, vackra aspar, hade en fin *hvit* sand, hvilket var mycket ovanligt. Emellertid påstods den röda sanden vara mycket bördigare! Ett vackert stadshus, tre kyrkor af olika trosbekännelser, en sex à åtta gator, ett hyggligt hôtel och en åtta à tio handelsbodar, temligen väl försedda, voro dock tillräckliga att förnöja de qvarvarande innevånarnes pretentioner.

Som jag hade en rätt stor ”Class” och i följd deraf min vistelse rätt långvarig der, hade jag tillfälle att göra många bekantskaper och lära känna det *inre* af familjelifvet. Denna min värdinna var en till allo aktningsvärd ”Lady,” med goda lämpor så väl mot sina gäster som mot barn och tjenare, hvilka äfven nära nog behandlades som barn. Öfver allt der, såg jag endast goda husbönder eller matmödrar och lyckliga tjenare, ehuru *slafvar*.

Den 14:de Juli, som var amerikanarnes enda högtidsdag, hade allt fått lif och rörelse i den lilla staden. Redan kl. 4 på morgonen, gingo stadens unga män med trummor, sång och spel kring alla gator och kl. 6 f. m. började stadens kyrkoklockor ringa och derefter salfva på salfva med kanonskott. Bjudningar ooh tillställningar i alla hus, för att tillsammans dricka den högtidliga skålen för: *Friheten.* Minsta lilla pojke höjde hurrande sin röst och tog om ej annat "matklockan" för att bidraga till detallmänna yrande oväsendet och den amerikanska örnen bredde ut sina vingar på de flygande fanorna. Så smittad fann jag mig af frihetens triumferande glädje, och äfven jag klingade med mitt glas och drack *frihetens* och *Washintons skål.*

I Lincenton samlades sällan mycket folk tillsammans då de gjorde några bjudningar, men hade icke desto mindre en utsökt anrättning. Så t ex, var jag bjuden på en middag den ena dagen, till den andra hos en af stadens rikaste och så kallade bättre familjer. Jag nekade, emedan jag hade förhinder och ej kunde föreställa mig, att middagen var enkom för min skuld, hvilket jag dock hade anledning att efteråt tro. En ung, svensk vän och hennes bror, hvilka bodde i grannskapet, voro de enda närvarande.

Middagen hade varit utsökt, (här i Sverige hade vi kunnat bjuda vår kronprins derpå). Då jag på eftermiddagen kl. 5, satt i mitt ensamna rum, trädde två "Negresser" in med stora brickor skickade från deras fru Mrs H. "för att bedja mig hålla till godo den medföljande anrättningen," som bestod af de utsöktaste tårtor af olika sorter, sylter och geléer af alla möjliga slag; smultron och grädde, ägg, Castard-Ananas i Madera, Russin och Mandel, kanderade frukter samt någonting utsökt godt fruset med is etc., allt rangerat på finaste kristaller och med blombouquetter anbragta här och der med bästa smak.

Visiter, inbjudningar och artigheter af alla slag hörde till ordningen för dagen och jag kan ej ännu utan rörelse tänka på de glada dagar jag tillbringade bland dessa goda hjertliga menniskor.

En högst besynnerlig händelse får jag lof att berätta: Jag nämnde en dag åt ett fruntimmer, attjag längtade efter söt mjölk och att jag under sommarmånaderna önskade mig vara i Sverige för att få dricka så mycket mjölk jag önskade. (Jag visste ej att det nämnda fruntimret hade ett landtgods i närheten af staden och att hon kunde tillfredsställa min önskan). Dagen derpå fick jag tillskickandes mig ett stop söt mjölk med löfte att alla dagar få mottaga detsamma. Första dagen var jag förtjust; drack som en rigtig *kalf*, tyckande att jag ändtligen fått mig en rätt svensk föda; prisande den vänliga frun och gladde mig åt att få släcka min törst endast med mjölk.*Andra* dagen var äfven bra, men den tredje började jag att finna detta mjölkdrickande ingalunda öfverensstämmande med det heta klimatet. Flugor drogos deraf in i mitt annars så trefliga rum och redan fjerde dagen började jag att ångra min till frun uttalade önskan. Jag fruktade att såra den så välmenande personen med att afsäga mig beskickningen, men dricka af mjölken kunde jag ej mera, ej heller var det någon i hôtelet, som brydde sig om den . Femte dagen innan jag hade gjort klart för mig huru jag borde förhålla mig i denna sak trädde negresser in (just under det jag hade besök af några damer från New-Orleans) med den ytterligare påökningen. Jag, kännande mig besvärad och tafatt, emottog den dock, ehuru jag med oförlåtlig *otacksamhet* i mitt hjerta *önskade* att något (jag visste ej hvad) skulle hända, så att Mrs H. blef urståndsatt att vidare sända mig mjölk. Ej ett ord som kunde antyda om något sådant gick dock öfver mina läppar.

Morgondagen kom, ingen mjölk; dagen efter ingen, ej heller dagen derpå. Jag var mycket belåten,men litet förundrad, tog dock saken kallt. På e. m. af nämnde dag kom den innerligt snälla frun för att underrätta mig, att hon ej sändt mig någon mjölk, emedan "saken förhållit sig så högst eget, att ingen god mjölk mera kunde fås från hennes ladugård, ty den, som hon de sednare dagarne fått till staden, var som om den varit förtrollad: "bäsk, vattenaktig och omöjlig att begagna, hvarken som kokt eller rå; gräddan for som små runda korn öfver kaffet, med ett ord, den dugde endast att gifvas åt fyrfotorna."

Jag kände mig kall af bestörtning och frågade mig sjelf om jag verkligen var en trollpacka?

En fyra à fem dagar derefter kom åter god söt mjölk från Mrs H. Med rigtigt lätt hjerta återsåg jag den (aldrahelst som jag snart ämnade lemna staden). Jag beslöt att göra henne en visit, dels för att tacka för hennes välvilja och dels för att höra huru mjölken åter blifvit god. Vid mitt inträde kommo både frun och de båda döttrarne emot mig

med så mycken artighet och godhet, att jag kände mitt samvete anklaga mig som en otacksam! då talet föll på mjölken, så yttrade frun: ”Ja min Lady, ni kan aldrig föreställa eder hvilken lustig händelse är förknippad med den. Då jag dag efter dag fick bara oduglig mjölk, så påstod en af mina ladugårdspigor, att någon hade önskat ondt öfver den och att den aldrig kunde blifva god igen förr än man medelst en trollformel önskade ondt tillbaka öfver samma person. Som jag, (yttrade Mrs H.) aldrig har trott på skrock, så förbjöd jag allt dylikt, men då saken fortfor, yttrade en af mina döttrar: ”Bästa mamma, låt henne göra som hon önskar, om ej för annat, så för att visa henne hurföga sådana dumheter hjelpa,” sagt och gjordt, vi tillät vår Negress att tillika med mjölken inkomma till staden på det vi skulle få se huru hon förhöll sig och kunna få en god skratt deråt. Efter en stor brasas uppgörande i spisen, satte hon framför den en qvast, öfver hvilken hon hällde all morgonmjölken att brinna, under en uttalad önskan, att så skulle dens käraste önskan uppbrinna, som hade önskat ondt öfver mjölken! Men nu min Lady (fortfor talarinnan) kommer det aldra besynnerligaste, neml. att mjölken samma qväll blef god igen och såsom ni kände denna morgon, fullkomligt så god, som före denna händelse. Jag både rodnade och bleknade under hennes tal och väntade minst att skärthorsdagen derpå blifva på en qvast hemtad till Blåkulla, men — till min förvåning har det ännu ej buret af, utan sitter jag bland *kära* vänner på denna sköna jord.

Morgenton.

Aug. 1852.

Denna förtjusande stad var endast belägen 45 engelska mil ifrån mitt amerikanska hem. Den lånade sitt förnämsta behag af de omgifvande höga bergen. Hvarför kan jag ej rita efter naturen? frågade jag mig sjelf många gånger. Hvilken njutning skulle det ej hafva varit att kunna framställa en tafla öfver dessa herrliga utsigter.

Morgenton var af amerikanarne sjelfva ansedd som en af de vackraste naturbelägna, städer och dit foro menniskor under sommartiden fjerran ifrån för sitt nöje och sin helsa. Jag väntade på förhand mycket, men min förväntan blef rikligen uppfylld: föga sådana dumheter hjelpa,” sagt och gjordt, vi tillät vår Negress att tillika med mjölken inkomma till staden på det vi skulle få se huru hon förhöll sig och kunna få en god skratt deråt. Efter en stor brasas uppgörande i spisen, satte hon framför den en qvast, öfver hvilken hon hällde all morgonmjölken att brinna, under en uttalad önskan, att så skulle dens käraste önskan uppbrinna, som hade önskat ondt öfver mjölken! Men nu min Lady (fortfor talarinnan) kommer det aldra besynnerligaste, neml. att mjölken samma qväll blef god igen och såsom ni kände denna morgon, fullkomligt så god, som före denna händelse. Jag både rodnade och bleknade under hennes tal och väntade minst att skärthorsdagen derpå blifva på en qvast hemtad till Blåkulla, men — till min förvåning har det ännu ej buret af, utan sitter jag bland *kära* vänner på denna sköna jord.

Morgenton.

Aug. 1852.

Denna förtjusande stad var endast belägen 45 engelska mil ifrån mitt amerikanska hem. Den lånade sitt förnämsta behag af de omgifvande höga bergen. Hvarför kan jag ej rita efter naturen? frågade jag mig sjelf många gånger. Hvilken njutning skulle det ej hafva varit att kunna framställa en tafla öfver dessa herrliga utsigter.

Morgenton var af amerikanarne sjelfva ansedd som en af de vackraste naturbelägna, städer och dit foro menniskor under sommartiden fjerran ifrån för sitt nöje och sin helsa. Jag väntade på förhand mycket, men min förväntan blef rikligen uppfylld:Denna gång var verkligheten rikare än fantasien. Hela staden var innefattad af höga, fjerran i horisonten thronande berg af ständigt vexlande skepnad och färg. I fonden hade det mest aflägsna

berget en sådan djupblå nästan genomskinlig färg, att det syntes som ett omätligt haf. Cataba-floden vattnar och kringlöper med sina många grenar det kringliggande landskapet. På resan till Morgenton träffade vi och hade att öfverfara tolf gånger samma flod. Den krökte sig, hvilket man kan se deraf i otaliga rigtningar. Resan dit var en rigtig lustfärd. Denna trakt af Norra Carolina kallades ”Bergstrakten.“ Den lär hafva ett stort tycke med vår Dalnatur förenad med Söderns rikedom af löfträd och bördigare jordmån. Längs efter flodkanten vexte liksom en häck af ”Mountain Laurel” med dess ljusröda rika blomklasar.

Morgenton hade om vintern ej en gång 1000 innevånare: men är om sommaren öfverfull och en samlingsplats för den eleganta verlden.

Sällskapslifvet var mycket bildadt och fint och i följd af mina rekommendationsbref och bekantskaper bland de resande, hade jag frihet att efter behag njuta deraf. Jag fick snart ihop en ganska god ”Class” (i blomstergörning) af unga fruar och dito flickor, så att mina inkomster fullkomligt motsvarade de dryga utgifterna på stället, hvilket ej ville säga litet, ty i anseende till det stora tilloppet af resande blef man taxerad just efter godtfinnande. Utsöktare toiletter har jag nästan aldrig förr sett. Hôtelet hvari jag bodde, hade en ovanlig styl (om det ens kunde få namn af styl), hufvudbyggnaden hade två sammanhållande våningar och sina serskilda piazzor omgifna af höga vexter ochslingrande rankor, hvaribland röda och hvita yppiga törnrosor blandade sig. Öfver hufvudvåningarna voro byggda flera små tornaktiga rum med sina kringlöpande altaner eller spiror. På den ena sidan var en mycket låg, men lång flygel och dito piazza, alldeles beklädda med slingervexter. Bakom (midt i en smakfull blomsterträdgård) låg hôtel-egarens privata boningshus och der hade jag fått mitt hem, från hvilkens öfra piazza jag icke allenast kunde öfverse det andra huset utan äfven (nära på) hela staden och den förtjusande kringliggande naturen. En dag blef jag inbjuden på en soupé (eller något dylikt) hvartill för öfrigt alla gästerna fingo contribuera, medelst en dollar vid inträdet. Den var anstaltad till förmån för Episcopal-kyrkan och anordnad af dess qvinliga medlemmar på så vis, att de alla bestodo någon del af anrättningen. ”Cakes” hvars tillverkanda utgör Amerikas fruntimmers stolthet täflade i elegence och smak med hvarandra. Jag räknade ej mindre än 102 (föreställande tempel, lyror, stjernor, solar, fjärilar, foglar, etc.), hvar och en så stor, att den kunde vara tillräcklig för ett 30 personers bord. De öfverblifna ”Cakes” gingo på auktion och betalades af herrarne ända till 12 à 20 dollar stycket. Alla voro utmärkt delikata och glacerade med en smak och prydlighet, som var högst behaglig för ögat.

Man njöt af anrättningen, promenerade, konverserade och alla sågo lifvade och belåtna ut med sin afton.

Efter soupén öppnades i ett hörn af den stora salen ett för tillfället inrättadt *postkontor*, der man fick lemna och emottaga små bref och biljetter mot en afgift af 12 cent., med de artigaste ochqvickaste komplimenter till de närvarande damerna och ehuru inga namn voro undertecknade, gissades både hit och dit hvilka voro författarena. Detta påhitt förökade icke allenast inkomsten utan gaf förökad fart åt skämtet och nöjet.

Nettobehållningen lär hafva blifvit 600 dollar. Jag blef under loppet af aftonen presenterad för en stor mängd herrar och damer. De hade den artigheten att säga: ”att de genast sågo, att jag var en Svenska, emedan de tyckte mig hafva likhet med ”Jenny Lind?” samt att jag hade den egendomliga blick, som mer eller mindre följa med Svenskan.»

Det kändes godt i hjertat att höra med hvilken aktning det öfver allt i Södra Staterna taltes om Sverige och dess befolkning. Det är amerikanarnes ”*bästa nation*” och derför hafva vi i synnerhet att tacka mamsell Bremer och Jenny Lind. Den första gaf genom sina romaner lif och färg åt det fordom okända ”islandet.” Månne vi här i Sverige gifva henne den tacksamhetsgärd hon förtjenar derför?

På något afstånd från mig såg jag en ålderstigen fru med fyra så ungdomligt blomstrande döttrar, att jag ej kunde afhålla mig från att fråga min närmaste granne (en vän till mig) om hennes namn. Hon underrättade mig derom och tillade en, i mina svenska öron så besynnerlig och högst egen historia om hennes äktenskap och husliga lif, att jag här måste nedskrifva den, vore det ock blott för att visa huru lättsinnigt somliga af den amerikanska ungdomen betraktade giftermålet och huru utan alla förberedelser de lemnade det ogifta ståndet. ”Som flicka

hade detta nämnda fruntimmer kommit för att helsa på en sin rika faster, i grannskapet afMorgenton. Sjelf var hon från Charleston, fader- oeh moderlös, men af ”god familj” och med god uppfostran. Tvärt öfver gatan, eller på andra sidan om fasterns hus var en barberar-stuga, som innehades af en gammal pratsjuk Neger. En dag, då det unga fruntimret satte sig i fönstret för att fördrifva en sysslolös stund, såg hon en ung man gå in i barberarstugan, då i detsamma den gamle Negern kom öfver gatan för att hemta vatten, frågade hon gubben för ro skull, om han ej ännu slutat raka den vackre mannen?”

”Gubben visade grinande sina *hvita* tänder i stället för svar, men berättade frågan för den unge mannen, hvilken genast fattade eld, och skref några ord af beundran och kärlek till den unga damen. Hon svarade i början tvekande, *slutligen* mera bevekt och innan aftonen hade 24 biljetter vexlats dem emellan, af hvilken den sista innehöll en uppgörelse, att han skulle medelst en stege afhemta henne från hennes en trappa upp belägna rum för att åtföljas till stadens fängelse och der sammanvigas hos hans syster, som var gift med borgmästaren och bodde der. Kl. 10 var mötestiden och ett ljus i hennes fönster signalen. Hon kom; hon följde, och ganska rigtigt försiggick vigseln, men — förskjuten blef hon af sin rika faster och hade att i tio år utstå ett lif af så stort elände och fattigdom, att det var rörande att åhöra.”

”Lyckligtvis var hennes man, en fullkomligt redlig menniska, som sökte så mycket som möjligt med sin kärlek ersätta hvad hon förlorat i ett beqvämt och bekymmerslöst lif. Då det *åttonde* barnet föddes och armodet var som störst, kände sig ändtligen fastern bevekt, emedan (som hon sade) “dealdrig hade beklagat sig eller förr anhållit om hennes hjelp.” Hon erbjöd sig då att bära barnet till dopet och gaf föräldrarne en egendom med nödiga redskap o. d., samt en hel uppsättning af husgeråds-saker, matvaror och klädespersedlar.” Vid den tidpunkt jag såg detta fruntimmer med sina intagande fyra döttrar, hade hon nyss fått ärfva hela den stora förmögenheten efter fastern och var i följd deraf i lika stort anseende, som välstånd.

Alla tjenare på hotelet voro *fria* och hade sjelfva hyrt ut sig för året, men aldrig har jag sett obehagligare eller sämre ”*svarta*.” Deras utseende hade ej detta glada, sorgfria och propra utseende, som slafven. Bekymret ”hvad skall jag äta och dricka“ eller ”huru skall det räcka till åt mig och de mina” hade liksom tryckt sin stämpel på deras anleten.

Aldrig såg jag på de 5 veckor jag tillbringade i Morgenton någon olycklig eller orättvist behandlad slaf. Jag såg dem tvärt om, egande mycken frihet och sjelfva uträtta sina åligganden, sjungande och nästan dansande. Amerikanarens sätt att vara mot den hvita qvinnan var här, såsom annorstädes: mycket grannlaga, uppmärksamt och aktningsfullt.

Ashville.

Sept. 1852.

Jag hade mycket önskat att besöka denna stad, hvilken jag hade hört omtalas som den vackraste af alla bergstraktens städer. Men som jag visste att alla hôteler voro öfverfulla af resande från alla orter, hade jag, oaktadt mina mångarekommendationsbref, aldrig haft mod att resa dit, om det ej varit i följd af en inbjudning från en af mina elevers slägtingar (en gift hygglig lagman Mr W., ”som på sin hustrus vägnar obligerade mig att resa dit, och till en början taga in i deras hus.” Hans öfvertalningssätt var på en gång så hjertligt och anspråkslöst, att jag utan tvekan beslöt antaga tillbudet.

Mycket gladde jag mig *deråt*, då jag under redan dit på alla sidor omgafs af de mest tjusande natur-scener. Skada blott, att jag reste med främmande menniskor, till hvilka jag ej kunde meddela min förtjusning, ty det var nästan för mycket, att ensam och tystlåtet bära. Aldrig hade jag gjort mig begrepp om något så storartat vackert. Jag såg då för första gången ”the black mourtain,” det högsta berg i Förenta Staterna, undantagandes ett i Mississippi. Jag öfverfor äfven *the blue Ridge* i sällskap med några för mig presenterade herrar och damer.

Mrs W. emottog mig med den största artighet och vänskap, aldeles som hade vi varit gamla bekanta. Hon var ett högvext fruntimmer med något stela, kalla drag, men hennes röst och minsta rörelse hade en böjlighet och ett behag, som intog till hennes fördel. Jag visste att Mrs W. var både rik och ansedd, men icke desto mindre öfverraskades jag af elegancen i deras hem och byggnadens förtjusande läge, midt i en stor och välskött park, som här och der var förskönad med täcka blomsteranläggningar och törnrosträd. Jag kände mig väl till mods, men som min afsigt var att äfven i Ashville kunna få ihop en så kallad ”Class” ville jagej längre begagna mig af Mrs W:s stora gästfrihet.

Elever strömmade till mig i ordets hela bemärkelse och efter två dagar hade Mrs W. anordnat ett stort vackert rum åt mig på ett snyggt, ehuru ej af de bästa hôtel, emedan dessa voro uppfyllda med resande från Charleston och andra södra Carolinas trakter, för att i ett svalare luftstreck tillbringa de hetaste sommarmånaderna.

Grannskapet af the French broad River och the warm spring (den varma källan) gjorde Ashville än mera besökt än de kringliggande städerna.

Jag fann denna stad, ju längre jag vistades der, allt mer och mer behaglig. Med undantag af en enda gata med hopbyggda hus, bildades staden liksom af en mängd de aldra täckaste landtgårdar. Den har omkring 2,000 innevånare, men sommartiden ett ännu större antal resande, än Morgenton. Hôtelerna voro som sagt, öfverfulla och halfva år förut voro rummen uthyrda till ett orimligt högt pris. Lycklig skattade jag mig derför, som så genast fick mig ett rum, som kunde rymma mina många elever med sina bågar, ritbord och blomstermaterialier etc.

Från 8 på morgonen till kl. 7 på qvällen var jag i en ständig verksamhet och det i sex veckors tid, under 36 graders värme (efter svensk termometer) ty mina elever voro så många, att jag måste indela dem i trenne ”classer” om dagen. Jag kände likväl ingen trötthet. Då aftonen kom kunde jag t. o. m. antaga bjudning till någon af mina unga fru-elever för att äta glace, smultron eller cakes. De kommo alltid sjelfva, med sina män ellerbröder för att hemta mig. De förenade med vanlig artighet det finaste sätt att vara och jag tror det var den fina konversationen, som afhandlade värderika ämnen eller ock med sprittande humor lik godsinnade väsenden, skämtande med hvarandra om deras små fel och dårskaper, som gjorde dessa arbetstimmar så behagliga för både mig och mina elever. Jag prisade allt mer och mer mitt beslut, att på detta sätt resa och lära känna amerikanarnes seder och menniskor, ty jag fick *veta* mera under dessa arbetssammankomster än om jag hade varit aldrig så rik och haft råd att resa från stad till stad och i sysslolös ensamhet gjort mina observationer.

Hvilken vänlighet för främlingar från ”islandet” uttalade sig ej hos hela denna nation. Fruntimren öfverraskade mig med ständiga sändningar af frukter, färska sylter och cakes. Herrarne, som hörde till mina elevers familjer, med ständigt friska blomsterbouquetter etc.

Som huset der jag bodde hade utsigt åt den gatan, som ledde till ett af de större hôtelerna hade jag tillfälle att alla aftnar vid solnedgången se huru hela den eleganta verlden promenerade, åkte eller red till *the French broad River* för att hemta luft och motion efter dagens qvalm eller lättja. De grannaste toiletter (luftiga och fina) såg man då och alla damer barhufvade, de unga med lefvande blommor på hufvudet och de äldre med hårklädslar eller en sorts lätta turbaner.

Så väl herrar som damer hvitklädda (de förstnämnde med rockar af fint hvitt linne). Allt såg gladt, lyckligt och inbjudande ut såsom en 1 Maj hos oss.Söndagen var allt tyst och stilla såsom i en graf! Inga promenader annat än Negrer med sina damer; intet skratt i hemmet, ingen liflighet i conversation, inga musikaliska toner; intet barnstoj, allt var iklädt en imponerande söndagsskrud, ända ifrån den inre sinnesstämningen till den yttre varelsen.

Första året jag var i Amerika föreföll detta mig icke allenast mycket tråkigt, utan äfven bra pedandiskt, men sedan lärde jag mig inse, att just denna af Gud sjelf påbjudna hvilodags *rätta* användande i stillhet och *allvar*, bibringade och lade grunden till denna friska glädje, och detta lätta sinne, som sedan under veckans lopp uttalade sig i allt, och hos alla. Aldrig har jag sett menniskor med varmare *tro*, lifligare förtröstan och mera lefvande hopp än i Amerika. Det var något mycket hugnelikt och stärkande för ens egen *tro* och religiosité, att se: det just detta

land som mer än något annat hade religionen till grundpelare för allt sitt görande och låtande och så mycket som möjligt, sökte att efterlefva nya Testamentets stadgar och påbud, var mer än något annat land, blomstrande och lyckligt, så väl i det allmänna, som enskilda lifvet. Genom Förenta Staternas befolkning och *efterdöme* lärde jag mig snart inse att: endast arbetsdagarnes tillbringande under pligtens och dygdens utöfvande (vare sig i hemmet eller sällskapslifvet) och söndagens helgande i Gudsfruktan, sjelfuppoffring och christliga kärleksverk kunna alstra en varaktig, kristallklar glädje!

I Ashville hade jag äfven tillfälle att öfvervara den svarta befolkningens gudstjenst. Den var i sanning högtidlig. Presten, en hvit man, lönad af the Methodiste gjorde sig all möjlig möda för attframställa ämnet: (Christus har utgjutet sitt blod för *alla*) både lättfattligt och värdigt.

Jag såg då äfven vid samma tillfälle fyra Negrer döpas, och äfven der såg jag ej annat än det mest patriarkaliska förhållande emellan tjenarena och husbondfolket.

Åfven i Ashyille visade sig de hvita herrarna vara rigtiga *Gentlemän* genom sin grannlaga aktning för qvinnan. Dock får jag tillstå, att aldrig kände jag mig så nöjd och smickrad deraf, som då en rätt värderad svensk skänker mig sin aktning och vänskap, ty då vet jag, att det ej utgår från princip för att jag är qvinna, utan för mitt *eget* ringa värde! Dock, lefve den amerikanska principen, den förfinar sederna och bildar hjertat moraliskt. Författarinnans åsigt härom torde kunna bestridas. Innan jag lemnar beskrifningen på denna lilla förtjusande stad vill jag nedskrifva några amerikanska ordspråk, som jag der lärde mig.

“En otacksam gäst är lik den *nedre* käken, som då kroppen dör på morgonen, faller ifrån den *öfra* under natten.”

”En man är fullkomligt lugn i närheten af sina förtalare och kan med stolta steg gå midt ibland sina fiender om han vet att ingen af dem har en ko i sitt hus eller en dollar i fickan.“

”Den som njuter af sin väns öfverflöd, men ej rör sin hand för att hjelpa honom i hans arbete, är en egoist; ty den som äter af honungen bör äfven smaka på gallan.”

“Ett vilddjur i stället för ett svin skulle förstöra hela staden, en slaf gjord till *Kung* skulle ej skona någon menniska.”

”En handelsman tillstår aldrig att hans handel går bra, endast att den går något bättre.”

”Allting har sitt pris, men hvem kan sätta pris på blod.”

Ratherforton.

Okt. 1852.

Var en gammal nästan förfallen stad, till hvilken jag endast for för att se den så mycket omtalade och för sin skönhet så vidt berömda vägen, och i sanning, förtjenade den äfven sitt rykte. Jag skulle hafva svårt att med pennan beskrifva hela dess imponerande skönhet! Hvem skulle ej känt sig *rörd* och betagen vid åsynen af dessa herrliga taflor, som i ständigt vexlande former framställde sig för våra ögon? Vi foro igenom flera “*bergsgap*“ som tycktes hafva bildat sig af artighet för floden, ty hvarhelst ögat sig vände såg man endast himmelen och de höga trädbeklädda, gudomligt vackra, i olika dagrar skiftande *bergen*. Det var i sanning storartadt. Morgonsolen förgyllde bergspetsarna och *under* dem foro än digra, mörka moln, än skyar skiftande och fina lik en yr framdansande rök.

Vid foten af dessa till färg och skepnad ständigt omvexlande berg har man den mest förtjusande flod på en väg af 20 mil, sidorna äro garnerade med en oändeligt rik och vacker buskvext, som vårtiden bär en sort på en gång granna och rigtigt sköna, ljusröda blommor, som vexa i stora klasar. (”Calmia.”)

Jag uppehöll mig endast en vecka i Ratherforton; en mängd resande från Charleston hade äfven här samlat sig,

för att under de der så ohelsosamma sommarmånaderna dricka af dess helsokälla. Jag hade emellertid några rätt angenäma dagar och ”En handelsman tillstår aldrig att hans handel går bra, endast att den går något bättre.”

”Allting har sitt pris, men hvem kan sätta pris på blod.”

Ratherforton.

Okt. 1852.

Var en gammal nästan förfallen stad, till hvilken jag endast for för att se den så mycket omtalade och för sin skönhet så vidt berömda vägen, och i sanning, förtjenade den äfven sitt rykte. Jag skulle hafva svårt att med pennan beskrifva hela dess imponerande skönhet! Hvem skulle ej känt sig *rörd* och betagen vid åsynen af dessa herrliga taflor, som i ständigt vexlande former framställde sig för våra ögon? Vi foro igenom flera “*bergsgap*“ som tycktes hafva bildat sig af artighet för floden, ty hvarhelst ögat sig vände såg man endast himmelen och de höga trädbeklädda, gudomligt vackra, i olika dagrar skiftande *bergen*. Det var i sanning storartadt. Morgonsolen förgyllde bergspetsarna och *under* dem foro än digra, mörka moln, än skyar skiftande och fina lik en yr framdansande rök.

Vid foten af dessa till färg och skepnad ständigt omvexlande berg har man den mest förtjusande flod på en väg af 20 mil, sidorna äro garnerade med en oändeligt rik och vacker buskvext, som vårtiden bär en sort på en gång granna och rigtigt sköna, ljusröda blommor, som vexa i stora klasar. (”Calmia.”)

Jag uppehöll mig endast en vecka i Ratherforton; en mängd resande från Charleston hade äfven här samlat sig, för att under de der så ohelsosamma sommarmånaderna dricka af dess helsokälla. Jag hade emellertid några rätt angenäma dagar ochgjorde flera intressanta bekantskaper, ibland hvilka jag först räknar Mr och Mrs St., plantage-egare från Charleston, som hade den artigheten att bjuda mig till sig för att få lära känna det finare sällskapslifvet i Charleston och se Södra Carolinas plantager. Bekantskapen med Doktor E. var i sanning ej heller att förakta. Vi hade dagligen små uppfriskande tvister. Han ville framställa Förenta Staterna såsom det bästa land i verlden och *jag* dåraktigt nog Sverige. Han talte för republik. — Jag för konungarike. Han för slafveriet. — Jag emot. Han för religionsfrihet, äfven der jag emot. Jag hade ett begär att motsäga honom i nästan allt. Det enda hvaruti vi öfverensstämde var angående homöopathien, hvars varma anhängare och utöfvare han var.

Amerikanarne voro i allmänhet varmt tillgifna homöopathien, ehuru visserligen äfven der allopatherna ville medelst *pennan* såsom vapen, söka tillvälla sig fältet, dock fåfängt. Homöopatherne gingo tysta och stilla sin väg framåt och vunno seger efter seger!

En dag då Doktor E. åt mig hade fångat den grannaste fjäril jag någonsin sett, gaf han mig äfven följande beskrifning öfver: *huru* och *hvarföre* de blifvit skapade. ”För länge sedan då Jupiters och Junos bröllop firades, voro icke allenast alla Gudarne inbjudna till fästen, utan äfven många andra ädlingar. Ibland de öfriga kom Chrysalus, en prins från Persien, rik i gyllene oeh lysande kläder, med en stolt uppvaktning och ett majestätiskt utseende, men för öfrigt en *Åsna*. Då Gudarna sågo honom komma med sådan pomp och ståt, reste sig alla, för att gifva honom plats; men, då Jupiter såg, att han var endast en obetydlig, inbilsk och latvarelse, förvandlade han honom tillika med hela hans följe till Fjärilar — också fortfara de ännu flygande omkring i brokiga rockar och äro kallade Chrysalier af *visa* menniskor, hvilket vill säga förgyllda till *ytan*, men utan allt *inre* värde.“

Från Ratherforton for jag visserligen genom några städer, men af så ringa betydenhet och så, skyndsamt, att derom vore intet att förtälja.

Hemmet.

Dec. 1852.

Åter ett nytt ställe, som hade fått detta namn emedan ordet *hem* alltid följde med den plats, som beboddes af Ryttmästar H. och hans familj. Han hade nu flyttat, men, denna gång till sitt eget, det vill säga, han hade köpt en egendom i kompani med sin son, på de vilkor, att det årligen skulle afbetalas en sjettedel på totalsumman och om ej betalningen skedde på dagen kunde den fordna egaren låta egendomen gå på auktion o. s. v. Emellertid tycktes nu det vara godt, gladt och förhoppningsfullt i hemmet. Bra vackert var det äfven, ehuru ej just i amerikansk eller söderländsk styl, utan i hög okonstlad skönhet, sådan, som man kan finna den, äfven i Sverige. När man kom så nära, att man fick sjelfva gårdskullen i sigte syntes i fonden tvenne höga, blåa bergspetsar höjande sig, ända upp emot skyn. Byggningen var i svensk måttstock och ingalunda stor, endast innehållande sex rum med tvenne piazzor, hvitmålad och omgifven med den aldra vackraste gård af höga, rigtiga kongliga träd, stundom bildande sig i rigtiga alléer, stundom i andra grupperingar utan rotskott eller buskar, som alltid gjorde marken mera fruktansvärd: — Gården varelse, förvandlade han honom tillika med hela hans följe till Fjärilar — också fortfara de ännu flygande omkring i brokiga rockar och äro kallade Chrysalier af *visa* menniskor, hvilket vill säga förgyllda till *ytan*, men utan allt *inre* värde.“

Från Ratherforton for jag visserligen genom några städer, men af så ringa betydenhet och så, skyndsamt, att derom vore intet att förtälja.

Hemmet.

Dec. 1852.

Åter ett nytt ställe, som hade fått detta namn emedan ordet *hem* alltid följde med den plats, som beboddes af Ryttmästar H. och hans familj. Han hade nu flyttat, men, denna gång till sitt eget, det vill säga, han hade köpt en egendom i kompani med sin son, på de vilkor, att det årligen skulle afbetalas en sjettedel på totalsumman och om ej betalningen skedde på dagen kunde den fordna egaren låta egendomen gå på auktion o. s. v. Emellertid tycktes nu det vara godt, gladt och förhoppningsfullt i hemmet. Bra vackert var det äfven, ehuru ej just i amerikansk eller söderländsk styl, utan i hög okonstlad skönhet, sådan, som man kan finna den, äfven i Sverige. När man kom så nära, att man fick sjelfva gårdskullen i sigte syntes i fonden tvenne höga, blåa bergspetsar höjande sig, ända upp emot skyn. Byggningen var i svensk måttstock och ingalunda stor, endast innehållande sex rum med tvenne piazzor, hvitmålad och omgifven med den aldra vackraste gård af höga, rigtiga kongliga träd, stundom bildande sig i rigtiga alléer, stundom i andra grupperingar utan rotskott eller buskar, som alltid gjorde marken mera fruktansvärd: — Gårdennästan garnerades på ena sidan af den hvita köksbyggnaden och de alla lika negerhusen; på andra sidan åter, bildade sig den i en förtjusande sluttning, från hvilken man hade öfversigt öfver sjelfva bruket och dess flod och vattenfall. Det hela omslöts af en ram gjord af den stora mästarens hand, neml. den tätaste, bördigaste löfskog af sammanblandade trädsorter och höga slingervexter, alltsammans sänkande eller höjande sig öfver kullar eller dalar i olika formationer.

Vi hade alla hört talas om att på egorna skulle finnas guldsand och mycken anledning till en guldgrufva. Vi grepos alla af en oändelig lust att blifva den lyckliga upptäckarinnan, ej så mycket för guldets skuld, i och för sig sjelf, som ej mera af varmt intresse att kunna få gifva denna glada underrättelse åt vår gemensamma vän och landsman, familjens husfader, hvilken derigenom skulle återfått lugn och fädernesland. Jag ströfvade omkring än vid flodens stränder, än kring backar, än ner i dalarnas och bland klyftornas djup, dock, allt förgäfves. En dag, (jag glömmer den aldrig) kom Ryttmästaren H. hem med ett ansigte, på en gång så gladt och så högtidligt, att jag ovilkorligt ropade: hvad har händt? Döm om vår glädje då han berättade, att man af en händelse hade upptäckt på egorna så stora sträckor af guldsand, att om de skulle motsvara deras dåvarande förväntan, så skulle han på kort tid kunna betala sina svenska skulder. Vi jublade alla!

Skada, att ej detta hopp realiserades, ty snart befanns det, att den guld, som der verkligen fanns, var så tunn,

kringspridd på några mils omkrets, att den skulle kosta mera att hopsamla än den vore värd.Det var åter ett af dessa irrbloss, som för den stackars H. några stunder lyste för att lemna ett så mycket djupare mörker efter sig.

I början af December hade vi ännu 20 grader (svenska) varmt, men endast några dagar derefter var det så kallt, att ehuru vi alla suto omkring den lifliga spiselbrasan, kunde vi knappast arbeta, emedan händerna blefvo stela af köld och då vi skiljdes för att gå till hvila, önskade man hvarandra ”rolig natt” under tillsägelse, att bädda om sig i fällar och filtar, så att man ej skulle ”dö af köld.” Ingen kan i Sverige föreställa sig denna hvassa, genomträngande kyla, som höll oss många timmar vakna, genom en inre frosskakning. Troligen bidrog det ombytliga klimatet dertill, ty då man den ena veckan under sjelfva vintermånaderna haft en rätt bister och kylig väderlek var det den andra icke allenast fullkomligt varma dagar, utan nätter så qvalmiga och heta, att man kände sig frestad, att midt i natten öpna alla fenster. Man såg då törnrosen och violen slå ut sina knoppar för att efter några dagar åter dö!

Redan den 3 Mars stodo persikoträden i full blomma, cedern i sin sommargrönska och små blommor af sällsynt och främmande slägte spirade upp ur den ännu gråa och döda jorden.

Grönsakerna sköto på kalljord i höjden, och färska ägg hade vi ätit ett par månader redan. ”Fyrfotorna“ kunde man säga bodde och vexte i skogarna, ty den ena familjemodern efter den andra framkom derifrån med ett *talrikt* slägte. De närde sig sjelfva med torra castanier och andra skalfrukter; men lockades dock till hemmet hvarje qväll, genom ett eget besynnerligt läte (som endastNegern kan rätt återgifva) då de trakterades med mais, deras favoriträtt.

Luften var så ren, så full af balsamiska dofter. Jag trifdes bland dessa Svenska vänner med sina känsliga hjertan och sina okonstlade karakterer så väl, att jag skulle gerna velat tillbringa mitt lif der, om ej *fädernesland*, slägtingar och vänner ”dragit med underlig magt min håg.” Af alla de kära Svenska bref som väntade mig i ”hemmet,” var det dock, ej ett enda, som ej andades af motvilja för de Södra Förenta Staterna i följd af Mss Stowe bok: ”Onkel Toms stuga.“ Det låg visserligen en älsklig känsla till grund för detta, nemligen *menniskokärleken*, men icke desto mindre finner jag mig föranlåten att säga: de dömde, som ”den blinde om färgen.”

Jag försvarar visserligen ej sjelfva slafverisystemet, vare det långt ifrån mig! men, då slafvarna nu genom den Nord-amerikanska befolkningens förfäder blifvit införda, så böra vi ej derföre anklaga det nuvarande slägtet, som redan för 35 år sedan förbjöd all vidare införsel. Med detta för ögonen och, den verkliga kännedomen huru menskligt och väl slafvarna behandlades i Förenta Staterna, kan jag ej annat än uttala mina åsigter i saken, ja, med fara, att anses oqvinlig och känslolös inför en läsande allmänhet!

Jag tycker i sanning, att det *medlidande*, som i Sverige uttalar sig för slafvarna i Förenta Staterna är vändt till orätt håll. Låtom oss i vårt eget land kasta ögonen omkring oss och se eländet i de tusende föremål, som vandra omkring i andeligt slafveri; som genom passionernas öfvervälde blifvit försoffade eller genom den materiela nöden bundnamed fjettrar, hårdare än dem menniskorna i Amerika pålagt sina slafvar. Kasten en blick in i stora barnhusets mysterier och se, om ej mina ord besannas? Och värre än detta är kanske den stora mängd af sysslolösa män och qvinnor, som ej hafva lärt sig att vara herrar öfver sin *frihet*, utan i följd af utsväfningar och laster fallit under *kreaturen*, då deremot den Nord-amerikanska slafven ofta roar sig i inre andelig frihet!

Märken väl, jag talar *icke* om Södra, utan endast om Norra Amerikas slafvar. Jag tyckte mig der just fått hvila för min själ: inga tjufvar, inga tiggare! och ej dessa af lidande och fylleri vanställda drag, i stället dessa glada, välfödda och sorgfria svartnarrars, strålande ögon och skinande hvita tänder. Jag tror på *glädjen*, som på det ”enda sanna” och tror i föld deraf att ett folk, som har en så rik prägel deraf måste varit lyckligt! Om äfven en och annan individ lidit och förtjenat att vara ämnet för en roman.

Jag känner mycket väl huru det ordet att *sälja menniskor* griper hjertat med fasa och är nog att sätta sinnet i harnesk emot den, som gynnar och uppmuntrar sådant! Månne dock det ej är vida rysligare i många af de

Europeiska förhållandena? Detta *själens säljande* (om jag så får uttrycka mig) som lefver midt i skötet af civiliserade och så kallade goda menniskor. Min tanke vill ej stanna, min penna ej nedskrifva det förfärliga af allt detta. Det finnes otaliga kräftsår, som Europa först har att bota innan det blandar sig i dessa uppvexande staters förhållanden. Det är emellertid allmänt kändt, att just emigranterna och de från norra staternainflyttade, äro de obilligaste för att ej säga, de hårdaste mot sina slafvar!

Den infödda amerikanaren åter vårdar slafven icke allenast som sin dyrbaraste egendom, utan gifver dem äfven undervisning i sin egen religion, upptager dem i sin egen kyrkas sköte Negerkyrkogården skiljer då blott efter döden herren och tjenaren åt, som grinande ironi! Utg. anm.. Jag såg sjelf då jag första gången tog nattvarden i Amerika trenne slafver döpas (före den heliga ceremonien) och väl 30 sådana anammade nattvarden vid samma tillfälle.

Hvem vet således om ej försynen begagnat sig af låga menniskors vinningslystnad för att draga negern från sitt råa hemland (der Kristendomen är *okänd*, emedan som vi veta missionären har der föga eller ingen framgång) och sätta honom ibland civiliserade menniskor; för att kanske efter 200-årig träldom blifva en fri och stolt nation, som förvånar verlden med sina fordna herrars kunskaper och idoghet, utan att ega deras laster och fel! Skulle Gud hafva öfvergifvit ett helt folk? *Nej*, det ligger helt visst mening i detta tillåtande af det onda. Och liksom individen, hvilken arbetat sig upp till *andelig frihet* och jordisk sjelfständighet, blifver både inför Gud och menniskor behaglig, så äfven nationen? Afrikanarnes tid är ännu ej inne! Tiden är inne både för nationerna och individerna att förskaffa sig både andlig och materiel frihet så snart öfvertygelsen om nyttan och nödvändigheten deraf vaknat till medvetande. Dagen är inne med morgongryningen, ehuru dagens uppgift och dess arbeten icke dermed på en gång äro vunna. Utg. anm.

Af alla de engelska bref jag såg eller dem jag sjelf emottog, var det intet, som ej innehöll helsningar *från* eller *till* de svarta. Alla gamla negrer kallas af barnen onkel och tant. Ingen svart får arbeta utan extra afgift mer än 12 timmar och ända till döddagen skall han hafva vissa marker fläsk, mjöl, potatis etc. för hvarje vecka, samt husrum, vedbrand och kläder.

Ofta ser man omkring de små negerhusen en ko, en täppa och höns förutan all ända.

Hyr man en slaf, så är det nästan löjligt, så noga är egaren, att han ej skall fara illa, aldrig får den arbeta i en grufva, aldrig blifva våt om fötterna m. m. d. och hafva de stigit till heder och värdighet af hustjenare, så blifva de nästan efter mina svenska begrepp bortskämda. De komma och värma sig vid förmakselden, blanda sina tankar i familjens samtal, peta på allt och storskratta vid allt som förefaller dem löjligt. Hvem skulle tåla sådant af en Svensk tjenarinna eller fri neger?

Om frun i huset delar med sina vänner eller barn, en ”cake,” frukt eller dylikt och en eller flera svarta befinna sig i rummet, delar hon äfven med dem och för det mesta syr hon sjelf deras kläder.

Visserligen var det hemskt och rysligt då förhållanden tvingade man och hustru att åtskiljas (de små barnen följde alltid med modern), dock hände detta mycket sällan, ty alla sökte så vidt de förmådde, att sammanhålla familjerna och i motsatt förhållande träffades alltid egaren af de omkringboendes ogillande och tadel.

Det är så orättvist, att tro grymheter om ett folk, som har visat så mycken mensklighet så mycket hjerta i sina lagar och en så varm religiositet!De personer, som ej för eget behof köpa slafven utan endast för att åter sälja och förtjena på dem, äro i Förenta Staterna lika föraktade som af mig och hvarje svensk, men — de förtjena pengar på sina varor, ty afnämare saknas aldrig. De afskys i sällskapslifvet såsom en Paria och utgöra liksom ett eget slägte. Men hvar finnes det land der ej synden och det lastfulla hjertat har fritt spelrum om det vill öfverlemna sig deråt? Har jag ej sjelf i Sverige sett huru egendomsherrarna brukade taga bort fönster och dörrar i de usla kojor, som under den kallaste vintern hyste några uppsagda stackars statkarlar med hustru och barn, som ej varit i stånd att få sig några tjenster, emedan de hade för stora familjer. Har jag ej vidare med egna ögon sett huru en annan blef öfverhopad med stryk för att han stal en kälke med bränsle för att värma sin sjuka hustru och två dagars gamla barns rum.

Dessutom om vi ej ville tro på amerikanarens *hjerta*, så måste vi väl ändå tro, att han ser på sin *egen nytta*.

Hvem skulle ej vara aktsam om en egendom, som kostade ett à två tusen dollar? Och hvem vet under socker-, bomull- och risskörden om det ej är bättre för negern att vara slaf än *fri*. Ty som tre fjerdedelar af befolkningen i de södra staterna äro negrer, så vore de ju i alla fall tvungna för sitt uppehälle att sysselsätta sig med dessa arbeten.

Få skulle kanske vara nog hederliga att skona en hyrd neger så mycket, som sin egen. Aldrahelst, som det under dylika förhållanden skulle blifva öfverflöd på arbetare af alla slag. Det vore ej *då* som *nu*, en *lyx* att hafva många lata negrer, som drifva (såsom ett bevis på rikedom) omkring hus och hem.Jag såg många slafvar från de vestra Staterna (der de hetaste och största plantagerna funnos) och alla hade ett gladt och frimodigt utseende. Huru skulle ett ”förtryckt folk“ kunna hafva denna lätthet till skratt och gyckel? Despotismen och slafveriet är tanklöshetens amma och ur dessa suger den näring ej blott för sin djuriska tillvaro, utan äfven för de medel af hvilka hon begagnar sig för att ersätta förlusten af den största förmon menniskan eger — friheten.

Jag har aldrig varit i annat än de Förenta Staternas slafstater, och kan således endast tala om dessas slafvar; om förhållandena äro annorlunda i Södra Amerika och förtjena hela vårt behjertande *känner* jag ej.

Men det är det ordet slafvar (hvarhelst de finnas) och att sälja menniskor, som *griper*. Jag förstår det så väl och jag skulle ej varit qvinna, ej menniska om äfven ej mitt öra och hjerta sårats af dessa ljud. Det är dock ej efter mina åsigter *tidens största fråga: huru man skall* kunna *afhjelpa* detta? Nej, vid Gud, nej! Det andeliga slafveriet, se der, hvad hvarje kristen i sin mon bör sträfva att afskaffa. Men huru? det tillhör ej min svaga penna att utveckla detta storartade tankefoster. Men faren till Förenta Staterna, *se* och *lär*. Inga partistrider, för hvilka strömmar af menniskoblod måste rinna. Inga digra embetsmän uppslukande de yngres inkomster. Inga prelater, som med höga mössor äga större inkomster än sjelfva presidenten i de Förenta Staterna och hvilka i följd deraf beröfva det yngre presterskapet en anständig bergning. Der var allt afmätt efter hvars och ens egen arbetsflit och derföre hade och alla tillfälle, att i guna åren gifta sig och på enkelt men godt vis försörja sin familj;hvilket otvifvelaktigt är första steget till ett lands förädling och förkofran.

Det skär mig i hjertat då jag ser våra så kallade yngre embetsmän, som hafva grånat i tjensten utan att kunna förvärfvat så stor inkomst, att de ens vågat försöket att dermed försörja hustru och barn. Hvem kan undra om de tvärt emot naturens mening söka efter en hustru, som genom sin förmögenhet kan föda *dem* eller blifva (mot sina förmän) krypande och inställsamma för att vinna en snarare befordran? Huru ofta äro ej de menskliga felen alster af de *förhållanden* i hvilka vi blifvit insnärjde?

Ett stort nationalfel hafva vi dock alla: detta sträfvande efter lyckans *sken* i stället för dess *kärna*. Detta rastlösa sträfvande efter sinnenas förströelse. Detta ideliga kalasande. Detta begär att förstöra penningar, denna lyx, denna fåfänga i ett fattigt land. Vi måste väl alla äfven vara litet *dumma*, som ej genom dagliga exempel se, att då penningen är gången är äfven de så kallade vännerna och hvad värre är, oberoende och sjelfständigheten borta. Då *äro* vi sjelf sålda *slafvar*.

Men hvart har jag väl flugit ut?

Jag rodnar nästan öfver mina långa tal och egna bestämda idéer och beder: förlåten mig I svenske män.

Columbia.

Dec. 1854.

Jag kom dit i slutet af December och hade en glad jul i kretsen af de svenska vänner jag äfven der var nog lycklig att ega. Emelie H—s efterlefvande små älskliga barn hade med barndomens hvilket otvifvelaktigt är första steget till ett lands förädling och förkofran.

Det skär mig i hjertat då jag ser våra så kallade yngre embetsmän, som hafva grånat i tjensten utan att kunna

förvärfvat så stor inkomst, att de ens vågat försöket att dermed försörja hustru och barn. Hvem kan undra om de tvärt emot naturens mening söka efter en hustru, som genom sin förmögenhet kan föda *dem* eller blifva (mot sina förmän) krypande och inställsamma för att vinna en snarare befordran? Huru ofta äro ej de menskliga felen alster af de *förhållanden* i hvilka vi blifvit insnärjde?

Ett stort nationalfel hafva vi dock alla: detta sträfvande efter lyckans *sken* i stället för dess *kärna*. Detta rastlösa sträfvande efter sinnenas förströelse. Detta ideliga kalasande. Detta begär att förstöra penningar, denna lyx, denna fåfänga i ett fattigt land. Vi måste väl alla äfven vara litet *dumma*, som ej genom dagliga exempel se, att då penningen är gången är äfven de så kallade vännerna och hvad värre är, oberoende och sjelfständigheten borta. Då *äro* vi sjelf sålda *slafvar*.

Men hvart har jag väl flugit ut?

Jag rodnar nästan öfver mina långa tal och egna bestämda idéer och beder: förlåten mig I svenske män.

Columbia.

Dec. 1854.

Jag kom dit i slutet af December och hade en glad jul i kretsen af de svenska vänner jag äfven der var nog lycklig att ega. Emelie H—s efterlefvande små älskliga barn hade med barndomensvanliga lätta sinne redan glömt sin dyra (för alla hennes vänner) oförgätliga moder. Glädjen stod högt i tak vid åsynen af den ståtliga julgranen; äfven jag blef ej glömd med julklappar, och allt var der vänligt och godt.

I Columbia var aldrig så kallt, som der jag för vintertiden varit under mina resor i Amerika. Det var mera i södern, ehuru det var lika ombytligt, så varade dock kölden ej mera än några dagar för hvarje gång och då man den ena dagen hade köld så att man kröp till spiselden med stela fingrar och blåa näsor, så hade man deremot andra dagen alla fönster och dörrar öppna. Och om man var ful under kölden, så var man så mycket vackrare under dessa varma, klara och ljufva solskensdagar, då luften kändes så ren, så smekande, att den genomträngde och renade själen, som ett *andeligt bad.*

Juldagen åto vi färsk spenat vext på kalljord och drucko eftermiddagskaffet i trädgården. Annandagen åter kröpo vi alla kring spiselden, hvilken bestod af fikon- och persikoved.

En methodistprest, till hvliken jag hade rekommendationsbref, besökte mig under första veckan, och hade den uppmärksamheten att sjelf föra mig i sin vagn kring staden, för att icke allenast visa mig dess vackra läge, utan ock dess ståtligaste byggnader och mest hänförande orangerier och trädgårdar. Vi besökte äfven ”Columbia-Asylum” för svagsinta: en vacker ståtlig byggnad och i det inre inrättad med den största ordning och förstånd. Ganska många olyckliga voro der intagna, ehuru jag såg ganska få. En tysk-luthersk prest var boende der såsom deras predikant. Hans enkla hjertligasätt att vara intog mig till hans fördel och vår bekantskap var snart gjord.

Som jag naturligtvis ansåg mig höra till hans kyrka och församling, så blef han äfven min rådgifvare och vän. Han var en gammal man, bepröfvad af många olyckor, men med ett sinne så allvarligt i *tron*, att den inre friden sken uti den klara rena blicken och gaf ett behagligt intryck åt betraktaren af hans anlete.

Jag hade under hela min resa i Förenta Staterna den stora lyckan att träffa på endast goda menniskor. Intriger, falskhet och försåt voro för mig såsom sagor ur ”Tusen och en Natt.” I Columbia funnos 8 kyrkor för olika trosbekännelser. Alla rymliga och många ganska vackra, samt under gudstjensten öfverfulla med menniskor. Jag tyckte alltid mest om the Episcopal eller Engelska högkyrkan. Den är i sina former och trosbekännelser så lik vår egen, att jag fann mig nästan mera hemma i den än i den Tysk-Lutherska, ehuru jag i anseende till namnet fann mig föranlåten att oftare besöka denna sednare.

I alla dessa kyrkor var det endast unga fruntimmer af de bästa och aktningsvärdaste familjer, som togo upp

psalmen och spelte på orgeln. När man besinnar amerikanernas aktning, ja nästan vördnad för qvinnan, så var det väl uttänkt att låta henne styra kyrkomusiken och gifva liksom impulsen åt det hela. Nästan alla prester hade i Förenta Staterna ovanligt goda utförsgåfvor och med få undantag extemporerade alla. Denna lätthet att uttrycka sig är mycket vanlig hos den bildade amerikanaren och ej under då de i hvarje skola emottaga ämnen att tala öfver, såsom våra ynglingaratt skrifva öfver. Det var i och för sig sjelf en njutning att höra denna flödande vältalighet. De förstå att måla de bilder de önskade framställa med så lefvande och glödande färger, att de helt tydligen framträdde för åhörarens andeliga syn och ovilkorligt trängde till dess hjerta och själ.

Det är en herrlig gåfva att så kunna framställa Guds ord. Och det var för mig så mycket mera förvånande, som jag ihågkom huru i Sverige våra prester ständigt nyttjade *skrifna* tal, t. o. m. till de Nattvardsbarn, som de sjelfva i månader hade undervisat och beredt. Mig tyckes att om ej en lärare vid ett dylikt tillfälle kan tolka hjertats känslor utan att på förhand hafva ett öfvertänkt tal tillhands måste det vara bra litet *sanning* och djup i uppfattningen af hans kall såsom religionens *lärare*.

Sällskapslifvet i Columbia var mycket godt, umgängestonen den behagligaste, men elegansen i klädseln ytterlig. Den lätthet, att under den heta tiden få glace i Columbia (äfvensom i alla andra städer) var i mitt tycke förtjusande. En half timma före solens nedgång, då man såsom brukligt var i de södra staterna, gjorde sin för dagen finaste toilett, tog man en vän under armen och promenerade till en af de små trefliga, men äfven eleganta glace-butikerna för damer, som funnos här och hvar i Columbia. Man tog plats i en inre salong, ringde på en liten silfverklocka och begärde en glace, vatten med is uti och några sockerbröd för hvarje person, kostande endast 10 cent. Detta lilla ”rummel” var uppfriskande för både kropp och själ, ty merändels råkade man på dessa små utflygter en mängd bekanta och glada ansigten. Detta glädtiga hvimmel af åkande, gående eller ridande efterdagens heta qvalm, var en verkligen behaglig syn och kom hjertat att fröjda sig öfver lifvet.

Nord-amerikanaren hade så mycket af dessa glada lifliga möten utom hus eller rättare under bar himmel, som kostade *intet*, men som stämde själen till poesi och lekande hänförelse.

I Columbia fanns äfven Amerikas näktergal, miss Elisa Brenner, hvars ljufva röst förstod att tjusa och hänföra äfven dem, som hade hört och beundrat Jenny Lind.

Columbia var af alla amerikanska städer, jag såg, den jag helst skulle velat lefva uti. Jag önskar, att jag rätt åskådligt skulle kunna beskrifva den! Öfver allt täcka hus, byggda såsom våra största och vackraste sommarboningar på Djurgården med långa, höga piazzor till hälften undangömda med de herrligaste blommande och slingrande törnrosor. Hvarje hus var omgifvet med sin prydliga välskötta trädgård och sitt större eller mindre orangeri, allt synligt till gatorna, som voro breda som hälften af Gustaf Adolfs torg med sina höga majestätiska träd (i tvenne rader), sina magnifika bodar med rika lager af allt hvad man kan önska sig; frukter af alla möjliga slag, ”nyss inkomna från Cuba!” Kyrkor för alla trosbekännelser. Ett dussin eleganta hoteller; gasupplysning i minsta vrå, och bäst af allt, en bildad och fin sällskapskrets. Se der i korthet en snörrät beskrifning öfver Södra Carolinas förtjusande hufvudstad!

Columbia hade äfven sin vidt berömda Kadettskola och sitt Universitet med så sjelfsvåldiga studenter som trots annorstädes i verlden. Dock utsträckte sig aldrig detta sjelfsvåld till det ”svagare könet.“ Södra Carolina utmärkte sig mer ännågon annan stad i Förenta Staterna (hvilket vill säga mycket) för sin verkligt stora ridderlighet för qvinnan. Stackare den främling, som med gyckel eller några lättsinnigt utkastade ord förtalade en *qvinna*, han kunde vara säker att genast blifva utmanad eller tvungen att återtaga sina ord eller ock bevisa hvad han sagt.

Qvinnan var deras gudomlighet. Hennes öra fick ej besmittas af något ohöfviskt tal eller lättsinniga uttryck. Att t. o. m. taga sig en sup i en hvit qvinnas åsyn, ansågs som en förolämpning mot henne. De önskade i qvinnan hafva en förebild af dygd och renhet: fläckfri och oskyldig icke allenast i sina yttre handlingar, utan äfven i tankens och fantasiens *inre* verld. Att detta skulle bidraga till en varm sträfvan efter sannt qvinligt värde och ingifva en brinnande håg att blifva lika det ideal af renhet och dygd, som mannen tänker sig, är naturligt, ja, *äfven* att mannen skulle söka att handla och lefva värdigt en sådan qvinna, så han ej behöfver rodna inför hennes rena öga.

Aldrig hörde jag en svordom, aldrig ett tvetydigt yttrande under min vistelse i Columbia, deremot såg jag otaliga gånger huru en qvinnas yttrande var nog för att hämma det vildaste utbrott af ondskefull passion.

I följd af denna männernas stora aktning för det svagare könet njuter hon af så mycken frihet, att det alstrar hos henne en nästan förtjusande sjelfständighet. Jag såg unga vackra flickor resa från ena ändan af Förenta Staterna till den andra för att antingen helsa på några anförvandter eller söka kondition, och jag såg, som redan nämndt: rika arftagerskor, som öfver vintern lemnade sina landtliga hem för att njuta af stadens nöjen och endasti skydd af hotell-egarinnans ”Care” uppträda med en finhet och elegans, som dock tycktes vara helt och hållet medveten om sin förmåga att beskydda sig sjelf. —

Detta påminte mig ofta om Lings satiriska yttrande då han hörde talas om våra svenska ”förkläden,“ “hvad värde har den dygd, som behöfver beskyddas af andra”, dock, den store mannen besinnade ej hvilka reformer som först borde föregå i våra unga mäns seder och vanor, innan den svenska qvinnan kunde skyddlöst lemna sig i deras sällskap. Nu ha några tiotal af år gjort någon skilnad, man ser nu äfven hos oss fruntimmer i detta fall emanciperade, hvilket tycks bevisa, att det nuvarande manliga slägtet ej vill låta sitt land stå efter i framåtskridande af dygd och goda seder.

Allt hvad konstverk (af betydenhet) heter saknades dock helt och hållet i Columbia såväl som i de andra städer och stater jag besökte. Alla anspråk på sådana får man afstå ifrån, så snart man har satt foten på amerikansk jord. I Columbia såg jag några svenska Dal-familjer. Det var glädjande att se, huru mycket deras fina hårarbeten voro omtyckta, men deremot bra sorgligt att höra, huru långt ifrån lyckliga de sjelfva voro. De sade sig sakna (ej utkomst, utan) den Svenska Gudstjensten, och somliga hade t. o. m. rigtiga själsqval, påstående sig hafva anfäktelser af djefvulen m. m. d. Med en svensk trädgårdsmästare från Småland gick det så långt, att han afhände sig sjelf lifvet, — Det är ej så lätt som man kanhända här föreställer sig för de svenska emigranterna i Amerika. Jag såg, under de sex åren jag vistades der, flera tareströmmar än under hela mitt föregående lif.Obekantskap med språket, klimatet, gudstjensten och födan, *allt* alstrar en retlighet, känslighet och ett obehag som är svårt att öfvervinna och som söker sig luft i tårar, tårar, tårar! Jag har sett unga och friska män och dito qvinnor gråta utan rim och reson, utan att sjelfva kunna gifva en antaglig orsak dertill, hvarken för sig sjelf eller andra. Troligen var det i följd af en omedveten *hemlängtan*. Komma då dertill samvetsqvalen och medvetandet att ej kunna, ej våga återvända till den kära *moderjorden*, så måtte i sanning det inre helvetet vara för handen.

Oaktadt mitt af naturen så friska mod och min goda helsa m. m. hände det äfven mig, att jag stundom midt under glädjen och skämtet kunde känna en så plötslig längtan efter hemland, slägt och vänner, att jag bleknade och darrade under det våld jag gjorde på mig sjelf för att tillbakahålla mina tårar.

De tio veckor jag tillbragte i Columbia stå för öfrigt med glad hågkomst förvarade i min själ.

Charleston.

April 1854.

När jag först satte foten inom Charleston hôtel, sade jag till mig sjelf: så är jag då nu i denna stad, om hvilken jag hört talas så mycket, som är känd att vara helt och hållet ett New-York i miniatur, och i sanning, oaktadt sin litenhet i jemförelse med nämnde stad, har den helt och hållet en större hufvudstads både dygder och fel, både behagliga liflighet och obehagliga stoj. Första morgonen vaknade jag af detta skrikande på gatorna som brukas i alla större städer för att bjuda ut matvaror, ”*Sea crabs“, straw berries, sweet potatos, Ice cream*” m. m. af ett dussin svarta, med de mest skärande och skrikande ljud. Jag hoppade upp i sängen undrande hvad som stod på, men då jag slutligen förnam ordet Ice cream (Glace), läskades det i munnen vid bara tanken huru godt en sådan skulle smaka, ty ehuru vi endast hade medio af Mars var dock värmen der om morgonen tryckande het. Jag sträckte ut handen, ringde på min klocksträng, och ögonblickligen derefter såg jag en täck mulattska stå vid min hufvudgärd med icke allenast en magnifik glace utan äfven en förtjusande bukett, så frisk, att ännu morgonens

dagg låg i dess blomkalkar. — Jag nekar ej till, att då jag gissade, hvilken som hade sändt mig allt detta och äfven förstod huru densamma med otålig oro hade förväntat mitt uppvaknande, på det ej glacen skulle smälta, eller blommorna förlora sin tjusande friskhet, fällde jag några tacksamhetstårar ibland de doftande blomstren.

Man talar om juvelernas tjusande och frestande förmåga; jag tror *ej* på detta! Nej ni olyckliga älskare, sänd till edra tankars och drömmars föremål friska doftande blomster, enträget och ofta och jag bedyrar att ingen qvinnosjäl kan motstå detta kyska, så rent smekande språk!

Men då man som jag; reste allena i ett främmande land bland menniskor, som ej förstodo hvarken ens lands seder eller språk, så fick man ej låta någon svaghet ens för en minut röra hjertats vekare strängar, än mindre låta tjusa sig till löften, som skulle bundit en för hela lifvet.

Den första dagen tillbringade jag med att först besöka några bodar, som i rymd och elegans och kramvarornas mängd påstodos ej hafva sina likar i den gamla verlden. En af de förnämsta upptog ett stort tvåvåningshus, bygdt som ett litet palats med sina spiraltrappor (belagda med de dyrbaraste mattor), som ledde från våning till våning. Sjelfva salurummen försedda med rader af små taburetter af rosenträd och minst 50 bodherrar, som stundeligen voro sysselsatta hvar och en med sitt gifna göromål. Varorna voro i förhållande till sin godhet och det amerikanska myntvärdet ingalunda dyra. Jag, som då ej hade sett annat än Stockholms och Köpenhamns bodar, stod, som man säger, «förbluffad.«

Charlestons hoteller voro nästan öfver all be-skrifning i gentilesse. J a g skulle knappt blifva trodd, om jag i alla dess detaljer skulle beskrifva dem. Dessutom äro de så vidt och bredt beprisade, att jag har intet att tillägga. Den första middagen smakade mig oändligt väl med sin feta kalkonstek, utmärkta skinka, färska fiskrätter, sin hummer, sin sköldpaddsoppa, sina många sorter ”peis”, sin glace och sina utsökta frukter, men efter några dagar tröttnar man dock på detta samma, samma.

På e* m. tillbjödo mig några för mig presenterade damer att göra en promenad nedåt »Kings Street* för att se på den eleganta verlden, som vid den tiden i sina utsöktaste toiletter brukade promenera der. (Här som i Columbia och i de större städerna brukade fruntimren ej spatsera barhufvade.) Detta var ganska roligt, det var en bjert skilnad emellan dessa och de öfrlga amerikanska damer jag sett. Som dessa voro döttrar af familjer, inflyttade från New-Yorkj så hade de visserligen mera lif,men ock långt ifrån den fina. grace, som karakteriserade de öfriga Förenta Staternas »Ladies.”

Der visade sig en ilärd, som öfversteg all förväntan. Längre tid tog en af dessa Charleston-da-mer till sin proménad-parure än någon Svenska för att fara på den utsöktaste soupé. Jag har sett otaligt många unga Charleston-damer, som sminkat sig med både hvitt och rödt och brukat tjenlig pomada för läppar och ögonbryn, ehuru de utan allt detta varit förtjusande vackra. Visserligen var anblicken af detta gatlif bländande, helst som de utmärkt vackra ekipagerna och hästarna förhöjde anblicken af det hela.

Att sednare på aftonen se denna samling i the-ater-salongen var i sanning ej ledsamt! En mängd af grannare toiletter och vackrare ansigten hade jag aldrig sett. Den Tyska familjen, med hvilken jag följde, och som redan några år varit bosatt i Amerika, gladde sig mycket åt min förtjusning.

Andra morgonen besökte jag^the market, » hvil-ket var ganska nytt för mig. Fyra långa, luftiga och välbyggda hus efter hvarandra, som man alla i file kunde genomgå, med små boutiker på båda sidor, med sina lika, alla väl arbetade bord eller diskar och sitt höga öppna fönster. Alla dessa fyra byggnader voro, hvart och ett, så stora som vårt fordna slagtarhus, det sista slutade vid sjökanten och var i följd deraf, försäljningen för hummer, ostron, kräftor och fisk af många slag. Prydligast var dock frukt- och blomster-försäljningen med sina smakfullt uppstaplade högar af Meloner, Äplen, Apelsiner, Persikor, Ananas, Drufvor, Bananas, Granatäplen, Fikon, Dadlar, Aprikoser, Nötter af alla slag och

3bär i ymnighet Lägger man nu till, att inom hvar och en af dessa snygga butiker stod en “svart murre,” antingen q vinna eller karl, med sitt hvita rena förkläde, så blef det hela ganska inbjudande och eget. Jag tillbringade der mer än en morgon, ty då man stod vid ingången af frukt- och blomsterförsäljningen, så blef man icke allenast

tjust till både syn och luktsinne, utan kände äfven en beundran, gränsande till vördnad för all den ordning och glädtighet, som rådde inom dessa murar. (Jag menar då ej endast inom frukt- och blomster-försäljningen, utan inom de V^dels Svensk mil iånga byggnadsraderna, som utgjorde hela “the market.)

Jag besökte derefter en försäljning af Amerikanskt porslin af en alldeles ny uppfinning, som satte Amerikanarna sjelfva i extace, (Alldeles som när vi betrakta Amalia Lindegrens själfulla målningar.) Det liknade mycket det kinesiska och påstods vara ännu starkare. Inför mina ögon kastades en kopp i goifvet utan att spricka.

Många ganska vackra och utsökta byggnader och kyrkor hade Charleston. Mest anslog mig en byggnad ännu ej fullkomligt slutad, men som troligen blifver ett mästerstycke i sin art. Den vårrest på en upphöjd plats, med en fri plan omkring sig, hvarest en intagande trädgård med park var an-bragt. Vattenledning, Gasupplysning, Badrum och allt hvad som kunde göra den på en gång beqväm, helsosam och behaglig var uttänkt och, allt detta? gissa! Till en boningsplats åt fader- och moderlösa barn; men märk väl, ej för de infödda (hvilka förutsättes alltid hafva något skydd ändå), utan företrädesvis åt de emigranters barn, hvars föräldrarsåsom årligen händer), dö i Södra Carolina i följd af Gula febern eller dylikt.

Detta är ju ett så talande bevis på Nord-Åmeri-kanarens sanna uppfattning af Christendomens anda? Hvar helst jag har framfarit, har jag sett att deras Gudsfruktan varit till lifs och ej till döds, att de varit Ordets görare och ej blott hörare. Derföre böra vi ej frukta, att menniskor, så sannt religiösa, skulle glömma sina pligter mot sina, som de sjelfva benämna «Svarta barn.»

En natt väcktes jag af det hemska ropet »fire, fire» (eld, eld), ringning i alla kyrkotorn och ett förfärligt lefverne och skriande på gatorna af stora pojkar och karlar, som alla i ett nu voro på benen och färdiga att hjelpa sprutor och släckningsanstalter fort framåt. Alla dessa voro antecknade vid den frivilliga brandsläckningstruppen, ty utom dessa bryr sig ingen om att lemna sin säng förr än han får veta, att hans eget eller grannens hus brinner. Motsatsen skulle ej heller tjena till mycket, ty inga andra personer än de som höra till eldsläckningen få vara närvarande vid elden, ty om detta förbud öf-verträdes, vändes slangen emot folkhopen och den öfversprutas med vatten. Troligen genom detta lär det varit en god ordning vid alla dylika tillfällen och för det mesta en skyndsam släckning.

Jag blef en dag bjuden att fara uti en öppen vagn, med två stora, eldiga hästar, ut åt landet till 35Magnolia Cemetery» (Charlestons förnämsta begraf-ningsplats), vägen dit var ungefärligen 4 Engelska mil) från Charleston. Ehuru så tidigt på våren, var dock allt i full grönska. De förtjusande gula Jasminerna slingrade sig och beklädde, icke allenast en mängd gärdesgårdar, utan äfven de högsta trädr

från ofvan till nedan med sina välluktande rankor. Större, skönare och bördigare ekar hade jag förr aldrig sett. En annan sorts träd (hvars namn jag ej fick veta) förvånade mig äfven genom sin långa hvita mossa, som lik festoner och draperier hängde från gren till gren.

Några rätt interessanta Ruiner sedan frihetskrigets tid passerade vi äfven, och här och hvar stack floden fram. Förvånande granna fåglar; äfven den älskeliga lilla Colibri flaxade i träd eller buskar. Luften var så ren, så mild, mitt sällskap godt och behagligt, hvad kunde man önska mera? Dock — då jag stod på denna kyrkogård (så omtalad, så imponerande, så storartad och så af mig efterlängtad att få beskåda), så rann det upp för min själs öga vår Solna-kyrkogård och en oändelig längtan dit bemäktigade sig min själ* Då jag hade öfvervunnit allt 5;pjunk,” kände jag ett slutligt intresse att betrakta alla dessa förtjusande hvilostäder för de döda, som i smak och blomstrande vextrik-het tycktes öfverträffa hvarandra.

Som det var nästan endast den rika och eleganta verlden i Charleston, som här hade inköpt jord till sin och sina familjers grafvar, så såg man äfven rigtiga konstverk (t. o. m. från Europa) af marmor blanda sig med blomstren af utsökt skönhet.

Mest intogs dock mitt öga af det lilla landt-liga kapellet med sin dito hydda för presten (hvil-ken förrättade all jordfästning), som låg midt ibland de tusende välvårdade blomsterbäddarna — eller grafvarna.

Några goda Svenska familjer fanns det äfven uti Charleston, och alla tycktes vara belåtna och nöjda.Hvarje

morgon, medelst en otalig mängd kring-åkande vattentunnor, sprutades ^vatten på alla gator och gränder, och väl var det, ty emedan endast trottoirerna voro stenlagda, så skulle det annars genom den jemna rörelsen blifvit ett förskräckligt dammande.

Charleston hade något oändligt fängslande, genom sitt friska rörliga lif. Dess stadigvarande befolkning tror jag ej gick till mera än 40,000, men genom sitt fördelaktiga läge, sina jernvägar och ångfartyg, som nästan hvarje timma kommo eller gingo från olika städer och orter, steg befolkningen till en mycket högre nummer. Detta såg man bäst vid hoteliborden, som ehuru långa och oöfverskåd-liga de voro, dock voro fullsatta, och lär det äfven hafva varit på mathållningsställena för den tarfligare resande klassen på samma vis.

Charlestons kyrkor och trosbekännelser voro oräkneliga, och när jag undantager den lilla staden Winnsboro, der jag trodde mig finna en sorts bitterhet de olika religionssekterna emellan, så var det förvånande att se, med hvilken tolerans och christ-lig kärlek den ena kyrkans medlemmar omfattade den andras trosbekännare.

Ehuru jag är varmt tillgifven min Lutherska lära, såsom den i barndomen blef mig meddelad, kunde jag dock ej annat än med beundrande rörelse åse, huru denna fria religionsöfning ledde till oskrymtad Gudsdyrkan och tro; ty huru tillgifven man än är den idé^ att endast en sammanhållande Religion kan lyckliggöra medlemmarna af en och samma nation, så måste man dock medgifva, att denna tolerans de skiljda sekterna emellan utgör Amerikas storhet.De från skiljda länder mer eller mindre olyckliga emigranter, som från början bosatte sig i den ccnya verlden,» hade åtminstone den lyckan att fritt få utöfva den Religion, i hvilken de voro uppfödda! Då man vidare besinnar, hvilket afskum (om jag så får uttrycka mig) från den bättre menskligheten, som Europa årligen förer till Förenta Staterna, och det ringa antal af brott och excesser, som jemfö-relsevis der utöfvas, kan man tydligast se, hvilket välde Religionen der eger öfver den råa massan.

Rätt vackra och rörande Gudstjenster öfvervar jag i ofvannämnda stad. Orden i psalmerna voro vackra och musiken dertill ganska god. Lutherska kyrkans Pastor, Doktor Backman, var en allmänt aktad och vördad gammal man, såsom icke blott bildad och lärd, utan äfven såsom prest och sann christen.

Om sommaren, då gula febern rasade, utmärkte sig de Katholska Barmhertighets-systrarna genom sin uppoifrande omsorg om de sjuka och sin stora skicklighet att bereda medikamenter etc. Men äfven lära de i följd af detta hafva gjort flera proselyter än som med lugn kunde åses af de öfriga trosbekännarne. Man kan i det hela säga, att Ame-rikanarne visa stor tolerans mot alla olika trosbekännelser, undantagandes mot den katholska.

Kanske det kan roa mina läsarinnor att höra, huru en ung Amerikanare, som några år varit i Europa (äfven i Sverige), beskref för mig fruntim-merna på en bal i Washington densamma vinter då han hemkom från Europa, och då han påstod sig funnit genom jemförelsen med hvad han sett och såg, att de Amerikanska Ladies vida öfverträf-fade de Engelska och Fransyska genom sitt »vär-diga behaga och smakfulla sätt att kläda sig. Som jag genast antecknade hans beskrifning öfver de sex förnämsta skönheterna, kan jag återgifva det här ordagrant:

”Mrs Ch.— Ch. hade en klädning af ljusgrön sidensars öfverdragen med ett flor, som hade väfda törnrosbuketter af lysande silke och på hufvudet en enda stor yppig ros med sina nedfallande knoppar.55

^Mrs S— (senatorns fru) en klädning af kornfär-gad silkesbrokad och en hvit plym befransad med guld, som föll ned på en hals, så bländande hvit, att mången sexton års flicka kunde hafva afundats den,, Med denna rika och smakfulla toilett förenade hon ett gentilt, okonstladt och fullkomligt ”lady-likt” sätt att vara.”

”Mrs D. (hvilkens man stod högt i anseende) hade en klädning af purpurrödt silkessammet, garnerad med kostbara spetsar och ett diadem af juveler. Mer än allt annat, förtjusade dock hennes artiga och förbindliga sätt.”

”Mss W. en klädning af rosenrödt siden; hennes fina och rika hår sammanhölls af en krans förtjusande törnrosknoppar.”

”Mrs C. (en senatorsfru) hade en rik, ehuru af lätt sorg tämd toilette, men var likväl öfver all beskrifning tilldragande genom sin bländande skönhet och sin värdiga hållning.”

”Mrs A. slutligen bar en klädning af hvit silkesbrokad med ett flor öfver, som lik en sky inneslöt hennes ljufva

varelse. Blommor af orange prydde hennes på en gång fina och rika flätor och hennes blygsamt höljda barm.”

Amerikanaren påstod, att det hade varit omöjligt att veta hvem af dessa sex Ladies man skulle hagifvit företrädet, ty (sade han) då de stodo tillsammans spredo de ett än ytterligare behag åt hvarandra genom sina så olika slags skönheter, klädedrägt och tjusande sätt att vara.

Fransyska och Byska Ambasadricerna hade åter på denna bal utmärkt sig geijom det förbländande skenet af sina juveler. ”Madam Bodisco hade bokstafligen -»flammat55 af dessa dyrbara stenar.” Sjelfva Drottningen af Spanien (hvilkens juveler på Verldsexpositionen gjort ”halfva England tokigt”) kunde knappast skryta med ett magnifikare halsband än det som upplyste denna Ladys snöhvita hals. Och den Franska Ambasadricen var helt och hållet bortgömd i en massa af juveler.

Visserligen var detta sorts lif som jag i Charleston förde, ganska behagligt. Att så der lefva, som om ”hvarje dag vore den sista,” endast promenerande, görande eller emottagande visiter och betala för sig på ett af de dyraste hotelen, men — som jag hade fattat den princip, att aldrig på något ställe förstöra mera penningar än jag förtjente, så, då jag till-kännagaf mitt beslut, att på några veckor lemna Charleston för att tillbringa dem på landet och der-igenom få se Södra Carolinas plantager och några Ladies frågade mig ”om jag hade hjerta att så snart lemna dem och det glada Charleston, svarade jag, ”att jag med glädje skulle återkomma, om jag kunde få en ^Class.» Det behöfdes ej mera än dessa ord och min önskan blef uppfyld. Genom vänner och väns vänners rekommendation hade jag redan veckan derpå en 55Class” (i hvarjehanda finare handarbeten, såsom blommors förfärdigande af vax, hår och fjäder), bildad ur stadens bästa societé af såväl unga fruar, som ogifta fruntimmer. Då jag yttrade min förun-dran öfver att jag kunde få så inånga elever, då det fanns i Charleston några Engelskor och Tyskor, som äfven gåfvo lectioner, och som i mitt tycke vida öf-verträffade mig i skicklighet etc., svarades mig: »En Svenska och rätt ”lady-like» fruntimmer har alltid företräde i Förenta Staterna.» Det tycktes dessutom smickra dem. att jag endast reste för att se deras land och ej för att blott förtjena penningar.

Det blef en täflan att öfverträffa hvarandra i vänlig artighet emot mig, som bevisade den oändliga välvilja, som Nor damerikanaren har för främlingar. Jag kände mig rörd, men aldrig smickrad af detta, väl vetande, att på hvilket annat Svenskt fruntimmer, som uppförde sig skickligt, skulle samma utmärkelse blifvit bestådd.

Jag fann mot slutet en stor skilnad emellan de ifrån New-York inflyttade Charleston-damerna, som jag första dagen såg på gatorna och de infödda Charleston-ladies.

Innan jag visste ord af hade man redan slutet af Maj och således måste jag lemna Charleston, emedan det då redan för främlingar började blifva ohelsosamt.

Jag besökte derefter flera städer, mer eller mindre vackra, såsom: Charlette, Concerd, Sahburg m. fl., men som det var föga nytt att säga om dem, uteslutas de, på det jag ej må blifva tröttande.

Salem.

Aug. 1855.

Ej förr än sista sommaren jag var i Amerika kom jag i tillfälle att besöka denna intressanta stad.Troligen hade det ej heller då blifvit af, om jag ej haft der en af mina bästa amerikanska vänner: en nng, söt och vacker Lagmansfru, Mrs S., som skref till mig, att jag måste komma, om ej för annat, så för att helsa på henne och göra bekantskap med en, som hon skref, utmärkt Svensk man, som vistades i Salem.

Jag reste och blef på det högsta betagen, såväl i stadens täcka läge, som i dess menniskoälskande inrättningar.

Det var en helt och hållet Tysk skapelse och en föreningsplats för många sant gudfruktiga men-niskor.

Alla Salems innevånare hörde till den Moravi-anska trosbekännelsen.

Ingen kunde köpa jord, bygga och bo, som ej var en Moravian och förenade sig med brödra-samhället.

Jag anlände mot qvällen och redan andra förmiddagen presenterade den älskeliga Mrs S. den Svenska mannen för mig. Han var en allmänt aktad Marovian-prest, och som en äkta Svensk varm-hjertad själ uttryckte han sin

glädje öfver att få se en landsmaninna.

Han var omkring en 60 års man, med ett utseende af en Svensk professor. Hartvig var hans namn. För 30 år sedan lemnade han Sverige och hade sedan rest nästan öfver hela verlden. Hade i 15 år varit gift med en Tyska och talade ännu vårt språk hjelpligt, ehuru mycket långsamt och med stor brytning.

Mr Hartvig var i sanning en utmärkt personlighet: en skicklig målare och egare af den största snäcksamling i Förenta Staterna. Han var så all-mänt älskad i Salem, att det kändes godt i hjertat att höra en landsman så berömmas!

35The Moravian" är så alldeles lika vår Lutherska trosbekännelse, att det finnes ingen enda skiljaktig punkt utom det, att den är mera sträng i sina fordringar och förenar sig i brödra- och systra-sam-hällen, såsom under Apostlarnas första tider.

Då den intressanta visiten lemnat mig, gick jag med Mrs S. för att få af Salem en öfversigt. Vi hade många små äfventyr: på ett ställe, t. ex.? då vi gingo in för att se sju stycken cederträd hop-vexta till ett enda och utgörande en skuggrik löf-sal, blef en gammal Tysk gubbe så betagen i oss (jag för min del trodde det var bara min förtjusande följeslagarinna, ehuru hans goda hjerta icke ville göra mig orätt), att han lofvade oss hvar sin af sina högst ovanliga toffskycklingar om vi ville snart komma tillbaka och njuta af hans ceder-ber-§eaus svalka.

Sedan gingo vi in på många "små krogar" för att äta tysk konfekt, och slutligen då vi mötte Mrs S—s man, som kom från sitt embetsrum och var ^uthungrad," föreslog han, att vi skulle gå in på ett ställe der skolflickorna brukade gå in och 5?rumla5? på tårtor etc. Vi gjorde så, och de glada ma-karne stoppade under skämt mina fickor fulla med konfekt.

Det var en för Amerika så ovanlig promenad, att jag just drömde mig vara i en svensk småstad, der vi i ett upprymdt ögonblick funno oss frestade att öfverträda konvenansens stela lagar.

Af staden blef dock den dagen ej mycket be-skådadt, ty då vi gingo förbi Mr Hartvigs hus, stod han vid fönstret och bad oss så innerligt att kom-ma in, att vi ej kunde motstå hans önskan, utan tillbringade hos honom två hela timmar, under beskådande af hans många stora glasskåp med snäckor. Jag hade aldrig föreställt mig att en dylik samling kunde gå till en sådan grad af skönhet.

Vi sågo äfven några af hans målningar, der-ibland en, föreställande General Washington, hvil-ken påstods vara mycket lyckad.

Mr Hartwig uttryckte sig så utmärkt bra (då han talade på Engelska), att man kunde höra flera timmar på honom, utan att tröttna. Hans varma känsla och ädla själ lyste fram i alla hans resonne-menter. Hans fru åter tjuste själen och ingaf den ett begär att blifva sann och ödmjuk. Deras lilla boning var så fin och smakfull, ehuru utan all lyx. Med sin omgifning af slingrande vinrankor och törn-rosbuskar, syntes den så inbjudande.

Huru förtjusande äro ej dessa små anspråkslösa hem} der kärleken är den mäktiga kraft, som gör sammanlefnaden och lifvet till en ljuf fest, och der makarna på ömse sidor sträfva att uppfylla sina pligter mot Gud och sina likar! Der, endast der blifver glädjen sann och varaktig.

Den så vidt och välkända Moravianska Skolan hade samma år fått en utmärkt vacker flygel-tillbyggnad; och troddes der blifva omkring 600 unga fruntimmmer året derpå. Jag säger unga fruntimmer, emedan det brukades i Förenta Staterna, att qvinnan gick i pension tills hon gifte sig, och om hon ej fick i tid ett passande anbud, så fortsatte hon skolan tills 20 å 23 år; ja stundom längre! Hushållsgöromålen tyckte hon vara tids nog att lära efter giftermålet, men deremot ansågos Latinen och Hebreiskan för högst vigtiga (dock ej så mycket iSaleras skola, som i de flesta andra). Oftast tog fruntimmerna ^graden" och fingo diplom på sin lärdom såsom våra professorsämnen.

Jag måste dock tillägga, att det i slafstaterna fordrades ej mycken matmoderlig skicklighet för att kunna förestå sitt hus; ty icke allenast det föga ombytet i mat och dryck, utan det enkla i sjelfva anrättningen, såsom endast bestående af rostbiff, kyckling, kalkon, biffstek eller får, köttsoppor och peis. Aldrig kommer det i fråga

budingar, filéer, raguer eller frikasséer etc., som i otaliga variationer fylla våra matmödrars minne, eller dessa inläggningar af grönsaker, dessa otaliga saucer för att reta smaken och förnöja en bortskämd ”läckergom.» Al-'drig dessa ständiga trakteringar och kalaser, aldrig detta ombyte af föda åt folket (ty slafven får alla dagar året om: fläsk, potatis, mais, bröd och kaffe). Lägger jag nu till, att i alla familjer finnas trotje-narinnor,. som hafva ett vaksamt öga öfver de öf-riga väl inöfvade negresserna, så kan det ej blifva annat än en lätt sak? att vara husmoder i slafstaterna.

I Salems skola (till hvilken det kommer unga flickor från alla stater) lärde dock ungdomen att i allt lita på sig sjelf och att arbeta. Ingen tjenare fanns i skolan, utan förrättades allt af flickorna sjelfva turvis. På samma gång som den utsöktaste bildning erhålles, var Gudsfruktan och arbetsamhet grundprincipen.

Staden hade endast en mycket stor kyrka med en förträfflig Tysk orgel. Man blef alldeles betagen i den högtidliga Gudstjensten der. Skolungdomen, med sina lärarinnor kom alltid genom en särskild ingång.The Sisters house är en annan märkvärdig inrättning, der omkring 50 ogifta fruntimmer lefva. De kunna inkomma dit vid 15 års ålder såsom fader- och moderlösa, och om de ej finna för godt att gifta sig, förblifva de der för hela lifvet. De hade allt ganska godt och snyggt, ehuru de ej gifva mera än 10 cent för sina middagar och 5 cent för aftonmåltiden.

De uppfostras på det stora Brödra- och Systra-samhällets bekostnad och de skickligaste blifva under-lärarinnor i den stora skolan;'de öfriga förtje-nade på sömnad och dylikt, hvilket aldrig tröt för skolungdomens räkning.

Många af The Sisters voro ganska förmögna.

”The Widows house” (enkhuset) var ungefärligen af dylik beskaffenhet. Allt såg der lyckligt och förnöjdt ut.

Inga slafvar funnos i Salem!

Ett stycke från skolan gick en lång åldrig allé af cederträd ända fram till kyrkogården, hvilken var den vackraste och mest rörande jag någonsin sett. Flera hundrade, ja tusende gröna bäddar, alla med en platt hvit marmorsten omkring 6 qv. i fyrkant lågo vid hufvudet, med en inskrift af endast den dödes namn och ålder. Kyrkogården var indelad i åtta lika stora qvarter. Hvarje del hade dessa gröna bäddar ordnade i lådor besådda med fint gräs af den friskaste grönska. En del var för gifta män och en för gifta qvinnor; en för ogifta män och en för ogifta qvinnor; en för enklingar, en för enkor; en för gossebarn och slutligen en för flickebarn. Alla de sex första qvarteren med sina lika stora bäddar, gröna täcken och hvita örongott. De tvåsista med mindre af båda slagen, ehuru äfven alla lika.

Jag säger ej, att jag just tyckte så mycket om detta söndrande af familjerna, men det hela såg enkelt, vackert och högst inbjudande ut! Åfven förhöjdes kyrkogården genom de snygga, mjuka gångarna och den ram af cederträd, som den var innesluten uti.

Jag önskar knappast något så mycket som att hafva Mrs S:s porträtt. Jorden har bestämt intet vackrare att framvisa! Och huru glad och oskuldsfull var hon ej! Som hennes man bara hade en. häst, så hade hon lärt sig att köra, endast för att kunna bjuda sina vänner på att åka om sommaraftnarna i den lilla fina giggen, som hon till detta ändamål hade fått till present af sin man.

Nästan hvarje afton under trenne veckors tid njöt jag af detta nöje. Jag intogs mera af min förtjusande körsväns alltid glada, friska umgänge, än af den äfven vackra naturen* Ja, en menniska, qvinna eller karl, med vacker själ och vacker yta, är helt visst Skaparens mästerstycke! Kommer nu dertill glädjen, denna en menniskosjäls afundsvär-daste lyx, så är allt fullkomligt.

Jag var några gånger under min vistelse i Salem bjuden på små supéer till Mr och Mrs Hartvig. De voro alltid ordnade med enkel gentiless. Sylter från Westindien och dito serviser etc. Mr Hartwig hade endast varit två år i Amerika, förut missionär i Westindien. Han sade sig ej hafva sammanträffat med något Svenskt fruntimmer på 30 år.

Jag hade ej sett en prest, som jag så aktat och värderat sedan jag såg Fröst och Franzén*Sjelfva biskopen i den

Moravianska kyrkan målade af den åt mig, emedan han hörde att jag tyckte så mycket om Gudstjensten der*

Greensboro.

Aug. 1855.

Som Mr och Mrs Sh— ämnade sig till denna stad för att helsa på sin bror och svåger (en namnkunnig jurist), så erbjödo de mig att medfölja. Frun, isynnefhet hade en mängd öfvertalande skäl, bland annat hade hon den stora artigheten att säga, 3iatt jag var efterlängtad af hela hennes familj och alla slägtingar i Greensboro samt att jag borde resa dit, vore det ock ej för annat än att se den stora mängd af vackra fruntimmer och utmärkta talare, gom gjort denna stad så ryktbar."

Jag lät slutligen öfvertala mig, ehuru jag längtade mycket till mitt Amerikanska hem och mina Svenska vänner.

Införd i sälskapslifvet af en sådan person som Mrs Sh— kunde det aldrig fela att blifva omfattad med välvilja och förekommande artighet.

Jag fick i sanning mycket att göra i Greensboro. Det strömmade till mig elever af alla åldrar och jag gaf dagligen 10 timmars lektioner under nära två månaders tid. Jag blef visserligen rätt trött, att timma efter timma gå ifrån blomsterbord till blomsterbord och ifrån båge till båge, och der-emellan emottaga de visiter, som af artighet gjorde mig sin uppvaktning; men, då klockan slog 6 e. m. var jag ledig och efter en stunds hvila i min gungstol kände jag mig åter styrkt och färdig att faraut och åka eller emottaga några inbjudningar af annat slag. Greensboro fruntimmer voro i sanning mycket vackra, dock i mitt tycke långt ifrån så vackra som Mrs Sh—.

Jag gjorde äfven bekantskap med några af Amerikas "Greatmen» (store män), och fann, att Norra Carolinas gentlemen ej stodo efter det Södras i ridderlighet.

Jag har hört någon af mina landsmän säga, -"att Amerikanarne voro vidskepliga." Jag fann dem ej så! En spökhistoria i vårt land är mycket mera allmän. Som jag är road af dylika berättelser, saknade jag dem rätt mycket, ty ehuru jag sätter föga eller ingen tro till dem, gifva de ändock en sorts poesi och krydda till hvardagslifvet, vida öfverträf-fande det så brukliga småpratet eller sqvallret.

Jag råkade under min vistelse i Greensboro ofta i sälskapslifvet en Lady, hvilken jag hade hört mycket berömmas, ända från Lencolntontiden. Hon var så originel och så vida skiljd från de fruntimmer jag ditintills hade sett i Nord-Amerika, att hon rigti^rt fängslade mig.

Hon hade isynnerhet en sådan förmåga att ur verkliga lifvet framdraga poesi och romantiskt intresse, att ehuru hennes lilla tunga var i en oupphörlig rörelse, var hon långt ifrån tröttande. Hon berättade mig ibland andra sannsagor en historia, som jag i anseende till dess egen skönhet vill försöka att här återgifva. Den lär vara bygd på ^så mycken sanning,» att intet tvifvel är »tillåtet.*

Familjen, kring hvilken händelsen rörde sig, fanns ännu, och som jag några veckor sednare vistades i dess grannskap, hörde jag samma historia ifrån många håll, ehuru ej med så mycket sam-manhang som ifrån ofvannämnda laxly. Den lyder som följer:

55I staten Virginia lefde för omkring 30 år sedan en Gentleman, hvilken var professor i en af de större gymnasierna för unga män. Han förenade med mycken bokbildning ett så genomträngande förstånd, att få på den tiden kunde mäta sig med honom i kunskaper och sann bildning. Lycklig i valet af maka, aktad i samhället och egare af en försvarlig förmögenhet, tycktes han i andras ögon vara en af Försynen gynnad man, ehuru i hans egna ögon han var långt derifrån; ty hans högsta, innerligaste och allt annat uteslutande önskan var att få en son, i hvilken han kunde ingjuta hela rikedomen af sitt eget vetande och som kunde framställas såsom ett exempel för den öfriga skolungdomen. Han hade redan fyra döttrar! För hvarje af deras födelse ett felslaget hopp. Såsom börden och rikedomen tråna efter en arfvinge till sitt namn och sina egodelar, så trånade han efter en varelse, i hvilken hans intellektuella rikedomar kunde fort-lefva och blomstra. Emedan denne man hade lika ädelt hjerta som rikt hufvud, sökte han dölja för sin hustru huru mycket han sörjde öfver att ej hafva en son, eller ock en dotter med ett sådant mer än vanligt förstånd, att han kunde bilda och uppfostra henne på samma vis som vore

hon en yngling.

Då den ömma makan en dag öfverraskade honom under denna oförståndiga bön, erkände han, att det »under åratal varit hans allt annat uteslutande suckan till det Högsta Väsendet, och att han ej ville släppa Herran förr än Han bönhört honom.» Slutligen föddes honom en dotter, hvilken allt meroch mer lofvade att blifva allt hvad fadren önskade. Tidigt började han att lemna henne undervisning och vid 15 års ålder var hon redan som en fullmogen Amerikansk qvinna i sin högsta förståndsbildning. Fadren slutade då all trägnare undervisning och lemnade henne att på egen hand utveckla eller rättare tillfredsställa den törst efter velande, som fadren så väl förstått att hos henne väcka. Han blef nu mera hennes sällskap och vän, än fader och lärare.

Skrifter af ovanligt värde och djup flöto ur hennes penna. Långa verser af rik och lefvande poesi strömmade från hennes läppar. Behaglig och lärorik hennes konversation, men hennes sinne var stolt och med mycken egenkärlek.

Som hon hatade allt ^alldagligt och smått”, dväljdes hon helst i den studerkammare, som den nu så öfverlycklige fadren hade låtit åt henne inreda!

Då den öfriga ungdomen hade sina glada fester eller emottogo besökande af sina jemnåriga, förbjöd fadren dem att underrätta sin mest älskade dotter derom, emedan hon ej ^borde blifva störd.” Han vaktade nästan sjelf hennes dörr, att ingen obehörig skulle dit intränga, och aldrig hade en fader haft en mera efter hans vilja böjlig dotter. Hennes hela tillvaro tycktes endast hafva till mål: lära> endast lära!

Långt in på nätterna såg man ljus i hennes kammare och henne sjelf skrifva eller läsa*

Den enda gemenskap hon hade med den öfriga familjen var måltidstimmarna eller då någon vetenskapsman nedkallade henne i samlingsrummet. Så hände en dag, att fadren tillsade henne att ejförsumma att infinna sig der, emedan han väntade till soupéen en ”mfer än vanligi bildad man.”

Då den främmande anlände fycktes han vara orolig och exalterad öfver något. Tillfrågad derom, svarade han helt öppet att han ”ej kunde få ifrån sina tankar de hemska och onaturliga ljud han hade hört vid förbifarten af ett obebodt hus, som fanns i grannskapet och hvilket hade ryktet om sig att vara spökenas tillhåll, alltsedan ett rysligt mord föröfva-des der af en slaf>

Vår unga lady skrattade deråt och, vändande sig till fadren, sade hon med en sorts medömkan: •»Du lofvade mig i ersättning för mina böcker en bildad och förståndig mans konversation, men här finner jag för mig en svag hjerna, hvilken tror på spöken.”

»Jag tillstår,» sade främlingen, ”att jag är nästan ilat för mig sjelf, men vi känna oss ej sjelfva förr än pröfningen påkommer, och dessutom griper intet fantasien så mycket och intet skakar nerverna så djupt, som att se eller höra något som ej förståndet och det menskliga vetandet kan utröna. Jag vågar säga, att ni sjelf, min lady, skulle blifvit dödligt skrämd, om ni varit i mitt ställe och hört dessa hemska underjordiska klagoljud från ett hus, som i åratal varit öde och tomt och skydt af alla menskliga väsenden.”

”Förlåt mig, min herre,» svarade den unga damen, »men ni misstager er fullkomligt: mina nerver äro starkare än så och milt hufvud fritt från all ' fantasi.»

Då främlingen syntes tviflande sade hon: »Min far, tillåt mig att gå denna afton helt ensam till det omnämnda huset, så att jag må kunna öfver-tyga eder alla att mina ord äro sanna och ingen svaghet i min hjerna.«

Fåfängt sökte modren och systrarna såväl som främlingen att ändra hennes beslut. Det enda hon tillät var att de alla skulle få följa henne på några böss-skotts afstånd från platsen, så att de kunde se huru hon med ljus i handen genomgick hela huset och stannade 10 minuter i sjelfva rummet der brottet blifvit föröfvadt.

Sagdt och gjordt! Mer an vanligt upprymd, rik och lefvande i sin konversation, nalkades hon huset, stödd på främlingens arm, hvilken ännu 1 sista stunden besvor henne att ej fortsätta, åtminstone ej utan hans sällskap. Allt förgäfves. Ljuset tändes och hon ingick! Tydligt såg man utifrån, huru rum för rum långsamt genomgicks, huru

hon uppsteg i öfra våningen och nalkades det vanryk-tade rummet, men i samma ögonblick hörde man ett hemskt, skärande skrik från hennes läppar och såg att allt blef mörkt* Innan de båda herrarne voro vid husets ingång, var det unga fruntimret dem der till mötes. Darrande och kall som is fattade hon fadrens arm, utan att öppna sin mun till ett enda ord. ,

Då man åter satt i det trefligt upplysta förmaket svarade hon endast på tillfrågan hvad hon hade sett och hört: 5? Mina vänner, om ni hafven det minsta afseende på mitt förnufts bibehållande, så frågen mig aldrig derom!»

Vild och stirrande var blicken och hela natten yrade hon under brinnande feber. Efter några veckor lade sig dock sjukdomen, men, o ve! förståndet, det så ljusa vetande förståndet hade flytt för att aldrig mera komma till sin fordna klarhet.Under galenskapen visade hon en ständig misstro, äfven till dén så olycklige fadren. Sökte beväpna sig med knifvar etc. till sjelfförsvar. Hvad som isynnerhet förvånade att se, var, att så snart någon nalkades henne, skyndade hon att knäppa båda händerna öfver hjernan.

Efter många (isynnerhet för den ömme, outtröttlige fadren) långa månader tog galenskapen en allt mildare och mildare natur, och slutligen efter två hela dygns oupphörlig sömn vaknade hon till lugn och någorlunda sans, ehuru en helt och hållet mot fordom förändrad menniska.

Hon var nu så mild, så ödmjuk, så qvinlig; berättade att under sin ^yrsel” (som hon kallade sin galenskap) hade hon tyckt sig höra en man alltjemt säga, att hon hade för stor hjerna och att han försökt att skrufva sig in i den för att taga bort en bit och sade sig derunder hafva lidit gruf-liga plågor*

Minnet af sjukdomens första uppkomst tycktes hon hafva glömt eller ock ej önska att ihåg-komma,

En djup melancholi och stor sinnesslöhet intog henne; hon öppnade aldrig en bok, utan till fadrens förtviflan och djupa smärta brände hon i stället upp sina fordna förtjenstfulla manuskripter och öfriga bevis på författareskap. Ja! ända till ett förtjusande litet stycke i en af hennes systrars album.

Körande var att se huru den nu så förödmjukade fadren sökte smeka och upplifva hennes så sjuka sinne. Han böjde sig med undergifvenhet för -”den Högstes vilja,” och ofta hörde man honom säga till sin dotter: 33Vi byggde på ett Babel; förbistringens tid är nu kommen, men låtom oss äf-ven i detta draga ense och ödmjuka oss för Guds hand.”

Vid några och tjugo års ålder dog den unga qvinnan och fadren följde snart efter.

Det fatala bruket att doppa en liten borste i snus och gång på gång föra den fram och tillbaka öfver yttre och inre sidan af tandraden såg jag äf-ven i Greensboro. Med fara att stöta mig med ho-tel-egarinnan yttrade jag högt min afsky för detta bruk. Det var i sanning en vederstygglig syn att se, huru hon och några andra välklädda fruntimmer stundom samlade sig för att njuta af snusets berusande kraft, ehuru det föregafs, att tänderna bevarades deraf.

En qvinlig Prest såg jag äfven der, som brukade resa omkring trakten, dels för att predika på fälten och dels för att sälja (till förmån för mis-sions-sällskapet) af henne sjelf författade andeliga böcker.

Jag hörde henne aldrig predika, men köpte en af hennes böcker och fann den visserligen fullkomligt renlärig och med allvar och lugn skrifven, men äfven bra långtrådig och tråkig.

Hennes utseende var fromt och godt, men det talade ej stort till hennes fördel detta kringresande lif för att ”frälsa själar,” då hon (som det sades) försummade sin egen man och hushållså att den första hade slagit sig på att supa och det sednare var på sitt yttersta förfall.

I Greensboro funnos äfven stora skolor så väl för unga qvinnor som dito män, Jag öfvervar äfven här en Negerbal på en stund och fann glädjen (ehuru ingalunda glömsk af det passande) stå som man säger: ”högt i taket.” Negresserna med sinatunna hvita kortärmade och låghalsade klädningar till det svarta skinnet såg i sanning bra löjligt ut, helst som de coquetterade rätt befängt med sina blixtrande ögon och böjde det med blomster beprydda ullhufvudet på tusende vis. De svarta och svartklädda herrarne togo sig bra mycket bättre ut.

Många gånger undrade jag hvad Försynens mening var med denna fula svarta nation!

Då man såg dem dansa, kunde man ej annat än förvåna sig öfver deras stora färdighet med fotterna. De egde i dem samma qvickhet och förun-dransvärda snabbhet, som nutidens pianospelare i fingrarna, men saknade äfven, som dessa sednare, all själ och finare smak.

Åfven några Qväkare gjorde jag bekantskap med i Greensboro, och fann dem, såsom de i hela Amerika hafva ryktet om sig, för de flärdfriastey sannaste och hederligaste menniskor i verlden. De unga qvinnorna voro rätt vackra i sina inhyses stråhattar, gråa fina ylleschalar och äfven alltid gråa höghalsade klädningar och fina släta bländande hvita skjortkragar.

Då jag lemnade Greensboro blef jag rigtigt öf-verraskad af de många vackra presenter, som jag af de flesta af mina elever emottog. Alla sägande sig önska jag skulle till Sverige medföra ett minne af dem. Mest välkomna voro dock några böcker af amerikanska författare i vackra band.

' Från Mr och Mrs S— skiljdes jag då för alltid, men deras minne skall för evigt lefva i mitt hjerta.Hemmet.

. Dec. 24, 1855.

Ja, hemmet, hvilken tjuskraft inneburo ej dessa få bokstäfver, och huru spänstigt och gladt kände sig ej sinnet under hela resan dit! Inga svårigheter, inga hinder ansågos oöfvervinneliga, och oak-tadt December-luften var kall och bitande, mina reskläder tunna, ej beräknade för annat än resor i de varma jernvagnarna (som jag de tre första dagarna hade att färdas uti). Som diligensen var redan afgången vid min ankomst till den från hemmet närmaste staden, så fortsatte jag dock färden i en skraltig schäs, skjutsad af en liten gosse, som liksom jag ej hittade vägen ifrån den sidan vi nu skulle färdas. Solen var nedgången. Det var mörkt och dystert, men som det var sjelfva Julaftonen och målet var till Svenska vänner, kände jag Julljusen tända i min själ och belysa det omgifvande mörkret* Intet syntes mig fruktansvärdt, ehuru stundom af-grunden gapade på sidorna af den förfallna vägen. Jag kände så ovilkorligt att de ej ville sluka ett hjerta, för stunden så uppfyldt af glädje och hopp.

Denna resa efter en häst af omkring 3 Svenska mil kostade mig 24 Rdr i Sv. mynt, men det var ju Julafton och resan gällde hemmet. Ej förr än nära kl. 9 på aftonen anlände jag; men huru rikligt blef jag ej belönad för denna min håg att öf-verraska, då jag icke allenast såg alla vännernas anleten sköna af fröjd och det älskeligaste emottagan-de, utan äfven, att der fanns i hemmet en väntad och efterlängtad gäst, nyss kommen från den kära Svenska fosterjorden!! Major M—, denne älskeligeman, som med sitt redliga och sanna, ehuru något tvärhuggna väsende tvingar sin omgifning att älska det hjerta, som klappar under denna nära nog fula och skäggiga yta!

De månader, som följde i hemmet äro, ehuru oförgätliga för minnet, dock svåra att beskrifva. Ett godt, lugnt och behagligt hemlif, under hvars enformighet själen dock lefver och blomstrar i skiftande vexling! Ett sådant lif, som af så inånga förbises, men dock i det hela innefattar: den sanna lyckan !

Kanske njöto vi mera af de enkla, men rörande sånger och Svenska melodier, med hvilka major M— fägnade oss, än om vi åhört en opera på någon kongl. theater af verldens största sångare !!

Hvem förstod dessutom bättre att göra hemmet älskeligt och behagligt än Ryttm. H—s maka? hon som gjorde det så tjusande i sin enkla alldaglig-het, att det t. o. m. uppfriskade och stämde till glädje hennes mans oroliga och af bekymmer uppfyllda själ.

Dessutom var nu allt så välmående och godt mot fordom: icke allenast alla visthus fulla, utan äfven ladugården i stor tillvext, och höns, kycklingar och kalkoner till stor rikedom i hönsgården. Men som jag icke önskade att stanna i Amerika, så borde jag åter bort ifrån «hemmet” för att kunna få se och lära så mycket som möjligt under den tid jag var en irrande från fädernesland, slägt och vänner.Ncwbery.

Febr. 1855.

o

A ter nya ansigten, nya vänner. De månader af lugnt behag, som jag i hemmet hade njutit, gjorde, att jag ej alltid

med samma lätthet som förr kastade mig in ibland främlingar. Jag tvekade länge, hvaråt jag skulle ställa min kosa, emedan jag hade många rekommendationsbref till olika håll; valde dock slutligen ofvannämnde stad, ehuru jag sjelf ej visste orsaken dertill, ty den var ful, illa bygd och utan minsta intresse, om jag undantager några ganska trefliga bekantskaper som jag gjorde der, samt det förträffliga Sasafra-théet, som jag hvarje morgon drack på fastande mage.

Af alla de bekantskaper jag gjorde, intresserade mig dock mest en af alla Newberys innevånare hatad Fransyska (Parisiska) med sin unga 19-åriga son. Hon var i sanning rigtigt origineL Odet hade kastat henne från verldens elegantaste huf-vudstad till en af Amerikas fulaste små städer. Så mycket mera smärtsamt kändes det för henne, som hon på sätt och vis hade sjelf genom sitt lättsinne varit orsaken dertill. Af en mycket god fransysk familj, hade hon vid 21 års ålder fattat så lifiig kärlek till en amerikanare (då vistande i Paris), att hon t. o. m. hade öfvergifvit en ung slägtinge med hvilken hon varit förlofvad i flera år och tvärtemot faders, moders och syskons föreställningar gift sig med den unga, vackra och som hon trodde mycket rika amerikanaren. Hon lemnade sålunda Europa, utan att ana huru mycket hon skulle komma att ångra detta steg.Det första som bedrofvade henne var: ”den fullkomliga brist på elegans och comfort,” som hon fann i sitt amerikanska hem och ”sedan den råhet och ovanlighet,” som hon erfor af sin mans alla slägtingar, livilka ingalunda lära hafva varit belåtna att få en elegant fransyska och till på köpet en som var katholik i sin slägt.

Häftig, ja exalterad som hon var, sparade hon ingalunda deras känslor, utan betalade ”lika med lika.” Det tycktes på hennes berättelse, som hade sjelfva hennes äkta man öfvergått på de sinas sida och lemnat henne ensam med sina häftiga känslor och felslagna förhoppningar, ty hon kom snart nog underfund med, att hennes man hade sjelf intet att disponera så länge hans ännu så krya och friska fader lefde.

Efter trenne år, då hennes man dog, hade hon Önskat att genast lemna de Förenta Staterna för Frankrike, men hindrades dertili af svärfadren, som behöll hennes "älskling,” en t.våårigson, emedan han ville, förhindra hans uppfostran i katholska läran och ej heller tillåta att barnet skulle "lemna de plantager och negrer, som en gång skulle blifva hans egna.”

Slutligen (efter hennes egen utsago) lyckades det henne att stjäla barnet ifrån dess stränga be-vakare och resa med det till Paris, der hon inträffade fullkomligt medellös. Som hennes egen far hade dött utan att lemna henne något i arf, hade hon endast genom lectioners gifvande i ett kloster förtjenat uppehället för sig och sin lilla son. Hon försäkrade dock, att denna tid föreföll henne långt mindre svår, emedan glädjen att ega friheten och varaåter i det kära Paris borttog hvarje «smärta af försakelser.«

Slutligen var hennes första älskare (som vid den tiden gift sig med en hennes syster) nog beskedlig att åtaga sig hennes sons uppfostran och gifva honom en bildning, en i allo fullständig för en «jeune homme,« som en gång skulle få ärfva stora cgodelar i Förenta Staterna.

Men allt efter som gossen vexte upp fick han on brinnande kärlek till allt amerikanskt och det, ehuru modren nästan från vaggan «sökt lära honom att afsky detta land.« Då han var en 17 års yngling, var Amerikanska Historien hans käraste lecture. Han älskade «Washingtons, Franklins och sin faders land som en svärmisk entusiast!25

Slutligen vid 19 års ålder, då han hade slutat eina studier och förgäfves hade bönfallit hos sin mor att följa honom till Amerika, hotade han så allvarligt att fara utan henne dit, att ehuru mycket modren älskade sitt land, så älskade hon dock än mera sitt barn och blef derföre tvungen att återvända till det «afshydda landet.« De hade endast varit omkring ett halft år i Amerika, då jag lärde känna dem.

Hon fattade genast stor tiligifvenhet för mig och jag kan ej neka, att ehuru jag i mycket ogillade henne, drogs jag dock af hennes varma, lifliga själ, hennes goda hufvud och qvicka satiriska uppfattning. Som det ej fanns en enda grand af skrym-teri, påstod hon sig aga med öppet mod och satirens udd hela den, som hon kallade: «skenheliga Baptistiska befolkningen i Newbery.« Detta gjorde henne naturligtvis hatad, så mycket mera, som hen-nes son stod i vägen för andra arfvingar till hennes nu aflidne svärfaders egodelar*”

Hon påstod vidare, “att som ej hennes son var myndig55 hoppades allt jemt de öfriga slägtingarna, att hans lifliga och häftiga temperament skulle föra honom i några för lifvet farliga äfventyr, så hade man t. ex. retat honom att duellera: men allt förgäfves.” Han var i sanning en älskvärd ung man, vacker som en Apollo och belefvad, som en rigtig Pari-sare“

Hon (modren) älskade mig och mitt svenska hemland så mycket, att hon kunde sitta flera timmar och bara tala med mig derom och då vi skiljdes, fällde hon tårar.

Jag tror jag enkom af ödets hand blef förd till Newbery för att på några veckor åtminstone gifva Mrs H* behaget af en vän, som med sympatie delade och åhörde berättelsen om hvad hon erfarit och lidit.

Andersen.

April 1856.

Jag hade till denna stad endast ett recommen-dations-bref; men detta så mycket kraftigare, till en Mrs S. och hennes dotterdotter, Miss M. Båda från Charleston, af såkallade ”gamla familjen?55 hvilka tillbringade sommarmånaderna i Andersen hos en släg-tinge.

Jag tog såsom vanligt in i ett af stadens bästa Hoteler, hvilket bland andra inackorderingar hadeen föreståndarska för en flickskola och 8 eller 10 nnga fruntimmer från landsorterna, samt en prestfru med sina båda döttrar.

Redan två timmar efter sedan jag afsändt mitt recommendationsbref, infann sig Mrs S. med sin unga dotter-dotter. Deras vänliga artighet intog mig genast* Öppet och gladt samtalade vi för en timma, äfven om allmänna ämnen. Den gamla frun sjelf, en fullkomligt instruerad person, tycktes vilja bilda sitt omdöme om mig, ej blott genom det emottagna recommen-dations-brefvet, utan genom sitt eget omdöme. Att detta utföll till min fördel såg jag af följderna. Ty redan samma dag på e. m. återkom hon med fyra af stadens förnämaste ^Ladies» bedjande att få presentera dem för mig. Vid afskedet gåfvo mig alla enligt det amerikanska bruket några utsökta blommor. Hvaribland små hvita skogsliljor, vexta på kall jord.

Som jag såg, att jag godt skulle på några veckor trifvas i denna stad antog jag redan andra dagen fem unga fruntimmer (deribland Mrs S:s unga dotter-dotter,) till mina Elever, och inom loppet af en vecka hade antalet ökats till 22. Jag blef i följd deraf mycket strängt sysselsatt, så att ej förr än kl. 6 e. m. voro mina lektioner slut emedan jag måste indela mina elever i tvenne "classer.” Dock, sedan jag då gjort min för dagen finaste toilette, kunde jag vara säker att finna en vagn utanför porten, som väntade på mig från någon af mina fruelever för att först föra mig ut och åka och sedan intaga thé i deras hem. En dag blef jag äfven der bjuden på en större soupé eller som det i Amerika kallas: ett -”party;» der voro omkring 80 personer (mest ungdom af båda könen), sedan man hade samlats och några timmar converserat (utan den minstasåkallade förfriskning) i ett stort, elegant förmak med sina 3 å 400 dollar mattor; fördes hvarje dam till matsalen af en herre, som placerade henne sida vid sida af de öfriga damerna omkring ett långt af den grannaste anrättning öfverfullt bord. Sjelf ställde han sig bakom, färdig att betjena och förse henne af allt med undantag af den enda reela mat som fanns på bordet nemligen en stekt kalkon och en kokt skinka, hvilka voro förbehållna endast herrarna, som sedan de serverat damerna med idel läckerheter och återfört dem till förmaket; vände tillbaka till matsalen för att sjelfva intaga en mera grundlig måltid och kanhända äfven ett och annat glas vin, ehuru följderna deraf ingalunda var vid deras återkomst synlig. Nej! en man som i de södra Förenta Staterna skulle visa sig till ringaste grad drucken blef sedan ej räknad af damerna för en gentleman.

Man kunde ej tänka sig på en gång gladare och finare soupé än denna. Alla fruntimmerna i högst smakfulla toiletter, ej stelt sittande kring matbordet, men för ordningen och utrymmet skull stillastående på sina gifna platser, gladt, fint och skämtsamt converserande med sina uppassande kavaljerer, som ej tycktes hafva öga och öra för något annat än sin anförtrodda dam, vore hon än den fulaste bland de fula*

Äfven i denna stad fick jag nöjet att öfvervara ett May party9 inbjuden der till af sjelfva föreståndaren för den förnämsta och största af Andersens flickpensioner. I anseende till den osäkra väderleken var den rengerad i den mycket stora skolsalen, hvil-ken var dekorerad med icke allenast de alla sorters vexter, som den första Maj kunde

gifva, utan medutsökt smak och elegance af siden-draperier etc. På öfversta ändan af salen var en thron anbragt för Majdrottningen, som sedan alla åskådare voro församlade inkom genom den motsatta dörren med hela sitt följe af unga tärnor, klädda såsom vårens och sommarens härolder med sjelfva Gudinnan Flora ibland sig.

Då Majdrottningen (som var bländande vacker) hade intaget sin plats på sin thron gjord af lefvande och mångskiftande blommor, kom den öfriga skolungdomen parvis och medelst ett kort tal dels på vers dels på prosa af dem sjelfva författade lemnande henne vedermälen af våren och sommarens offer.

Sedan skingrade sig den unga blomstrande skaran i alla rigtningar för att promenera och conversera med inbjudna bröder och slägtingar af andra könet.

En riklig traktering af tårtor, (,?cakesw), glace och alla slags frukter följde, vanligtvis äro dock alla så kallade mellanmål eller förfriskningar sälsynta i de södra staterna. Jag glömmer aldrig min förvåning det första året vi voro i Amerika då vi efter att hafva farit sex engelska mil för att helsa på några förmögna grannar trakterades med bara vatten pompöst inburet påen stor bricka med lika många glas islagna som vi voro personer. — Huru flat jag isynnerhet blef kan man dömma deraf att jag tänkte vid första åsynen af brickan: ack! så roligt, nu får man smaka något nytt och rätt amerikanskt, en saft så färglös och Idar som vatten, jag vågade ej se på mina landsmaninnor af fruktan att förråda min öfver-raskning.Ingen dans brukades på "the May Party» såsom ej »passande för skolungdomen”.

Jag blef den qvällen presenterad för som jag tror halfva staden och samtalade mer än en timma med en deputerad från Washington om jemförel-sen emellan en republik och ett konungarike* Vi voro af mycket olika meningar, men icke desto mindre tyckte jag rätt bra om honom. Andra dagen sände han upp sitt kort till mig och då jag emot-tog honom i allmänna samlingsrummet yttrade han på Amerikanarnas vanliga maner en mängd förbindliga ord och förnyade derefter temligen ofta sina besök under min vistelse i Andersen. Jag lärde mycket af honom isynnerhet om Förenta Staternas seder och bruk och en hel hop äfven om dess lagförfattningar. Hans conversation rörde sig alltid omkring ämnen af högre intresse och derföre blefvo lians besök både efterlängtade och saknade*

Ryktet om att jag så snart ämnade lemna Amerika, spred sig som en löpeld kring den dock ej så lilla staden, så att dä jag de sista dagarna besökte några bodar, blef jag både öfverraskad och rörd, att höra alla de välönskningar för min resas lyckliga utgång, som så uppriktigt tycktes uttala sig hos alla.

I ofvannämde stad, såsom många andra städer i Nord-Amerika, fann jag att dess befolkning visade en stor aktning för den qvinna, som medelst arbetsamhet och oberoende framträder såsom en representant af sitt eget jag.

Hade jag i ofverilöd och lättja vistats några veckor i deras stad skulle jag aldrig njutit hälften af den artighet som nu föll på min lott.Då jag slutligen hade tagit farväl af alla dessa goda, vänliga menniskor, som under sex veckors tid utgjort mitt dagliga sällskap, beredde jag mig att andra morgonen kl. 8 lemna staden med jernvagnen. Men hvad fann jag vid nedkomsten dit? Ej mindre än 4 af mina mest älskade elever, unga fruntimmer på 18 å 20 år, som med de utsöktaste blomsterbuketter helsade mig och sade sig vilja «följa med en 18 engelska mil på jernvägen för att sedan fara hem på den mötande jernvagnen.”

öfverraskningen gjorde mig glad som ett barn, och vi pratade och skrattade hela vägen nästan yra af fröjd. Slutligen voro vi vid målet. Ån en kyss. än en omfamning och de voro borta, borta för alltid.

Williamstoia.

Juni 1856*

Denna lilla stad var endast fyra år gammal, men hade dock redan sina många vackra, ja till och med ståtliga byggnader. Två vackra kyrkor samt en flickskola med 70 unga fruntimmer.

Sommartiden var det stora Hotellet öfverfullt med resande, som från Charleston och Columbia reste till denna plats för att dricka af den helt nära belägna helsokällan.

Jag hade en förkärlek för dessa små unga städer, de voro så friska, så landtliga och tycktes mig blicka in i framtiden med samma förhoppning, som den unga menniskosjälen!

De fullkomligt hvita husen lågo midt i en rik löfskog, klädd i den leende grönska, som endastMaj kan gifva. Genom mina recommendationsbref blef jag genast bekant med tvenne goda familjer och stannade tvenne veckor för att dricka af det helsogifvande vattnet.

Jag hade i sanning en ganska angenäm brunns-tid och fann mig så väl, att om jag haft tid, skulle jag velat tillbringa hela sommaren der.

Jag genomfor derefter några större och mindre städer om hvilka jag har intet att säga, emedan jag stannade der endast några timmar för att invänta jernvagnarna eller dylikt. Öfver allt voro dock men-niskorna artiga och förekommande.

Greeimlle.

Juni 1856.

Der stannade jag fyra dagar, ty ehuru det ingalunda var min afsigt att bilda en såkalJad 55class,” så kunde jag dock ej motstå att några dagar njuta af denna rätt stora stads vackra, t. o. m. imponerande läge; jag hade stannat nu, såsom alltid på ett af de bästa Hotelerna; visserligen kostade det omkring 10 Edr om dagen i svenskt mynt, men så var och allt utsökt och hvad bättre var — för ett ensamt fruntimmer — sälskapstonen mycket god och vald.

Till detta ställe hade jag inga rekommendations-bref. Jag var derföre så mycket nogare, att genom ett lagom och passande sätt att vara, gifva heder åt det svenska namnet och genom en enkel, men smakfull toilette visa den lysande samlingen att jag var, hvad Amerikanarna kalla hvarje bättre och be-lefvat fruntimmer en wLady!» Att en qvinna resteensam var visst ej underligt i ett land der till och med ungdom och skönhet kunde resa utan anmärkning ifrån den ena ändan af Amerika till den andra. Men såsom utländska väckte man alltid uppmärksamhet och en viss nyfikenhet. Det var detta jag ville böja gynsamt för min egen person och ej i följd af rekomendationsbref o. d.

Samlingen vid middagsbordet var lysande, ja nästan bländande. Allt hvad södra Carolina egde fint och elegant ibland i5de gamla familjerna” had samlat sig der under den hetaste tiden*

Greenville var på en gång både stad och land, genom sin rena friska luft. sitt vackra läge, sitt granskap med ”the Table Rock” ett högt förtjusande berg.

Redan på e. m. visade mig många af ^the boarders” sin vänlighet, på så vis, att de bådo värdinnan presentera dem för the swedish Lady och då jag på aftonen infann mig med mitt broderi i det allmänna samlingsrummet blef jag snart medelpunkten för hela sällskapets conversation, emedan den rörde sig förnämligast kring Sverige, Tegner, Sve-denborg, Linné, Jenny Lind, Fred. Bremer och andra af amerikanarna bekanta storheter. Jag gjorde dem vidare bekanta med Berzelius, Ling, Amalia Lindegren, Wallin (biskopen), fru Lenngren, Hedvig Ch. Nordenflyckt, vår store Engelbreckt, och vår enda svenska sjelfförsakande Homoopath Liedbeck.

Jag väcktes på natten af några vackra sångstycken utförda under mitt fönster, Tvenne doftande blomsterbuketter framlemnades af min uppassande Negress andra morgonen. Det var en hyllning,gifven Sverige hvars representant jag för stunden var.

Andra dagen på eft, m. tillställde en af fruarno på hotellet ett större fruntimmers-‘‘party,*5 hvartill hon sjelf kom för att inbjuda mig. Ehuru bara fruntimmer hade det föga likhet med våra «caiie-rep,« sjelfva caifet saknades icke allenast ehuru trakteringen för öfrigt var riklig utan äfven sqvalret och det i Sverige så beklagliga «småpratet.«

Conversationen rörde sig så lifligt och ledigt omkring litteratur, resande artister, ny componerad musik, notiser från gamla verlden, det pågående presidentvalet, tal hållna af ny-valda gouvernörer etc, att hade några af våra svenska herrar kritici åhört den skulle de kanske stämplat samlingen till en «blåstrumps-klubb55 e. d., dock kan

jag bedyra, att de på samma gång skulle blifvit förtjusta i de friska rosenläppar, som med så mycken entusiasm uttalade önskningar för sitt lands väl!

Jag blef, som man säger «pumpad ^ med tusende frågor angående Sverige och slutligen då jag berättade om våra svenska jular, våra midsommarsfester, våra ljusa sommarnätter, våra strömmar med sitt klara hägrande vatten, våra förtjusande silfver-blå små insjöar, våra af rimfrost glittrande skogar, vår i flera månader snöbetäckta jord, vår skridskoåkning, vår flammande Norskenshimmel, våra blomstrande ängar och vår förtjusande fågelsång samt andra ting helt och hållet fremmande för de södra Förönta Staterna blef förtjusningen så stor, att hela den lysande samlingen af snillrika damer kröpo till mig lik en mängd menlösa barn, som lyssnade till någon väninnas sagor.

När vi skildes på aftonen skulle jag, enligt det amerikanska bruket, kyssa alla.Vid inträdet i min tysta kammare kände jag mig både rörd och lycklig och utropade för mig sjelf: Ack! hvad llfvet ändock kan vara skönt! och ännu i sömnen drömde jag om, huru godt. det kän*-des, att i ett fremmande land blifva så omfattad med vänlighet och aktning och detta ej för rikedom, ej för slägtförhållandej ej för skönhet, ej för ungdom och ej för snille, utan för det svenska namnets skull!

Dagarna i Greenville flögo fram och då jag efter fyra dagars vistelse der vände det ryggen, saknade jag det, såsom man saknar en kär vän, hvil-ken man vet sig aldrig mera få återse.

Spartenbnrg.

Juli 1856.

Detta s. k, södra Carolinas ^Athen” hade jag länge längtat efter att se och vistas uti. Slutligen blef min längtan uppfylld på så sätt, att jag skaffade mig några rekommendaiionshref dit och underrättade några af mina bekanta att jag önskade bilda en 35class” i blomstergörning, konstmålning' o. d, för att dermed betäcka resans kostnader.

Allt lyckades öfver förväntan och jag inackorderade mig först i ett Hotel, men sedan i ett privat ^boarding house.”

Spartenburg hade fyra af de större ^college,” tvenne för unga fruntimmer och tvenne för ynglingar, två methodistiska och två presbyterianska. De förstnämda isynnerhet voro alldeles förträffliga. Som dessa skolor voro mycket stora, icke allenast i så fall, att byggnaderna, gården och parkanläggningarnaskulle genom sina omkretsar gjort heder åt t o. m. en krigsakademie, utan äfven elevernas antal, så fulltaliga och lärarena så många; hade staden fått namnet af Södra Carolinas Athén.

Visserligen föreföll detta namn mig hafva nog mycket pretention, men dock var det ej utan att befolkningen i staden hade tagit ett visst intryck af umgänget med dessa 12 till 16 hundrade unga studerande af båda könen och en ungdomlig stämning tillika med en viss sträfvan uppåt fann jag i nästan hvarje familj.

Lärare i så väl de döda som lefvande språken funnos från Europas skiljda länder, alla betitlade professorer. De läroämnen, som för öfrigt meddelades de unga qvinnorna voro utom deras eget språks fullkomliga kännedom: historia, geographie, geometrie, maihematik, physik, astronomi, botanik, skönskrif-ning, teckning, målning, musik, sång, harmonie och slutligen två gånger i veckan undervisning i finare handarbeten. Dessutom gafs der ”lektures" (föreläsningar) i andeliga och moraliska ämnen hvar-annan dag.

Merändels voro skolorna indelade i fyra ^clas-ser» och en fullkomlig tillsyn rådde öfver allt.

Skolungdomen såg glad och lycklig ut, då de på sina lofstunder sprungo, lekte, hoppade öfver rep eller sjöngo och dansade i de gröna parkerna i sina merändels hvita lösa koftor och ilätade hår med blåa bandrosetter.

Söndagarna gingo de tre och tre, med sina lärarinnor i spetsen till kyrkan. Den methodistiska skolungdomen alltid klädda lika i kornblått barege om sommaren och helylle om vintern och krithvita hattar. En mängd af rigtigt vackra, ja sköna ansigten sågman deribland med präktiga profiler, men kroppar utan ^hållning och sällan välvexta.

Anda till 22 ä 24 år vistades de qvar i skolorna. Af detla kan man höra, att de ej såsom i vårt land fruktade att

blifva ansedda, såsom: redan gamla eller «passerade« då de sedan kommo ut i verlden; utan att den inre bildningen och det sanna behaget intogo männerna mera, än den första ungdomens rosor. Ingen fann sig i Amerika generad för sina år (hon månde varit gift eller ogift) ehuru man mindre än i Sverige vågade fråga ett fruntimmer derom.

Men så länge hon hade qvinligt behag i sina rörelser, ljufhet i sin blick, förstånd och lif i sin conversation, smak i sin klädsel och takt i sitt sätt att vara, blef hon en välkommen gäst äfven ibland de yngsta samqväm så länge hon sjelf fann sig road deraf.

Efter en vecka eller så var jag redan införlif-vad med många rätt goda familjer och njöt såsom vanligt af amerikanarnas gästfrihet och fina uppmärksamhet mot fremlingar. Redan tredje dagen hade jag besök af Rever. M:r Tailor, som (hvilket jag mycket väl förstod) kom för att utforska hurudan «Lady" jag var innan han såsom en af föreståndarena för fruntimmerskolorna sände sin hustru att göra mig sin visit. Lyckligtvis utföll hans omdöme om mig till min fördel, ty icke allenast samma dag på e. m. kom hans fru till mig, utan sedan ganska ofta. Genom deras bekantskap hade jag tillfälle att se det inre af skolorna, hvilket i allt öfverensstämde med det yttre och med det myckna jag hört om dess beqvämlighet och ordning.En rörande scen var jag en söndag vittne till. En af presterna för den methodistiska församlingen hade tvenne täcka döttrar, omkring 16 och 17 år, men som de enligt det amerikanska bruket lemna-des fullkomlig frihet att sjelfva välja sin trosbekännelse voro de ej ännu confirmerade.

Som de oaktadt sitt öfvervarande af den ena nattvardsgången efter den andra i den methodistiska kyrkan voro lika obestämda i sina val hade fadren och modren redan i hemlifvet börjat frukta, att deras älsklingar skulle välja en annan trosbekännelse än deras egen! Stor blef derföre deras glädje och rörelse då de den omförmälda söndagen efter en af fadren utförd herrlig predikan, som i lefvande färger be-skref religionens andliga kraft och välsignelse och vidare punkt för punkt genomgick den methodistiska trosbekännelsens enkla sanningar sågo sina båda eng-lasköna döttrar hasta fram till altaret (den äldsta först) och der knäböjande blifva liggande tills bönen efter predikan blef läst och fadren sjelf hade meddelat dem det heliga sacramentet. Tår på tår trillade så stilla utför den vördnadsvärda fadrens kinder och en salig glädje spred sig kring hans ansigte. Jag hade aldrig skådat några till utseende lyckligare nattvardsbarn! Det var ej dessa förgråtna genom öfverspänning utmattade väsenden man så ofta ser vid dessa tillfällen, utan det var som det borde vara en själens glädjefest!

Som jag bodde i en privat familj hos hvilken det fanns ungdom och ett lifligt ehuru osökt säll-skapslif hade jag fördelen af, att dagligen vara i beröring med nya menniskor och kunde i tysthet göra mina observationer. Nu såsom alltid i Nord-Ame-rika fann jag conversationen god och enligt mina fordringar.

Det skulle aldrig kunna hända en amerikanare, att i fruntimmerssälskap vilja agera qvick på bekostnad af det passande.

De inse ock detta med rätta, att det ligger intet snille åtminstone ingen ära uti att säga equivoguer utan blott bevisar en förskämd smak. Men, »hvaraf hjertat är fullt, talar munnen» — ty jag åtminstone har svårt att fatta huru orena ord skulle kunna förena sig med rena tankar!

Ja! det är bara i mitt kära fädernesland, der osedesamt, ja plumt tal retar och lifvar conversatio-nen och der männerna (alltid med undantag) förstås tyckas hafva sin glädje af att framkalla blygselns rodnad på qvinnans panna, ej ihågkommande, att för hvarje gång detta förnyas, tager det med sig något af det fina doft, så tjusande hos ungdom och oskuld. Nog var jag många gånger i Amerika förvånad öfver allt det väsende som de der gjorde öf-ver sina såkallade "great men» och jäg tyckte t. o. m. att detta namn bestods alltför frikostigt åt éndast medelmåttor, men de skulle dock i sanning ej för en enda minut tagit i betänkande att resa en minnesstod öfver t. ex. en von Braun.

I Spartenburg såsom annorstädes i Förenta Staterna gjorde fruntimmerna sin finaste toilette på e. m. litet före solnedgången för att då njuta af den fria luften och de grönskande skogarna, antingen till fots, häst eller i vagn. Merändels var någon pittoreskt belägen, källa mötesplatsen, der man nöjde sig med ett eller par glas friskt vatten

som traktamente. Conversationen och det glada fina skämtet var i qvintessensen af dessa samlingar eller glada utflygter.Jag gick en dag objuden till en af mina bekanta, en glad, ung och lefnadsfrisk fru. Hos henne var en skara af unga damer och herrar samlade i trädgården, för att binda kransar och buketter till en förestående fest. Konversationen föreföll mig så originel och frisk, att jag vill här försöka att åter-gifva den.

«Min Gud, Annie, säg oss för all del hvad kärleken är« (sade de unga damerna). «Herrarne påstå. att den är af gudomlig natur och det verksammaste medlet till förädling och sällhet, och vi åter, att den sändes oss såsom den första skugga på lifvets tafla och hvilken såsom blott och bart en fantasibild plockar med sig barndomens friska blomster, utan att gifva i ersättning annat än suckar och tårar. Du Annie kom liksom från höjden för att elita vår tvist: säg oss, säg oss! hvilka hafva rätt?«

«Ja! från höjden kom jag nästan,” sade Annie, «ty se, berget derborta är ej så lågt, och derifrån har jag hemtat dessa «björnhallon:« glömmen nu alla hjertnjupna fraser: plocken och äten ett bär i sender och i ordning som vi nu sitta! Den som får sista bäret, den skall afhandla kärlekens natur och inflytande till glädje eller smärta.«

Sagdt och gjordt! Brådskan och ifvern att hinna botten af korgen blef både nöjsam och löjlig och i samma fruktan som i J5Liten lefver än,« skyg-gade man undan för det sista bäret. Slutligen skal-lade ett jublande förtjusningsrop: Annie, Annie blir den sista! Och verkligen satt äfven Annie der rätt flat med det sista bäret på nålen och sökte liksom fånga ord ifrån luften, ty ingen tycktes mindre än hon ha’ gjort sig reda för kärlekens halt och natur. Hon storskrattade ovilkorligtl”Min Gud hvad du är stygg! Kan man börja en så sentimental afhandling med skratt, tycker du?” ropade en mängd glada röster. Annie bad bevekande om ^försköning;» omöjligt! ”Nå väl, mitt herrskap, jag bönfaller då om uppskof,” sade hon. ”Kanske i afton vid månans strålar jag får mera mod att ur det verkliga lifvet söka ledning för våra omdömen; alltså, sammankomsten förnyas kl, 7 i södra paviljongen!” •

På slaget 7 voro alla åter samlade och Annie började med en antagen högtidlighet: ”Som ändamålet med denna sammankomst är att afgöra ett ämne af högsta vigt, neml. kärlekens skadliga eller välgörande inflytande på menniskonaturen och jag enhälligt af alla dessa värda ledamöter blifvit kallad att utreda denna qvistiga fråga, så äskar jag nu ljud och lånande en ung frus poetiska utgjutel-ser till sin man, lemnar jag åt hvars och ens egen känsla att afgöra, om ej hon hade uppfattat kärleken på dess sannaste och skönaste sida.”

Derpå följde efterföljande verser, som läsaren må ursäkta om jag har något för mycket fritt öf-versatt:

O Mary! så sade min make en gång,

Din ömhet jag fullt vet att skatta,

Men ej mer som fordom nu skallar din sång, Som lärkan jag ej hör dig skratta.

Säg, saknar du redan de flyende da?r,

Då du som en vårvind sågs flyga?

Och kanske ditt minne tillbaka nu far Till barndomens nöjen så blyga?Ack älskade, tala! dölj intet för mig,

Jag fullt i ditt hjerta vill blicka;

Jag vet att det fordna var kärt inför dig, Der lyckligt du Iefde som flicka.

Jag lemnar dig nu, att i flygande hast Utföra hvad pligten mig bjuder,

Men kommer tillbaka och sluter dig fast Till hjertat af oro nu sjuder!

Svar:

Långt bort på landet, uti enslig vrå,

Jag lefde skiljd från stora verldens nöjen; Bland vild natur och höga bergen grå Jag skapade mig inre lif och löjen.

Jag ystert log; som barnet lekte bort .Den leda gäst, som kallar sig för smärta,

Ty sommarns tid, som är så ljuf, men korty Bör icke lemna törnet i vårt hjerta.

Jag -ensam lefde; intet väsen än Förstod det svärmeri ur ögat lyste,

Men hvarje blomma var för mig den vän, Som kärleksvarmt mot mina blickar myste.

Mitt friska blod, som uti vågor sprang,

I hvarje stjerna såg en vän och syster,

Som lyddes till den sång mot rymden klang, Med vind och echo lekande helt yster.

Och böljans brusning var för mig den sång, Den käraste mitt hjerta kunde höra;

Jag kunde lyssna dertill natten lång,

Mot gröna jorden lutande mitt öra.Uti mitt Eden leende och skönt Jag lefde lycklig, räknande ej stunden,

Allt stod i sommarns färgprakt, allt var grönt, Och solen kretsade kring himlarunden.

Och nu? hur är det? — Fråga icke mig,

i blyger fröjd nu mina sinnen leka

Och hemta harmonie. Ack! blott från dig,

Som himlasköns förstår mitt hjerta smeka.

Visst var den 5‘fordna tiden mig så kär,55 Men ej den liknas kan vid denna himmel,

Som nu jag iunnit vid ditt hjerta här Och gjort mig döf för svärmeriets hvimmel.

0 kärlek dock t det högsta du väl är,

Ty du i verklighet förbyter villa,

At svaga menskoväsen dygd beskär

Och blommar ljuf, fast undangömd och stilla*

Fast icke nu jag sjunger såsom förr Och »skrattet klingar ej i yster yra,»

Jag lefver lycklig inom hemmets dörr Och slår än djupa toner på min lyra,

1 denna sång, o du min make tag Ett stilla ljud utaf mitt hjertas laga,

Min svaghet led och kärlek som i dag Blir alltid svaret på ditt hjertas fråga.35

Några minuters tystnad följde på dessa ve men slutligen ropade alla flickorna med en mun: »Så skulle du ändå gifva herrarna rätt, det väntade vi ej af dig, Annie.»äe

»Tyst! mina vänner,” hviskade hon, »låt lem gerna få rätt; det icke allenast hedrar deras hjer-tan, utan innebär för oss det mest hedrande loford! ehuru vi i parenthes sagdt föra det gladaste lif |in-nan vi börja att inqvartera dessa jordens herrat i våra små undangömda hjertkamrar!»

55Som barn kunde jag alltid lättare föreställa mig att »en kamel kunde gå genom ett nålsögi,» än att en hel man kunde rymmas i mitt hjerta.”

;;Och nu» frågades?

Nu? »nu kan jag rymma hela tiotalet» sa Annie leende.

MDu är flyktig?» ropades.)

5iJa, ja men, det lär nog vara hufvudfelet“ sade hon lindrigt rodnande och med barnets oskuld i sin klara blick! I samma ögonblick steg månans gyllene klot upp vid horizonten. Allas blickar häftades vid samma punkt, allas

hjertan tycktes känna lika, vinden susade sakta i vinrankorna och accasiaträden liksom en fridhelsning till jorden och oss!

Vi kände närvaron af den eviga kärleken.

' Bland de många och vänliga bjudningar jag jag emottog i Spartenburg var ingen i mitt tycke mera förtjusande än en bjudning jag hade till det såkallade »Eremitaget” bebodt af en enkedoktorinna med sin dotter, tvenne dotter-döttrar och ett Engelskt fruntimmer, som var som dotter i huset, emedan hon hade i Amerika förlorat sin mor på samma gång som doktorinnan en dotter. Den sista och förstnämda af fruntimren kommo sjelfva för att hemta mig i öppet åkdon för att taga en promenad kring staden innan vi intogo vårt thé.

I tunna barége-klädnincrar. barhufvade och med lefvande bröstbuketter foro vi enligt landets sedkring stadens promenad-platser för att njuta af den svala aftonluften och stannade slutligen vid ett litet intagande ^tälle utanför stadens östra enda.

Jag välkomnades af den vördnadsvärda matronan och hennes båda barn-barn, tvenne flickor omkring 14 och 15 år, ljufva vackra väsenden, den ena med mörka, och den andra med ljusa naturliga lockar omkring hals och axlar. Hvitklädda och med kransar af snöhvita hagtornsblommor, som de sjelfva nyss plockat och bundit. I parentes får jag lof ock nämna att i Amerika pryda sig under sommaren alla unga flickor med lefvande blomster och kransar på håret. Hvarföre ej så äfven i Sverige? Der blommornas och sommarens tid är så kort?

Hela arrangemanget för soupéen bestod i varmt hvetebröd, smör, ost, kall tunga, dito kyckling, sardiner, rostade bröd, varma vofflor och det mest aromatiska doftande thée (utan grädde), små lätta bord placerades för hvarje person med sin vackra tallrik och silfverknif och några unga negerflickor med hvita turbaner, buro omkring brickorna med matförrådet. Derefter gjordes musik och sång af de båda äldre ogifta fruntimren och sedan framträdde till pianot de båda unga tärnorna för att for mig sjunga några originela ^negersånger.55

Som instrumentet stod i en fördjupning i rummet, omgifvet af hvita, rika och luftiga draperier, så togo sig de spelande fruntimren mycket väl ut der med sina riklockiga och blomsterkransade hufvuden belysta bakifrån af en skinande gaslampa. Det skulle hafva varit en förtjusande tafla att måla af!Hela huset tycktes vara ett litet konstkabinett, ty som det Engelska fruntimret fyra gånger på 6 år varit öfver till Europa, så hade hon samlat en mängd af sällsyntare konstalster af olika slag och beskaffenhet, för att dermed förvåna i Spartenburg.

Kl. straxt efter 11 eller nära tvenne timmar efter soupéen inkom åter den unga ^negressen” och kringbar ungsvarma, utsökt delikata mandel- och gelé-tårtor samt lemonad med is uti.

Alskeligare fruntimmer än alla dessa fem, tror jag knappast funnos!

Modren sjelf föreföll mig dock ej lycklig, jag erfor sedan, att i en öfvervåning qvaldes en äldre dotter, tokig — i följd af en olycklig kärlek! äfven der fanns det således ämne till qval och smärta om man lyfte på täckelset!

Klockan straxt efter 12 stannade vagnen åter utanför min port och jag inträdde i mitt rum, icke allenast med en behaglig och tacksam känsla, utan äfven med täcka souvenier från modren och hennes döttrar.

Jag hade då varit två hela månader i Spartenburg och blifvit så införlifvad med de flesta familjer, att jag trodde mig ganska väl känna deras sedervanor och brak! jag fann der såsom öfver allt i Norra Amerika, der jag hade vistats, att det ingalunda var svårt, att komma underfund med individernas karakterer, ty det kan ej finnas, något folk i verlden, mera oförstälda i hjerta och själ! Deras fel likasom deras meriter falla genast i dagern och det är en naturlig följd af uppfostran, ty man må klandra (och detta med rätta) huru mycket man vill det sjelfsvåld, som tillåtas de Amerikanska barnen, så afhåller det åtminstone från inmarighet och falsk-het! Åfven i Spartenburg fann jag slafvarna glada, lyckliga, väl klädda och födda och barnen så inför-lifvade med de små hvita barnen, att de tumlade och rasade med dem såsom lekkamrater det böra.

I den familj jag bodde såsom i flera andra, lärde döttrarna i huset de små svarta att läsa. — På min förfrågan om det ej vore förbjudet i lagen? svarades: •”att så visserligen vore” men att alla såkallade bättre familjer gerna blottställa sig för att få erlägga den ringa plikten för nöjet att få gifva undervisning åt dessa ^deras svarta barn.”

som på annat vis ej kunde få det. Vidare hörde jag till min glädje att plikten nästan aldrig utkräfves.

Jag såg en dag tvenne välklädda barn komma storgråtande och skyndsamt gående framåt gatan. Jag öppnade mitt fönster och frågade om de hade blifvit hemkörda från skolan efter de kommo i så ovanlig tid och gråtande. »Ack nej!» svarade den äldsta, *men mamma har skickat efter oss, emedan ^Nurse" (sköterska) håller på att dö och tilläde hon storsnyftande »we love her so much55 (vi älska henne så högt).

Hvem anar i Sverige något sådant om slafegar-na? Sista dagen jag var i Spartenburg kommo flera »Ladies55 till mig och försäkrade under afskedsta-gandet, att de genom mina beskrifningar älskade rigtigt Sverige och att de i en framtid ämnade besöka ^det.

Afven M:r Tailor gaf mig sista dagen ett besök och hade då med sig en plansche öfver Stockholm tillika med en beskrifning öfver dess skönhet. Stockholm kallades deri Nordens Venedig. — Som han nyss hade erhållit det uttryckte han sin glädje öfveratt kunna meddela mig denna underrättelse innan jag for.

Som han var, icke allenast en fullkomlig gentleman med det granlagaste sätt utan äfven en mycket instruerad person hade jag haft mycken glädje och nytta af hans umgänge.

Då jag såg hans ståtliga vackra figur försvinna för alllid kände jag den tomhet, som jag endast vid skiljsmessan från verkligt ädla personer brukade erfara*

Spartenburg skulle ha varit en fullkomligt vacker stad om den ej varit så oregelbunden och med så många små hus inkilade emellan de stora*

Gatorna voro breda och med planterade trädrader på båda sidor. Fyra stora vackra kyrkor, rådhuset, de stora välbygda skolhusen, och Hotelen voro i bygg-nadsväg de väsendtligaste, ehuru en stor mängd med vackra privata hus reste sig äfven med stor pretention och intog ögat genom sina utsökt vackra trädgårdar och orangerier, alla synliga till gatan.

Unionrille. '

Aug. 1856.

Som jag hade åtskilliga bekantskaper och en qvinlig vän i denna stad, så beslöt jag att fara en liten omväg, på vägen till det amerikanska hemmet för att på ett par veckor få vistas der, Jag ångrade det ej, ehuru denna Norra Carolinas stad var föga vacker, eller af mycket intresse. Jag ville dock lära som redan sagt så mycket som möjligt af den amerikanska befolkningen och se dem på olika trakter och under olika förhållanden.Min vän Mrs D. hade redan ordnat rum åt mig på hotellet, der jag tycktes vara väntad med stor spänning, dels emedan jag var en svenska, som snart skulle lemna det ^fria, lyckliga Amerika0 för ett sådant island som Sverige! der man måste vara klädd i skinnpelsar och åka efter renar på en snö-betäckt mark;" den obildade klassen har ej hört någon annan beskrifning öfver Sverige än den öfver Lappland och der det funnes en kung!«' i deras tanke detsamma, som en "blodhund!" och dels emedan jag var vän och recommenderad af Mrs D., som var ortens förnämsta notabilitet och hvars man var en utmärkt talare och stadens representant. För allt detta blef jag emellertid så väl emottagen af isynnerhet hotellets fru, att hon ville i ordets fulla betydelse "proppa» mig med mat och dryck. Något så ovanligt i Amerika der det aldrig brukas att truga någon öfver ens förmåga,* men så var hon äfven en infödd Irländska. För att dock ej helt och hållet afsäga mig hennes tillbud af mellanmål och trakteringar begärde jag hvarje förmiddag en kopp sasafra-thé; hvilket jag fann förträffligt svalkande under den heta, tryckande värmen.

I ofvannämde stad hade jag äfven tillfälle att se, några "Yankee och Yankees tricks," der voro neml. i samma hotel der jag bodde, en herre med sin familj från de Norra Staterna (dessa de enda så-kallade Yankees) som uppträdde för att visa sin ^krait öfver ande-verlden," och ehuru jag var en otrogen, vid inträdet visste jag ej hvad jag skulle tro, om det var sanning eller bedrägeri hvad jag såg med egna ögon och sundt förnuft, så förundrans-värdt syutes det mig och alla andra!Den såkallade »borddansningen» var ett intet, äfvenså andeknackningarne, som sade huru gammal jag var, huru många år sedan den eller den vi g tiga händelsen i mitt lif etc., en småsak i

jemförelse med de andra experim en terna, såsom t. ex. att ett fyraårigt barn sattes vid ett bord med en blyertspenna i handen framför ett ark hvitt papper och »genom andens osynliga ledning af handen” skref helsningar till de kringstående från deras döda anförvanter med en fullkomligt läslig och god stil!

Stundom inneburo de skriftliga helsningarna från andeverlden, varningar mot någon förestående frestelse, förebråelser för begångna synder eller uppmuntringar till förtröstan och tro.

Den lilla ljuslockiga flickan såg nästan yngre ut än sina år och var sjelf nästan som ett litet andeväsende, som med naiv oskuld gladde sig åt de streck, som bildade sig under hennes hand, utan att kunna dechiffrera dem.

Väl tio personer af de närvarande åskådarna anmodade den lilla flickan att skrifva, hvad deras döda mödrar, hustrur m. fl. »behagade säga dem.» Den döda tycktes alltid hafva som man säger: »träffat hufvudet på spiken,» ty stor rörelse och förvåning målade sig på de ansigten som mottogo dessa papper.

Några gingo så långt, att de till och med på-stodo det voro deras döda anförvanters stil etc. Visst var emellertid, att ej alla brefven hade samma stil.

För åskådarens ögon styrdes handen liksom af en osynlig makt.

Jag var verkligen stum af förvåning, ty var detta taskspeleri] så var det i sanning beundransvärd t!Jag ville så gerna genomtränga hvad för sorts folk till karakteren dessa menniskor voro, att en dag då frun var illamående gjorde jag henne såsom brukligt i Amerika mitt besök.

Den lilla flickan sof vid mitt inträde oskuldens sömn med sin docka tätt kramad i sin famn, modren sjelf låg i en lätt sommarblus på en soffa och tjena-rinnan en fri negress satt och sydde i ett fönster. Allt var ordentligt och såsom hos ett vanligt och godt folk utan tecken till förställning eller bedrägeri. Med stor belefvenhet emot togs jag och efter yttrandet af några allmänna samtalsämnen gick jag varsamt, ehuru steg för steg allt djupare och djupare i henne som man säger: ”in på lifvet» för att låta henne veta, att jag var en otrogen och att det uppträde jag varit vittne till, af mig betraktades såsom ett skämt, fullkomligt värdt den frivilliga skänk? som offrades, men af ingen djupare betydenhet.

”Ni gör mig mycket orätt om ni tror jag kunde skämta med så allvarsamma ämnen.” sade hon med en lugn röst. ”Jag, lika så litet som Ni miss, kan förklara hvarifrån jag och detta barn hafva hemtat vår gemenskap med de för längesedan döda själarna, men att så är, är sant och bevisadt och äfven i denna stund hör jag huru Andarna knacka åt mig; lyss!”

Några högst egna knackningar i väggen hördes verkligen, och då hon började en konversation med sin salig svärmor, tänkte jag: menniskan är tokig — eller ock jag ovärdig att förstå och uppfatta dylika öfverjordiska tilldragelsen

Slutligen yttrade jag, så grannlaga jag kunde, min förmodan, att om man varit nog lycklig, eller olycklig, att framför alla andra menniskor hafva fåttsådan underbar förmåga, detta säkert vore en gifvet af höjden för annat ändamål, än att blott och bart dermed förtjena penningar, helst som hennes man hade ett annat yrke, så motsatt som möjligt,. nem-ligen: att undervisa ungt folk i dans!

På detta svarade hon icke, utan fortsatte con-versationen med den i väggen ”knackande anden.” Jag kysste med en sorglig känsla den lilla flickan, nickade åt den häpna tjenarinnan och aflägsnade mig efter en obesvarad kompliment för värdinnan.

Jag kände mig vid inträdet i min kammare både ledsen, förtretad och flat Ledsen, i händelse jag hade sårat den stackars frun med min upprig-tighet; förtretad vid tanken, att hon kanhända uppenbart ville bedraga mig och flat öfver, att jag ej kunnat upptäcka sanningen.

Så mycket välkomnare blef ett besök af en ung Lady, som kom för att anmoda mig att taga med henne en promenad till häst! Hon skrattade så hon gret vid beskrifningen, som jag gjorde henne om mitt besök hos andeskåderskan.

Utkommen på fria fältet, sade Miss T—: ”Efter jag nu lyckats att få Eder i det vanliga lynnet igen, får Ni lof och hjelpa mig skratta åt en af mina afvisade friare! Men hör först på, huru jag behandlade honom i går. Han kom såsom vanligt och salt ända till kl. 11 orörlig vid min sida, ehuru han såg huru jag mer än en gång sökte qväfva mina gäspningar. Han hade sedan några månader varit förfärligt efterhängsen. Jag hade länge anat att det var mitt blifvande arf han framför allt älskade, och af en händelse fick jag för några dagar sedan veta, att han yttrat i ett sällskap af unga män, som hade brytt honom för hans enträgenhetemot mig: «Mina vänner, flickan kunde jag nog lätt försaka, men se, ”the old man's pocket book (den gamle mannens plånbok) är svårare att öfver-gifva tanken på.”

Slutligen reste han sig i går i det han yttrade, antagande en öm och blyg ton: «Miss T—, ni måste ovilkorligt hafva anat, att mina täta visiter och det företräde jag gifvit denna familj har föran-ledts af ett enda föremål, hvars egande stundeligen fyllt min själ med ljuf längtan.”

”Helt visst,” svarade jag. ”Jag påminner mig hafva hört något sådant, och skall derföre blifva allt för lycklig att kunna uppfylla eder önskan.” * I detsamma lemnade jag honom en tom, gammalmodig saffiansplånbok, som dagligen brukades af min far. ”Detta är, som jag har blifvit underrättad, föremålet! Tillåt mig att göra er en skänk deraf och på samma gång gratulera er, att Ni för framtiden ej har någon vidare orsak att fortsätta edra «visi-ter« eller visa denna familj hedern af eder «utmärkelse.”

Så afvisa Amerikanskorna sjelfkära och egennyttiga friare, men det heter ej heller såsom på svenska: «hon har gifvit honom en korg,« utan: «she has kicked him (hon har sparkat honom).

Jag kunde ej af hålla mig från att skratta, så ypperligt härmade miss T— den olycklige friarens röst och mine. Men jag skrattade minsann ej två dagar derefter, då jag utanför hotellets port hörde ett oredigt sorl och derefter tvenne pistolskott. Jag och de andra fruntimren skyndade till fönstret och sågo den äfven omförmälda unga mannen blek, van-städ och nästan vild bortföras med våld af två sinavänner och en annan mansperson sårad och blodig lyftas upp från gatan.

Det var den unge olycklige friaren, som i vildt raseri hade hämnats på den person, som hade sqvall-rat för det unga fruntimret om hans obetänksamma yttrande.

Det var första gången jag under min mångåriga vistelse i Förenta Staterna varit vittne till Amerikanarnes i Sverige så mycket omtalade »våldsamma passioner” och okufliga »hämndkänsla». Det gjorde på mig derföre ett så mycket djupare intryck 1

Den unge mannen arresterades till dess hans sak kunde förekomma vid nästa »Court» (en sorts domstol, som upprättas af en domare och ilera lagkarlar fyra gånger om året i alla smärre städer).

Som det ansågs som en duell och den sårade snart tillfrisknade, slapp den anfallande med tvåmånaders arrest och 50 dollars plikt. Han måste dock lemna staten och sin familj, emedan han blef allmänt utpekad, icke allenast för sitt vilda anfall på öppen gata, utan nästan än mera för sitt »egna» afsked af den unga damen.

"Kom,» sade Mrs D— till mig en dag, »och låtom oss göra en visit hos en för ett år sedan hit-flyttad Tyska, Hvarje gång hon tager emot någon främmande, kläder hon sig i hatt och hvita handskar; göra de så äfven i Sverige?»

Då jag skrattade åt denna fråga, sade hon: .»Ja ja, ni tror jag narras, men Ni får väl se.» Och verkligen: sedan vi väntat en god halftimme, kom frun i huset med hvit sidenhatt och hvita hand-gkar, välkomnande oss på dålig engelska och tog plats emellan oss i soffan. Jag var så olyckligt fullaf skratt, att jag ej vågade iyfta mina Ögon till Mrs D—? af fruktan för ett utbrott deraf.

Alla de bättre fruntimmer jag lärde känna 1 Uni-onville hade ett mer än vanligt godt lynne och voro så känsliga för allt det löjliga i lifvet, att vistelsen i denna stad var rigtigt nppfriskande för själen.

Dock, att der äfven fanns djupt allvar, bevisar följande yttrande af en gammal plantage-ega-re: ”Helsan är en stor välsignelse ; Förnöjsamheten en stor välsignelse; tillgifna, älskande och trogna Vänner en stor välsignelse äfven;

men störst af alla välsignelser är dock att vara en sann Christen. Ty låt en menniska hafva allt hvad ver!den kan gifva henne, och hon är i alla fall olycklig, om hon har ett orent, oreligiöst och tviflande hjerta.

Låt deremot en annan hafva intet mera än förmågan att kunna betrakta naturen och förhållandena med ett upplyst förstånd: ett förstånd, som kan se Skaparen i Hans verk, kan betrakta dem såsom ett bevis på Hans makt, Hans vishet, Hans godhet och sanning, och denne sednare är lyckligare i sin fattigdom än den andra i sin rikedom. Den första är blott litet större än ett oskäligt djur, men den sednare blott litet lägre än en Engel!»

Jag kände ett begär att böja mig ned för att kyssa den gamle mannens vissnade hand och sålunda tacka honom för dessa sköna sanningar ! Men — ack! huru skulle väl en sådan qvinlig mjukhet kunnat ha' fattats i Amerika, der icke ens en liten flicka kysser sin faders eller moders hand?

Jag såg äfven i Unionville några Indianer, men som de voro klädda såsom Amerikas öfriga gentlemen och hade antagit deras skick och talesätt, så kände jag föga intresse för dem. De voro kring-vandrande köpmän och som de arbeten de försålde voro för det mesta förfärdigade af dem sjelfva eller deras qvinnor och barn, så hade de mycken afgång i följd af dess egna snitt och konstfärdiga broderier!

En nng Indiangosse öfvertalades dock en dag af några herrar, att mot betalning ikläda sig sitt hemlands drägt och visa sig för mig. Han blef så förskönad både till ansigtsuttryck och kroppshållning, att jag ej kände igen att det var samma yngling, som jag några timmar förut hade handlat med.

Han hade blifvit med sin korta kjortel, sina lindade ben, sin öfver bröstet i kors lagda mörkröda långhalsduk eller schal och sina dyrbara svajande plymer lik en ung prins, hvars hårda öde man kände sig frestad att begråta.

Jag såg i ofvannämnda stad en liten bok, som bars i fickan af nästan hvarje husmoder. Det var rigtigt aktningsbjudande att se, huru hvar och en af dem sökte att rätta sig efter dess föreskrifter. Jag frågade mig stundom: om denna lilla bok var den talisman, som stämde alla ”Ladies» i Unionville till ett så godt, friskt och ständigt gladt lynne.

Se här några utdrag ur den:

”Åt långsamt, och ni äter aldrig för mycket.” "Håll fotterna varma och ni skall undvika huf-vudvärk,”

”En liten grannlaga uppmärksamhet emellan äkta makar ger mycken kärlek."

”Duka alltid edert botd med lika mycken smak som ordning, antingen ni hafven främmande eller ej.” ”Då ni lemnar edert garnnystan i arbetskorgen, så fäst garnändan.”

"Gif bort hvad ni behagar, men behåll alltid edert goda lynne."»Smutsiga fönster tala illa om dem som dväljas innanför.”

^Det sker mera skada genom dem som besöka en convalescent än man ens anar.”

»Tändstickor böra finnas i hvarje sängkammare.»

»Fjäderbäddar böra öppnas hvart femte år och skötas.”

»Personer med svag syn böra då de påträda en synål hafva något hvitt framför sig.»

”Då man läser vid ljus, bör ljuset placeras bakom, så att skenet faller öfver den läsandes skuldra.”

»Lägg om vintern edert arbete i ordning vid dagsljus, att ni på aftonen ej behöfver gå omkring och spilla vax eller olja.»

”Ett jerngaller för hvarje eldstad kostar litet, men förminskar storligen faran till lif och egodelar.»

»Aplen och päron, kokade i vatten och socker samt ätet med i vatten kokade risgryn, är en nyttig föda för barn och gamla.»

”För vädervexling öppna fönstren både upp-och nedtill. Den friska luften strömmar sålunda in medan den förskämda strömmar ut • det är att släppa in en vän och ut en ovän.”

Och så vidare fortgick boken i samma anda. Den var dock ej större än en vanlig almanach*

Om Unionville’s utseende vore föga eller intet att säga. Den var täck med sina vackra, propra sommarhus och väl anlagda trädgårdar, men för öf-rigt liten och oregelbunden, såsom t. ex. vårt We-sterås eller Strengnäs.

Slafven var äfven der frimodig, t?a/klädd och född samt hade sin egen kyrka.Stor tolerans och sann Christlig kärlek tycktes råda de olika religionsbekännarne emellan.

Ja denna lilla stad står såsom en perla bland städer för mitt minne, och hågkomsten af dessa glada, lyckliga menniskor komma länge att fortlefva i min själ!

Memniet.

Okt. 1856.

Äter hade jag några oändeligt Ijufva veckor i hemmet ibland landsmän och vänner. Huru skönt var det ej att få njuta af the Indian summer i deras umgänge och att se huru allt stundeligen för-kofrade sig under den verksamme husfadrens händer!

The Indian summer kallades i Amerika den tid, som började straxt efter den hetaste sommarens slut och som infaller i slutet af Oktober och varar en fem eller sex veckor. Någon storm var nästan aldrig under den tiden, ej heller någon besvärande värme, köld, regn eller åska. Luften var då mer än vanligt ren (hvilket vill säga mycket), himmelen så klar, solens verkan så ljuf och behaglig; med ett ord, ett sådant lagom i allt, att man ovilkorligt tänkte: så måste himmelens atmosfer vara. Inga svåra sjukdomsfall inträffade under den tiden, och det påstods t. o. m., att de af obotliga plågor lidande under the Indian summer känna lindring och vederqvickelse. Visst var emellertid att själen di mer än någonsin kände sig genomträngd af tacksamhet för Skaparens nåd och att en högre, djupare fröjd och lefnadMust talade ur hvarje men-niskoöga! Sjelfva naturen glödde då i en rikareoch varmare färg, ty alla träd och buskar buro drägten af en i rödt rikaste chattering. Alla blad så glänsande och blanka som vore de bestrykta med den starkaste fernissa, spredo ett så glänsande skimmer öfver det hela, att främlingen tyckte sig vara likasom i en förtrollad verld och intrycket deraf alstrade en friskhet i hjertat eller sinnet som jag tror till och med lifvets hårdare öden skulle hafva svårt att halt och hållet derur förjaga.

Der hade nu helt nära hemmet blifvit (till allas vår glädje) en Luthersk kyrka med en mycket god och allmänt aktad predikant; men som han hade trenne kyrkor eller församlingar att predika uti, var det endast Gudstjenst hvar tredje Söndag, men då, för ett så stort tillopp af åhörare, att predikan för det mesta hölls under bar himmel under ett utanför kyrkan vexande stort jätteträd. — Högmessans åhörare qvardröjde alltid under aftonsången, hvilken började omkring en timma efter första predikan, sedan presten och församlingen förfriskat sig med en lätt resekost och några glas vatten ur den närbelägna källan.

De unga fruntimren framdukade här och hvar i backarna sina medförda anrättningar och hundradetals skiljda grupper läto dock intet buller eller stoj sprida sig, utan var allt iklädt en högtidlig söndagsskrud såväl i skick som i klädedrägt.

Som en så kallad plankväg hade blifvit anlagd emellan de på ömse sidor om «hemmet» närbelägna städer, hade umgänget blifvit lifligare emellan de Svenska vännerna och infödingarna. Ungdomen hade vuxit upp till grannarnas älsklingar, och de äldre hade förvärfvat sig hela deras aktning och förtroende.Då ändtligen syntes lyckan och lugnet hafva vändt sitt blida anlete mot de hårdt bepröfvade vännerna! Men, ack! — döden stod och lurade för att bjuda sjelfva den älskade husfadren på en ovanskligare lycka och ett än skönare fädernesland!

Och hvem kunde väl missunna den oroliga anden ro?

^Stoftet hvilar nu på Sp— Hill Norra Carolina (i en kulle, bildad af tvenne sammanflytande åar, beskuggad af höga rätt Svenska tallar) följdt af inånga tillgifna och tacksamma hjertan som beklagade hans död såsom en förlust för det samhälle der han då lefde och verkades

På hans likkista stod: ^Edra hjertan vare icke bedröfvade, ej heller rädens;» och hvem vill ej tillägga: ty nåden,

nåden är stor.

Winnsboro.

Okt. 1856.

Knappt hunnen inom denna stads portar, niöt-tes jag af den kära underrättelsen att ett skepp låg segelfärdigt ifrån Charleston och direkte på Göthe-borg. Det var en händelse så ovanlig, på hvilken jag hade väntat så länge, att den var att omfatta ögonblickligen och med tacksam fröjd!

Sex dagar var hela tiden jag fick att rangera mina affärer på. Det blef ett sträfvande, ett inpackande, ett anordnande, som gjorde att jag ej hade någon ro att njuta af mina vänners och bekantas sällskap, förr än på sista qvällen då jag lät öfver-tala mig att följa dem på ^a lecture,” gifven af en professor i magnetismen.Det var en af de intressantaste aftnar jag tillbringat.

Sedan hela sälskapet, bestående af ett par hundrade personer, tagit sina platser i den mer än vanligt upplysta salen och en djup tystnad och stor spänning hade intagit hela samlingen, anmodade magnetieören alla de herrar, som ville utsätta sig för hans experiment, att framträda.

En mängd af skolungdomen och några unga herrar af våra bekanta stego fram. Placerade i en halfcirkel emottogo de turvis magnetiska bestryk-ningar.

Åf de aderton, som hade låtit magnetisera sig, blefvo endast femton antagna; de andra tre förklarades ”ej mottagliga.5*

Sedan de blifvit försatta i ett tillstånd af som-nambulism? kunde professorn inbilla dem (om jag så får uttrycka mig) hvad han sjelf behagade. Så t. ex. framstälde han en spegel, i hvilken han försäkrade att de kunde se sina frånvarande eller döda föräldrar. Skilnaden emellan de olika ansigtsspelen, som visade sig hos individerna, var förvånande. Somliga öppnade med glad hänförelse sina armar, andras ögon tårades, men somliga åter skyggade tillbaka, liksom det inre medvetandet hade fruktat deras förebråelse eller dylikt. Derefter tillsade mag-netisören dem att ”lägga sina händer knäppta öf-ver hjessan;” då det hade skett, försäkrade han att det ej var möjligt för dem att taga dem derifrån. De arbetade af alla krafter, så att svetten droppade från deras pannor, men fåfängt ; händerna förblefvo på sina platser till dess Professorn ropade: ”tag bort!55 Vidare berättade han, ??att de alla skulle företaga

5en resa på hafvet, att de redan vofo på ett stort skepp, att stormen nalkades, att vågorna slogo Öf-ver bord, att det kantrade och sjönk allt djupare och djupare." Skriken, jemren och förtviflan voro målade på allas anleten under det armarna likasom simmade och händerna fattade tag i hvad som kom i deras väg.

Slutligen indelade han dem i två klasser och tilltalade den ena såsom fruntimmer med smickrande artighet, tillsade herrarne att bjuda fruntimren armen etc. etc. Mer än löjligt var att se huru damerna sjåpade sig och trippade på tåspetsarna och då magnetisören sade: »en stor vattenpuss är i eder väg, mina damer," famlade handen förgäfves efter klädningskjorteln för att lyfta på den och då till sist han yttrade åt ett af de inbillade fruntimren: »Min Gud, ni tappar ju schalen, som döljer er blottade hals, och alla menniskor på gatan se efter er,» och »damen^ rodnade som en pion, skallade skratt och bravorop genom hela salen utan att dock till sans väcka de magnetiserade.

En lätt rörelse med handen och några ord af magnitisören voro deremot nog för att sätta de femton herrarna i sitt naturliga tillstånd.

Helt och hållet omedvetna om hvad som hade passerat med dem trodde de ej ett ord af våra berättelser, som de kallade: »historier." De hade blott minne af att de blifvit »plasserade i en half-cirkél."

Hvad säges om detta?

Kl. 2 samma natt väntades jernvagnen, som skulle föra mig till Charleston.

Som koffertar, kappsäckar och askar stodo alla resfärdiga, så öfverlemnade jag mig på mina vän-ners böner till

några timmar3 sömn; men väcktes precist kl. 1 af en den mest förtjusande sång under mina fenster af mér än tjugo vackra mansröster.

Ålla sångstyckena uttryckte ett afsked, en väl-gångsönskan eller en kännedom om, att hemmet, hemmet var det dyrbaraste af allt. ”Home sweet home/ detta amerikanarnas älsklingsstycke, som de hade hört med en sådan hänförelse sjungas af Jenny Lind, klingar ännu för min själs öra.

Jernvagnens första hvisling hördes, jag skyndade trappan utföre och öfverraskades der af alla mina bekanta i Winnsboro, såväl fruntimmer som herrar och barn, alla med blommor i händerna och hjertliga ord på läpparna. Jag kände mig rörd mera t än jag kan beskrifva, ehuru jag ej heller nu vågade hoppas att det var för mig personligen denna utmärkelse egnades, utan åt fremlingen och den ensamma qvinnan som nu åter skulle ut och fresta hafvets ombytlighet.

Jag hade lefvat ett helt år i Winnsboro (undantagandes alla kortare besök vid genomresor och dylikt) och hade från första dagen och till den sista rönt samma älskeliga öfverseende och godhet.

Månne vi i Sverige äro så förekommande och grannlaga mot de utländskor, som besöka vårt land som vi det böra?

Föra ej dessa guvernanter och bonnes hos oss ett ganska dystert lif?

Aro ej rikedomen och anseendet med få undantag den enda talismannen ? — och dock huru trång känner sig ej själen inom sådana gränser?Charleston*

Nov. 1856.

Som gula febern ännu ej för hösten hade lem-nat denna stad fann jag iå eller inga af mina fordna fruntimmersbekanta der. Doek var der många både Svenska och Amerikanska herrar jag kände och som visade mig stor artighet.

I hotelet der jag bodde vistades då en ung intagande Engelska, som gaf lektioner i en mängd vackra och uya fruntimmersarbeten. Ehuru hon var en fullkomlig Lady och hade ett mycket godt sätt att undervisa hade hon ganska få elever. Till en del bidrog den ogynsamma tiden och till en del att hon var Engelska; ty Amerikanskan vill ogerna erkänna att en Engelska kan lära henne något; det är ungefärligen såsom då en äldre syster skall undervisa en yngre, de knabbas gerna, men om den ena eller andras heder af en fremling angripes så ser man genast att de räkna slägt och att »blodet är tjockare än vattnet» såsom ordspråket säger.

Söm det fartyg hvilket skulle föra mig till Sverige hade varit många gånger i Charleston var dess gamle hederlige kapten väl känd och skeppet ansedt. såsom godt och säkert. Jag erfor ej heller någon fruktan blott en oändlig längtan efter det dyra fosterlandet med allt hvad det inneslöt kärt för mitt hjerta!

Lyckligt var detta, ty jag hade omöjligt kunnat beträda denna långa, farliga resa utan någon personlig bekantskap till ressällskap, om ej målet varit så lockande, så tjusande, så efterlängtadt! och så helt och hållet nedtystande hvarje annan betänklighet.Jag intog min sista Amerikanska frukost, bestående af påfogelstek, färska castanier, mais, cactus-frukt (smakande som röda krusbär) och torkade fikon och satte derefter foten för sista gången på den Amerikanska jorden.

Gungande i den lilla båt, som förde mig till fartyget såg jag ännu en mängd näsdukar hvifta vid stranden. Det var ett vänligt slut på den sexåriga reseturen i den 55nya verlden !» Dock, ännu var det ej slut; ännu följde mig den Amerikanska välviljan: der var min hytt på fartyget beklädd med fint buldan för att afhålla drag, en liten kamin placerad tätt utan-före min dörr, en mans-slängkappa spikad såsom matta på golfvet, läskande safter i flaskor och blomsterbuketter för utan all ända på mitt bord och flera lådor med allehanda frukter och några engelska böcker. Hvem borde ha varit tacksam om ej jag? Dock fick jag knappast tid att betrakta allt detta förr än seglen hissades och sjösjukan började; detta hafvets förskräckliga spöke, som griper ens varelse med nattsvarta tänger och låta oss känna de fördömdas qval.

Höststormarna rasade med förfärlig vildhet och lika behaglig som min resa var till Amerika lika obehaglig var hemresan. Mera död än lefvande kom jag till Göteborg.

Jag kunde ej glädja mig då som jag det ville öfver att åter vara i mitt eget älskade land, ty jag var dertill för mycket uttröttad till både kropp och själ och dock möttes jag, omhuldades och vördades af de älskligaste menniskor!

Jag kände att en plötslig hvila skulle lagt mig på sjuksängen, att jag deremot behöfde en annan sorts rörelse eller motion, med ett ord, ett homöo-patiskt botemedel (lika mot lika) och tog derföre redan andra dagen plats på diligensen för att fara till min bestämmelseort Stockholm* För hvarje mil jag framskred kände jag mig något mera upphvilad och efter fyra dygns skakning på de hårda frnsna vägarna var jag som en helt ny menniska, så uppfriskad och stärkt.

Först i Stockholm kunde jag fijjlt tacka Gud och njuta af återseendets fröjd!

Jag fann Stockholm mycket förskönad och många goda inrättningar stiftade under de sex förflutna åren; men jag hade knappast kommit inom tullarna för än dessa förfärliga tjufhistorier och dessa många sorgliga berättelser, om olyckliga af fattigdom och dylikt lidande menniskor, mötte mitt öra och dessa af fylleri och laster vanstälda drag mitt öga. —

I slafvarnas land såg jag ingen tiggare och ingen tjuf! endast ett arbetsfolk, strålande af glädje och helsa.

Jag såg ej heller der bland de så kallade bättre detta begär om jag så får uttrycka mig att flyta of-vanpå, att jägta efter skenet och lyckans skal i stället för dess kärna, att vilja njuta lifvet utan troget arbete, att fordra allt af vår Herre utan att vilja offra Honom en enda af sina begärelser!

Menniskorna i de södra Förenta Staterna lefde för en idé, den menligen att göra sig sjelfva och sin omgifning lyckliga i hemmet! men, detta i Sverge ideliga soupé-lif, der åtminstone de flesta, söka att öfverträffa hvarandra i lyx och öfverflöd och der t. o. m* fruar med fullvexta döttrar dansa och sladdra liksom själslösa dockor, äro i sanning ett af tidens kräftsår, som fräta ej blott på meuniskans lekamliga utan äfven andeliga helsa!Conversationen; detta ett bildadt samhälles skönaste tidsfördrif och icke allenast kraftigaste medel till de intelectuela egenskapernas utbildande utan äfven till afnötandet af alla sinnets kantigheter, tycktes mig helt och hållet vara bortglömd i mitt älskade fädernesland.

Vid jemförelsen af de amerikanska fruntimren var skillnaden så bjert att det tycktes mig som hade vi svenska qvinnor lärt minst af allt att uttrycka våra tankar med på en gång klarhet och behag¿ allvar och mjukhet. Kanske är felet att vi ej såsom vi det böra känna och fatta att på oss hvilar ansvaret om ej själen spelar i verlden en större roll än materien.

Ej under då, om midt under denna yrande flärd och dessa alla så kallade glädjefester en dyster och vemodig ande genomgick det hela* Det mötte mig en klagan, en otilifredsställelse, som föreföll mig att börja med så mycket besynnerligare som allt till ytan såg leende och lysande ut. Få eller inga till-stodo sig vara' lyckliga; alla tycktes mig vara mer eller mindre otillfredsstälda med sin lott.

Det påminte mig om ett yttrande som jag på andra sidan Atlaniik ofta hörde citeras och som af oss alla böra behjertas :

33Att lefva och vara sorgsen är skamligt! det vittnar mot oss sjelfva; antingen om vårt oförstånd att leda vår varelse eller ock om vår otro!”

Slut

Digitaliserad av Projekt Runeberg och publicerad på http://runeberg.org/sviam/.

Konverterad till .pdf, .epub, .mobi och .txt av Arkivkopia och publicerad på https://arkivkopia.se/sak/runeberg-sviam.

Filen skapad 2018-12-17 13:11:56.775394